

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

779

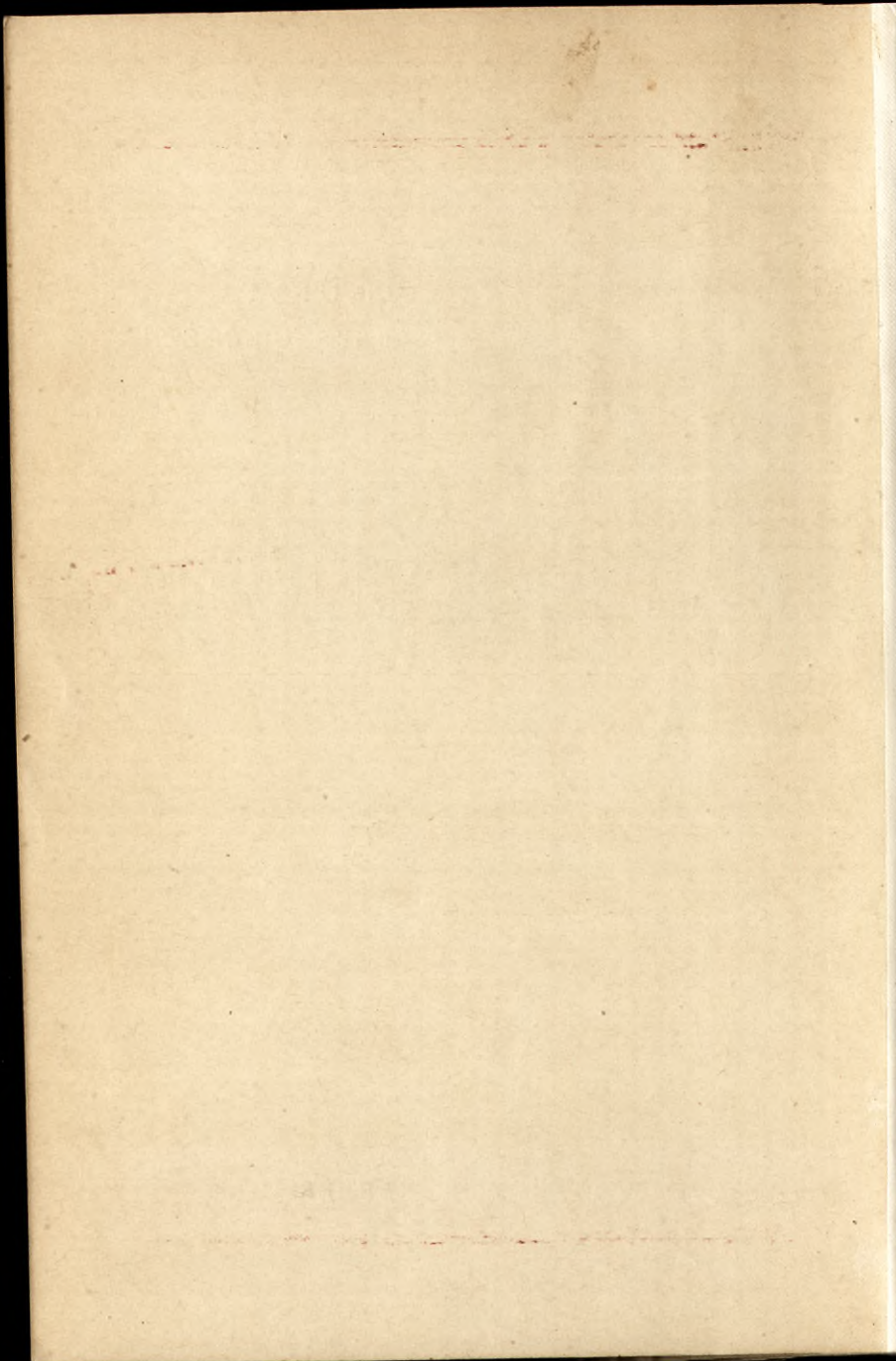
DIKTER AF
JOH:S JOHANSSON

PÅ FRISTUNDER

GÖTEBORG
WETTERGREN & KERBER.

O. M., Gbg.

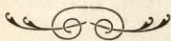

PÅ FRISTUNDER

DIKTER

af

JOH:S JOHANSSON.

GÖTEBORG
WETTERGREN & KERBER.

PA FRISTENDEK

RETTEN

1900

GÖTEBORG.
OLOF MICHESENS BOKTRYCKERI
1900.

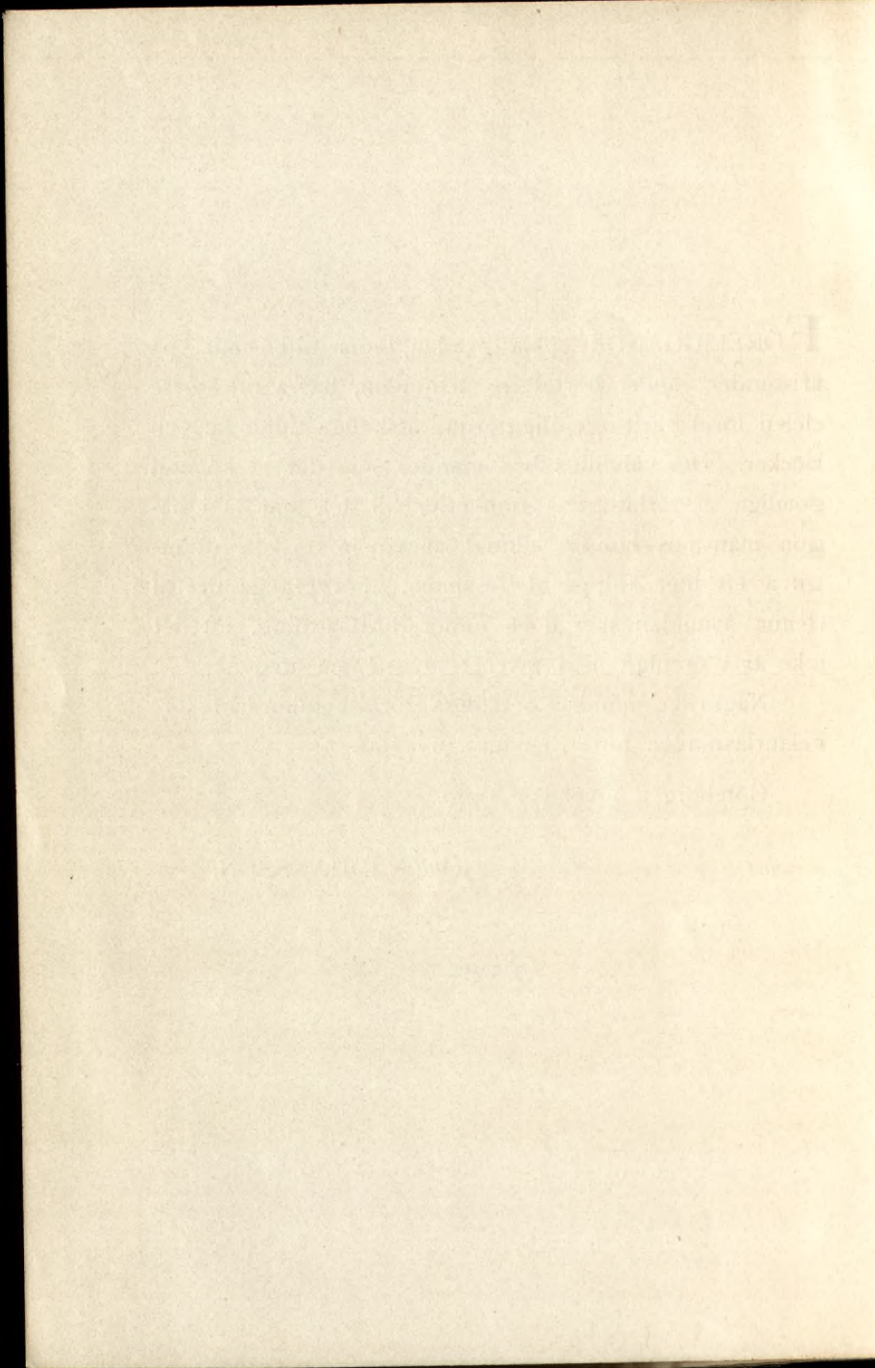
FÖRELIGGANDE enkla kväden, som tillkommit "på fristunder" under bortåt tre årtionden, hafva till större delen förut varit offentliggjorda i åtskilliga tidningar och böcker. Det välvilliga bedömande, som därvid kommit scomliga af författarens rimmerier till del, har ju i någon mån hos honom kunnat väcka en önskan att utgifva ett litet knippe af desamma. Förverkligandet af denna åstundan sker dock under förutsättning, att det icke är oförenligt med mycket blygsamma anspråk.

Några få, mindre betydliga förbiseenden vid korrekturläsningen torde benäget ursäktas.

Göteborg i november 1900.

JOH:S JOHANSSON.

INNEHÅLL.

	Sid.
I. Bilder ur P. Wieselgrens lif:	
1. Barndomstiden	3.
2. Vårarbete	11.
3. I Västerstad	16.
4. Nykterhetskämpen	25.
5. Höstarbete	35.
6. Afskedsbesöket	48.
7. Sista färden	52.
II. Dikter af pedagogiskt innehåll:	
Lärarekallet	59.
För tro och dygd.	63.
Folkskollärarens sång	65.
Tröttnom ej!	67.
Till högre ljus!	69.
Framåt i ljusets strider!	71.
Lärarens kall	73.
"Föd mina lamm!"	75.
Ditt barn en skatt	77.
Veta och älska.	79.
Ljus och värme	80.
Solsken i skolan	81.
I våra händer framtidsplantan gror	82.
Aktning för barnen	85.
Nyckel och spegel	87.
"Den gamla goda tiden"	89.

	Sid.
Till jubelfest!	92.
Vid svenska folkskolans 50-årsfest	96.
För enighet och samarbete i upplysningens tjänst	101.
Torsten Rudenschöld	105.
Pestalozzi	108.
En junidag vid Nääs	113.
Vid 25-årsfesten å Nääs	117.
August Abrahamson †	120.
Johan Amos Comenius	122.
Vid invigning af skolhus	124.
Till lärarinnorna	127.
Till en aldrig lärarinna	129.
Vid aftäckning af minnesvården på Sven Rosenbergs graf	131.
Odalbondens skolmästare	133.
Modersmålet	137.

III. Dikter af blandadt innehåll:

Hälsning till konungen	143.
“De lidandes furstinna”	146.
“Han skall göra't”	147.
Den sjette november	151.
Hell dig, vårt gamla Sverige!	154.
Vid en nordisk fest	156.
Bed och arbeta!	159.
Ett hem	164.
Natt, morgonrodnad, dag	167.
Hjälp dig själf!	170.
Med samlad kraft	173.
Särö	175.
Nidhogg	176.
Ej afundsvärdt	178.
Frid öfver småfåglarna!	179.
Från och till	182.
Till J. D. v. Holten	185.

	Sid.
Karl von Linné	188.
Till en vän vid hans sons död	189.
Vid Therese Kamphs graf	191.
Vid biskop G. D. Björcks graf	193.
Vid rektor A. Lefflers graf	196.
Vid O. E. Boijes graf	198.
Vid min faders graf	199.
Vid Jöns Rundbäcks graf	201.

IV. Sånger af religiöst innehåll:

Den bästa lyckan	205.
Gud i naturen och i ordet	207.
Herren min herde	211.
Endast i Gud	213.
Olika vägar och mål	215.
Gud evig — mänskan ändlig	219.
Missionspsalm	222.
Missionsfestsång	224.
Rannsaka mig!	227.
"Frid på jorden!"	231.
"Var ljus — ditt ljus kommer!"	234.
"Stor glädje!"	237.
Nyårspsalm	240.
Vid årsskiftet	243.
Till korset!	245.
Lifvets källa	247.
Om Kristi kärlek tvingade	249.
Hjälp åt nödens barn!	251.
Trogna tjänare	253.
Mäktig och trofast	254.

V. Nykterhetssånger:

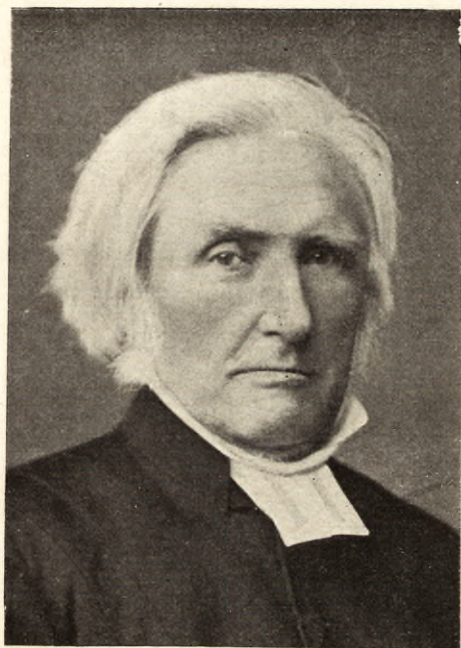
Ett "gif akt"!	259.
Ett ord till drinkaren	263.
Salt och förruttnelse	266.

	Sid.
Galningarne	269.
En förträfflig sträjk	272.
När du törstar	275.
Afskedet	277.

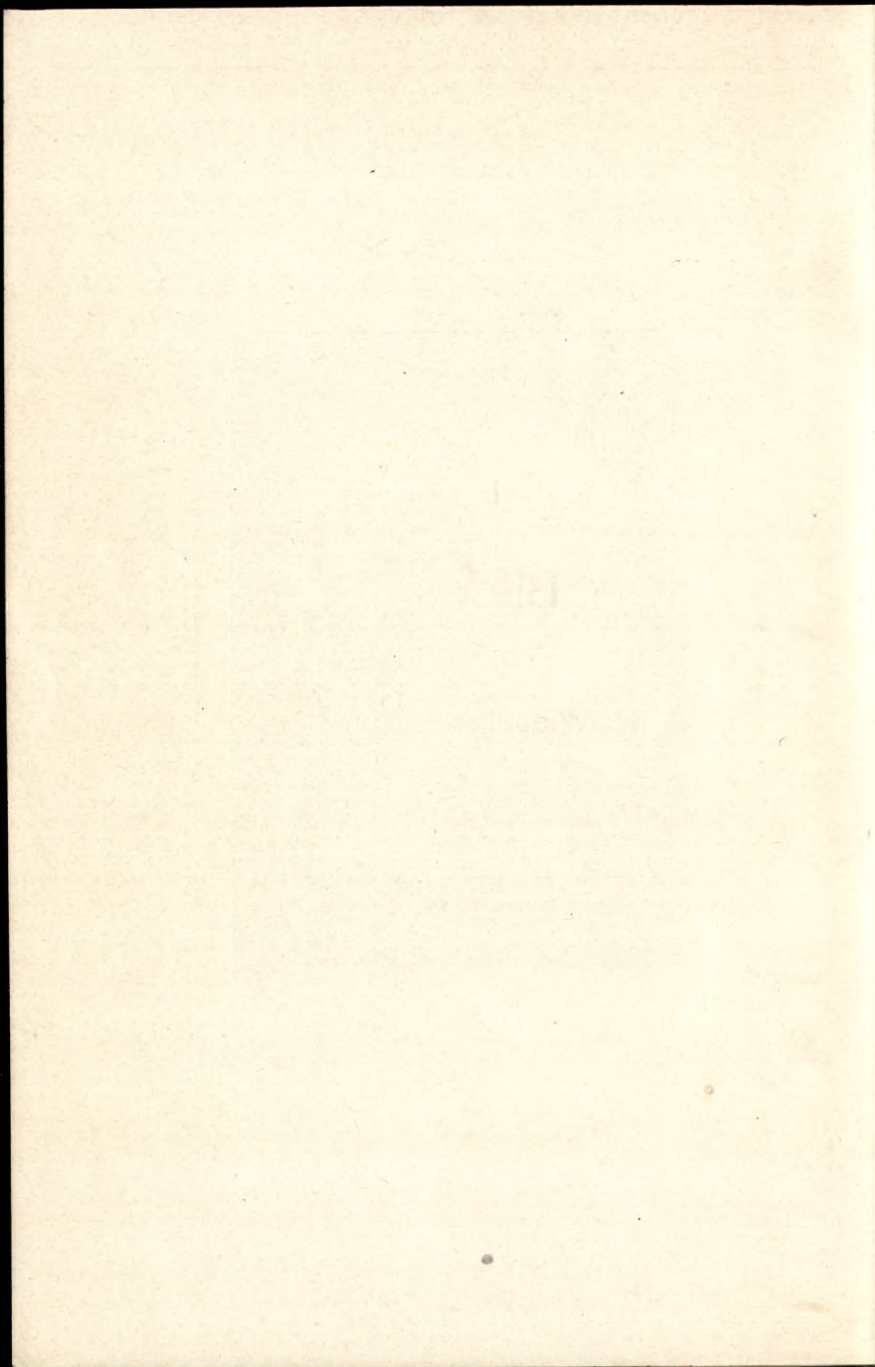
VI. Barn- och skolsånger:

“Låten barnen komma till mig!”	283.
Barnens julsång	285.
Medan det våras	287.
Sjung, enhvar!	288.
Vi äro svenskar	289.
Vårt fosterland	292.
Mitt fosterland du sköna	294.
Vid invigning af en skolfana	295.
Bär högt vår svenska fana!	296.
Hurtiga gossar	298.
Ut i det fria!	299.
Ut med hvarandra!	300.
Vårvindar friska	302.
Vårhälsning	303.
Vårlängtan	305.
Sommarlofvet	306.
Sommartid	308.
Blömmornas morgonbön	309.
Insjön	310.
I skogen	311.
Lappen och renen	312.
Barndomsglädje	314.
Barndomstiden	316.
Barnet och husdjuren	317.
“Intet glas emellan!”	321.
Mitt barndomshem	326.
Afslutningspsalmer i skolan	327.

P. WIESELGREN.

I.

Bilder

ur

P. Wieselgrens lif.

BIBLIOTHECA

P. WASHINGTON

I. Barndomstiden.

Du, "Norrländ midt i Göta rike",
trots karga tegar, blygsamt namn,
har fostrat — nästan utan like —
en rad af stormän i din famn.

Två blomsterfurstar du oss gifvit:
Karl von Linné, Elias Fries,
och jämte dem har mången skrivvit
sitt namn på häfdens blad med pris.

Ej tarfvas här att nämna alla.
Bland Smålands stora söner *en*
jag vill i minnet återkalla;
hans namn är *Peter Wieselgren*.

I hågkomst af, att många gånger
hans ord jag hört med glädje sann,
jag ägnar dessa enkla sånger
åt minnet af den ädle man.

* * *

I bondestuga såg han dagen
i Värends minnesrika bygd,
där lif och sed än buro dragen
af forntids enkelhet och dygd.

Till dopet blef den lille buren
i unga moderns sköldmöskrud,
den själf — helt fromsint af naturen —
hon burit förr som mö och brud.

Hans fader väl förstod att blanda
i allvar fryntlighet samt hann
att duktigt sköta mångahanda, —
en rask och hurtig danneman.

God gammal sed följs där i huset
med sinne nöjdt och enkel tro.
I bibeln sökes högsta ljuset
och bästa grund för själens ro.

Med bön begynner dagens möda
för barn och tjänstfolk, mor och far.
Med bön och tack man njuter föda,
och därmed går till sängs enhvar.

Hvem's röst var det, som pilten väckte
 ur morgonslummerns ljuftva frid?
 Jo, moderns, som, när dagen bräckte,
 sjöng glad sin psalm med stämma blid.

Far tidigt sig till slätter redde,
 på axeln hvassa lien bar,
 vid handen han sin Peter ledde,
 och sången ljud så frisk och klar.

Då veckans dagar äro flydda,
 begynner sabbat lördags kväll,
 se'n stugans väggar blifvit prydda
 med grönt af modershanden snäll.

Af sabbatshvilan ren man njuter
 en försmak i det stilla bo.
 Hvad söndagstexten innesluter,
 man tänker på och går till ro.

När välbekanta klockljud kalla
 till landtlig, vördad helgedom,
 med andakt lyssna därpå alla,
 och snart blir stugan nästan tom.

Far tänker: "Under mödans dagar
 min kraft jag offrat på min jord,
 mitt hjärta nu, om Gud behagar,
 må bli en åker för hans ord."

Mor beder: "Gif, o Gud, din anda
till hvad jag hör och undfår här,
att jag vid lifvets mångahanda
dig väljer och dig håller kär!"

Och barnen, som så gärna göra
de äldre sällskap till Guds hus,
väl bruka öga mer än öra,
då orgeln tystnat med sitt brus.

* * *

Nu skola våra blickar vändas
till morfar, husets patriark.
Hans arbetsdag höll på ändas;
hans kropp var böjd, hans ande stark.

Han njöt sin hvilotid med heder,
var from och blid med sinne gladt;
var allas föresyn i seder
och lyste med sin visdomsskatt.

När in i stojet af de unga
den gamle talte fridens ord,
det spordes, som när molnen tunga
ge rum för solsken öfver jord.

Där lyste kärlek ur hans öga
inunder hjässans silfverhår,
en kärlek, tänd ifrån det höga,
ej mattad eller kyld af år.

Sin egen kammar morfar hade;
med festlig bonad året om
den pyntad var, och alla sade,
att den var husets helgedom.

Glad Peter var, när ofta hände,
att på den gamles knä han satt,
då denne bibelbladen vände
samt sjöng sin psalm så fromt och gladt.

Hvar bild på väggen undran väckte
och af den gamle tyddes ut.
Hur länge än lektionen räckte,
ej pilten trådde till dess slut.

Ur bibelns värld för honom teddes
en bildskrift rik och underbar.
Af morfars enkla ord han leddes
att älska Gud liksom en far.

Den lilles håg för boken väcktes,
och tidigt fick han den till vän.
Men aldrig kunskapstörsten släcktes,
den kom beständigt ny igen.

Omsider morfar, trött af världen
och längtande till evig frid,
vardt kallad till den sista färden,
i döden som i lifvet blid.

Vår lille Peter bittert kände
 förlusten af sin gamle vän
 och ofta blicken uppåt vände
 som för att bedja: "Kom igen!"

I drömmen han sig klättra tyckte
 snabbt på en Jakobsstege opp
 till himmeln, där hans morfar tryckte
 sig till hans bröst och ingöt hopp.

Han intet såg och intet hörde
 uti den höga helgonsal,
 men morfars ande hans berörde;
 så mildrades hans sorg och kval.

* * *

I huldrikt hägn han frodas sedan,
 blir fromsint, liflig, rask och ferm.
 Som åttaårigt barn han redan
 sin bibel läst från perm till perm.

Det var ej kunskapstörst allena,
 som drifkraft var till denna flit;
 han trängtade till källan rena
 och bad till Gud med barnslig lit.

Som tioårig blygsamt lade
 han i sin moders hand en dag
 ett häfte, som han skrivit hade,
 af psalmer och ett föredrag.

Vid husförhöret jämt det händer,
att Peter kan sig reda bäst.
Då säga grannar liksom fränder:
"Den pojken borde blifva präst."

"Den gossen vill jag mer förhöra",
sad' prosten ändtligt till hans far.
"Må ett besök hos mig han göra,
så få vi se, hvad lärt han har."

Så Peter jämte brodern sändes
med tionde till prostens hus.
I piltens bröst en aning tändes
om nylagd väg till mera ljus.

I prästgårdssal stå blygsamt båda
och vänta tåligt "kära far",
och under tiden de beskåda
en tafla, som där upphängd var.

Och bäst som Peters tankar dröja
hos Josef och hans brödrakrets,
bakom hörs prostens stämman höja:
"Hur är med taflan du tillfreds?"

"Jo, vacker är den", gossen sade;
"men Benjamin för liten är;
han redan tio söner hade,
då han var med i kretsen här."

Herr prosten teg, men blidt han lade
sin hand på gossens ljusa hår.

Och snart till Peters far han sade:

“I skolan bör han; långt han går“.

Trots faderns inkast, moderns tårar,
kom Peter nu från hemmets värld.
Men, hvad där såtts hos barnet, spårar
man väl hos mannen på hans färd.

Hans färd har lämnat spår i lifvet
af hjärtats värme, snillets ljus.
Hvad bäst han gaf, var redan gifvet
åt honom i hans faders hus.

II. Vårarbete.

Liksom fågeln först i luften rätt kan sina vingar pröfva,
nu för Peter öppnas fältet, där sin kraft han fritt får
öfva.

Intet högre han åstundar, därpå leker jämt hans håg.
Genom tåren vid sitt afsked ifrån hemmet hoppfullt såg
han blott ljusa framtidsbilder, dyrbar kunskap att för-
värfva,

bildningsskatter ifrån sekler att med flitens bödsrätt
ärfva.

Far och mor af hjärtat önska: "Gud välsigne, hjälpe
dig,

att du ej må fara vilse eller stappla på din stig!"

Och mot dem ler äfven hoppet, målande en bild i fjärran,
där den lille har utvecklats till en tjänare åt Herran,
talande hans ord för tusen, ibland hvilka mor och far,
hjärteglada, helst sig dölja, på det sonen, då han har
fått sin blick på dem i kyrkan, ej må villas bort för-
lägen. —

Så de tänkte, när de följde Peter hemifrån på vägen.

Stora, rika anlag gömdes i den lilles fromma själ.

Stor var ock hans flit vid boken, tiden brukade han väl,

och som biet idogt sög han honungssaft ur än den ena, än den andra blomsterkalken, sträfvande att allt förena till en näringsfond för lifvet, till en skatt för tankens värld. Ena stunden så han lyfter vingen ut på upptäcktsfärd öfver vida kunskapsfältet för att något njutbart finna åt sin egen andes tillväxt; andra stunden får han brinna redan som ett ljus för andra, delande med dem sin skatt, utan att den däraf minskas. Gripande minuten fatt, tidigt van vid sådant byte villigt tar han dubbel möda, lärjungens och lärar'ns, på sig för att därigenom döda något utaf fars bekymmer. Elfvaårig gosse får sig tillägna romarspråket vid att ge en några år yngre pilt den första hjälpen till att lära modersmålet. Så i arbete och sträfvan härdar sig det unga stålet för att sedan tända gnistor till en flamma klar och ren, som skall sprida värme kring sig, sprida landet rundt sitt sken.

I den nya krets, han kommit, mycket nytt han såg och hörde, äfven sådant, som med dolkstyng skarpt hans barndomstro berörde. Så med häpnad som med smärta han förnam, att, hvad han sett aktas högt och heligt hemma, vardt begabbadt och beledt icke blott af tanklös ungdom utan äfven utaf lärde, mogna män, som ville anses äga insikter af värde. Ja, han hörde predikanter, sittande vid fulla glas uti mycket blandadt sällskap under muntert glam och ras,

hända religion och bibel, smäda tron på kristendomen. —
Så den ande, som *vill* tvifla, denna tid till makt var
kommen.

Unge Wieselgren nu tänkte: "Huru står det till härmed?
Hvar är sanningen? Törhända vet man bättre här besked
om hvad som bör tros och läras än i bondestugan ringa,
dit man ännu icke hunnit att det nya ljuset bringa."
Så ock kunskapen för honom blef ett träd på ondt och
godt.

Kyla trängde till hans hjärta, domnad var, om också
blott
för en liten tid, hans ande, fjärmad ifrån lifvets källa,
där han lärt att hälsa dricka och sitt inre tillfredsställa.

Annan dag har andra vindar. Intryck utaf annan art
trängde på det unga sinnet. Fanns det lärare, som fart
gäfvo åt den tidens lystnad att förneka bibelns lära,
så ock andra funnos, hvilka sökte en rakt motsatt ära.
Ifrån dem en vårvind blåste på de ungas barndomstro,
och hos flera så begynte andligt säde åter gro.

Krigets åskor skräckfullt rullat i hvar hörn utaf Europa;
bälde korsikanens välde störtats uti grus tillhoppa.

Bäfvän gick igenom folken, som om hvar man hade känt
mäktig jordstöt eller varsnat eld från himmeln, hvilken
bränt

världslig ståt och makt till aska. Händelsernas storhet
väckte

här och hvar en djup besinning, många falska stöd den
bräckte.

Aktning värdt, fast stundom gäckadt, är ett ynglinga-
förbund,
som för lifvets högsta frågor offerar då och då en stund
samt i rent och sedligt syfte broderligt sig sluter samman.
Stängas så med bommar ute ungdomsglädje, fröjd och
gamman?

Ingalunda. De förädlas, höjas, renas, helgas blott.
I ett sådant samfund, väl till omfång litet men dock godt,
Wieselgren som yngling jämte några få kamrater träder.
Hvarje dag de hålla möte, och enhvar sig därvid gläder,
ty hvarann' de söka egga till det goda, och sann fröjd
är ett äkta barn af dygden; endast den gör själen nöjd.
Ut ur detta samfund spirar Wieselgrenska rusdrycks-
striden.

Nykterhetsförbund det var ock, väl det enda vid den
tiden.

Så med syn på lifvets allvar äfven i dess blomningstid
och med öppen håg för källan till all sedlighet och frid
träder Wieselgren väl rustad som en stridsman ut i
världen.

Endast för att främja friden vill han bruka andesvärden.
Af det goda, själf han vunnit, vill han dela med sig åt
hvem som helst det kan betarfva och han möter på
sin stråt.

Ställas hinder för hans uppsåt, måste de ur vägen föras.
Utan kamp och buller kunde detta icke alltid göras.
Käckt med ordets svärd, som gifvits honom skarpt och
blankt och skönt,

kämpar han mot synd och mörker, icke för att blifva
krönt
med fåfängligt pris af människor utan för att troget lyda
Herrens bud och frälsa bröder.

Ung begynte han att tyda
från predikstol'n skriftens lära och blef mycket gärna hörd,
helst då talets ström till folket utan omväg fram blef
förd.

Hur han sedan ock därjämte, då han lagerkransen vunnit,
mycket tar och får för händer, mer än mången mycket
hunnit; —

hur han för en hänförd ungdom med ungdomlig glöd
och skönt

tolkar läran om det sköna, städs med lifligt bifall lönt,
eller ock för samma ungdom visar nya liksom gamla
pärlor ur vår bokskatts gömmor; — hur han ifrig är
att samla,

ordna och bevara skrifter, hvori forntid lämnat spår,
ledande för häfdens domar; — samt till sist, hur raskt
den går

öfver skilda fält, hans penna, spridande en skatt af rika,
fagra, ursprungsfriska tankar, varma, lysande tillika; —
detta allt och mera, som den oförtrutne tänkt och gjort,
ej i korthet kan besjungas, bragdrikt som det är och stort.

III. I Västerstad.

Det är en socken uti Skånes bygd
vid början utaf trettitalet.
Där växa vilda träd i nattligt skygd
med kärnan anfrätt liksom skalet.
Svält lida bondens barn och bondens ko,
på åkrar och på ängar tistlar gro,
i kvarnen föga varder malet.

Af magra grödan forslas dock en part
som offergård till bränneriet.
Till krogen vandrar penningen med fart,
och hemskt florerar superiet.
Därmed i släptåg följa gräl och kif
samt slagsmål, blodsdåd, dådlöst latmanslif
och nattsöl med det vilda skriet.

Gör man i halmbetäckta byn en rund,
 allt slags elände ögat möter:
 en trasklädd barnflock, som från stund till stund
 en fåfäng bön om bröd utstöter;
 ett skröpligt bohag, brist på renlighet
 och mången husmor, som med dåsig het
 och suckan sina sysslor sköter.

Vidt omtald socknen är för stort fördärf,
 djupt armod, brottmål utan ända.
 En stor hop folk är stadd i tiggarrvärf
 å kända orter och ej kända.
 Det sades, att helt ringa var det tal
 af traktens åbor, som i domarsal
 ej sina namn fått något brända.

Den ene hade gjutit menskoblod,
 då vettet flytt för brännvinsruset.
 En annan funnit den affären god
 att tända eld på egna huset.
 En tredje — och hans likars tal var stort —
 har flyttat nästans gods från ort till ort
 i trots af lag och rädd för ljuset.

Det unga släktet släpptes vind för våg,
 en farkost lik förutan roder.
 Blott sällan böjdes barnets späda håg
 i riktning god af fader, moder.

Af skola knappast fanns ett spår;
den kom och gick, blef borta tvenne år;
njuggt både fick och gaf den — foder.

Så var ock läskonst blott ett undantag,
ej en af hundra kunde skrifva.
Och mången vuxen än ej sett den dag,
då nattvardsgäst han kunnat blifva.
Att gå i kyrkan var ett fåtals sed;
brist var på kläder, brist på åtrå med
till annat än hvad bröd kan gifva.

* * *

Nyss nittiårig herde hade dött,
och länge vanskött varit hjorden.
Det ena med det andra sammanstött,
så att den var förvildad vorden.
Af skolbrist, superi, slapp herdavård
kan vållas osed nog i by och gård
och brödet fejas ifrån borden.

Till denna hjord nu kommer Wieselgren,
då nyss till präst han invigd blifvit.
Han skådar kring sig, häpnar, mäter se'n
det arbetsfält, man honom gifvit.
Visst är han ung, har arbetslust som få,
visst har han ordet i sin makt också;
dock — hvilka sår här ulfven rifvit!

Hans mod, hans snillegåfvor ej förslå
att råda bot för skador alla.

Han vet ej annan konst och utväg då
än att från höjden hjälp nedkalla.

Så är om store Gustaf Adolf spordt,
att han begynt, hvad ärofullt han gjort,
med att på knä i bön nedfalla.

Så fattar unge herden mod igen,
predikar kraftigt, varnar, beder.
Till kyrkan kommer blott ett fåtal män,
mer täta äro kvinnors leder.

De se så slöa, så betryckta ut,
och liksom deras dräkt behöfver lut
så deras samlif tukt och seder.

Så deras sinnen sol och lyftning opp
ur natt och dy också behöfva.
Här talas får med blott en gnista hopp,
att icke alla äro döfva.
Här gäller det att med en kärleksglöd,
som aldrig kallnar, bringa hjälp i nöd
samt tron och tålamodet pröfva.

Här ock vill mera till än ordets makt
i kyrkan — prästen väl det känner.
Den eld, som han i sin predikan lagt,
ej där, det bäst behöfves, bränner.
Han därför hit och dit i socknen går
att föra mildt till rätta vilsna får
samt varna lastens barn och vänner.

Än här, än där han håller husförhör
 att jämväl så upplysning sprida.
 Men på de spörsmål, som han därvid gör,
 blott sällan kan han svaren bida.
 När så till sist man ställer till kalas,
 och prosten vägrar röra vid ett glas,
 det väcker harm i kretsar vida.

För barnen snart han har det ordnat så,
 att ökad skolplikt af dem kräfves.
 Dock äfven här i vägen hinder stå,
 hvaraf knappt ett med lätthet häfves.
 Vill för en mullvad uti jordens grus
 man prisa gagnet utaf solens ljus,
 helt visst är mödan spilld förgäfves.

Så verkar Wieselgren med gärnings arm
 ej mindre än med ordvig tunga.
 Där bor ett sedligt nit uti hans barm,
 som låter harmens blixtar ljunga
 mot hvarje synd och vrånghet, som han ser,
 men som ock helt i villig tjänst sig ger
 till hjälp för gamla och för unga.

De bästa, frommaste af bygdens män
 med enad kraft stå honom nära
 och kämpa för att vinna mark igen
 åt sedlig ordning, tukt och ära.
 Mot lastens hydra brottas dag för dag,
 och, fastän stark, hon lider nederlag,
 dem utan agg hon ej kan bära.

En ymnig källa till fördärfvets flod
 man ser i brännvinsspannan sjuda.
 I mången gård en sådan kittel stod
 att gift i brödets ställe bjuda.
 Mot slik handtering och den snöda lust,
 som fräter folkets bästa märg och must,
 käckt prosten låter stämman ljuda.

Han vädjar varmt till hvarje andlig kraft:
 förnuft och klokhet, vilja, hjärta.
 De följder, dryckenskapen har och haft,
 han ställer fram i färger bjärta.
 Ja, mörka siffror till en hjälpetropp
 i omutbara led han ställer opp
 att Bacchi kult och äring svärta.

Och se — omsider börjar frukt det bli:
 en efter annan elden släcker
 båd' under rusdryckspannans brygd och i
 den lystnad, som den när och väcker.
 År efter år allt fler den vägen gå,
 och af försakelsen helt väl de må,
 stor vinst däraf man snart upptäcker.

På egen jord hvar bonde satt ej fri.
 Det var en ganska talrik skara,
 som trycktes hårdt af blytungt hofveri,
 en black på fot, en plågsam mara.
 Kan prosten lyfta denna börda af?
 Den hjälp, han kunde gifva, ock han gaf,
 och den var ej en hägring bara.

Ty på hans förord ställes så det till,
 att, medan årens tal sig höjer,
 hvar åbo, som det mäktar och det vill,
 får köpa jorden, som han plöjer.
 Vål mer än en först tviflets löje ler;
 omsider dock sitt fribref mången ser,
 och tviflar'n själf därmed sig nöjer.

Hvem skulle tro det? Han, som nyss uti
 studenters krets med talför tunga
 skönt tolkat har det skönas teori
 och hänfört med sin glöd de unga,
 nu både vill och kan i bondegård
 ge råd om åkerns rätta bruk och vård
 i syfte att få axen tunga.

Hvem skulle tro det? För sitt kärleksnit,
 som vill ha ogräs bort och höja
 det sjunkna samt befrämja dygd och flit,
 han får med otacks lön sig nöja —
 från vissa håll, förstås. Ej därmed nog:
 den störda tuktlösheten bakut slog
 och sökte ej sitt hat beslöja.

I sjukbud prosten går på ödslig stråt,
 med lömskhet lockad i en fälla.
 Legd brottsling vid en buske i försåt
 skall snart sitt eldrör låta smälla.
 På vandrar'n siktar han men — har ej mod
 att fyra af och låta vingadt lod
 det ädla villebrådet fälla.

En annan gång i själfva kyrkans kor
 man utlyst har en skräckfull stämma.
 Där har man tänkt att under trängsel stor
 ur lifvet "nyhetsmakar'n" klämma.
 Minuten dock går oanvänd förbi;
 då prosten kommer, lämnas vägen fri,
 och fegt sig dådet låter hämma.

Det var ej annat, än han väntat har,
 och kan ej kyla af hans ifver.
 Med tiden hatets eld en ände tar,
 allt mindre misskänd prosten blifver.
 Man måste varsna, hur man sinnad är,
 att väl han vill, att god frukt trädet bär,
 se'n vård och ans åt det han gifver.

Men låter Wieselgren så i sitt kall
 sin sträfvan gå i skilda grenar,
 uti en kärnpunkt han i alla fall
 sin gärnings mångahanda enar.
 Kring korssets stam han samla vill sin hjord;
 därpå hans verk gå ut, därpå hans ord;
 han bröd vill gifva och ej stenar.

Och tager ej enhvar det lifvets bröd,
 som han med ord och handling visar,
 så mildras likväl seder, lindras nöd,
 och mindre bettlarbröd man spisar.

Den forna ödemarken står i flor,
uti allt flera stugor trefnad bor,
och fältet idogheten prisar.

* * *

Då stor en skillnad mellan förr och nu
en man, som bäge sett, här finner,
om Wieselgren han säger: "Prästen ju
om Steinthals Oberlin påminner".
Men den berömde svarar blygt: "*Ej bör
man taga pris, för det sin plikt man gör.
Guds äran är, när sanning vinner*".

IV. Nykterhetskämpen.

Det ryker och ångar från tusende tjäll
bland Svithiods skogar och dalar.

Man bränner och bränner från morgon till kväll,
och allt om den bränningen talar.

Till aska man bränner de grönskande träd,
till brännvin man bränner potatis och säd;
den mödan dock klen sig betalar.

Och "eldvattnet" strömmar kring stad och kring land,
det bränner ej mindre än — dränker.

Liksom åt en vän man det räcker sin hand,
sin tro utan tvekan det skänker.

Det värmer i kyla, det svalkar i glöd,
det styrker i vanmakt, det tröstar i nöd
och mättar vid hunger — man tänker.

Skall än frampå vintern man agnar och bark
 i mjölet till bröd nödgas blanda,
 så måste dock kärften från hårdbrukad mark
 vid julen stå "brännar'n" tillhanda.
 Ty klen blefve fröjden vid stundande fest,
 om ej man sig själf och hvar kommande gäst
 fick lifva med spritdryckens — anda.

Och ingen kan födas, och ingen kan dö —
 åtminstone jorda den döde —
 och ingen kan taga till hustru en mö
 förutan ett eldvattensflöde.
 Vid gillet det väcker ett ordsvall till slut,
 om också i stugan så tyst var förut,
 som då den är folktom och öde.

Från tjänarens ställning den drycken sig höjt
 med makt upp på härskaretronen.
 På hög och på låg har den nackarna böjt
 och frågar ej efter personen.
 Af fattig och rik tar den skatt, som är tung;
 den sätter sitt märke på gammal och ung:
 ett "raglande genom nationen".

Väl sjunges dess pris under festkorad stund,
 då skuggsidor ingen studerar.
 Den likväl med lustan i trofast förbund
 tyranniskt och hårdhändt regerar.

Den fröjd, som den alstrar, är konstlad och arm;
 lätt springer den öfver till stojande larm,
 och lätt utan sans den stoltserar.

Från välstånd till armod och tiggarestaf,
 från frihet till fångcellen trånga,
 från hälsa till krankhet och tidigredd graf
 har rusdrycken bringat så många.
 Ej guld blott den uppfrätt, af tårar och blod
 är tecknad dess framfart, dess härjande flod,
 som brusat i tiderna långa.

Där sitter en bonde vid åker och hus,
 hos honom hans maka den unga.
 Han tager sitt första och endaste rus;
 helt gladt hörs på vägen han sjunga.
 Men vildsint i hemmet han rasar i gräl,
 och ursinnig slår han sin hustru i hjäl; —
 till stupstocken stegen gå tunga.

Där sitter en bonde vid åker och hus
 med hustru och barn vid sin sida.
 Han brukar att stundom sig taga ett rus
 men tänker ej gå allt för vida.
 Dock — fastare knyter sig slafbojan hård,
 och stycke för stycke han mister sin gård;
 små barnen på tiggjarstråt kvida.

Där sitter en gumma och äter sitt bröd
 i armod och vattnadt med tårar.

Hvem borde väl vara för henne ett stöd
men tvärtom så djupt henne sårar?

Jo, sonen, som vuxen till mödorna är
men nästan hvar penning i rusdryck förtär,
som honom försoffar och dårar.

Väl tusentals bilder af skriande nöd,
som alstrats af rusdrycksbegäret,
man kunde ju teckna; — till ömkelig död
ha många förlist på det skäret.

På sådana taflor, tyvärr, finns ej brist
ej ens uti lifvet omkring oss så visst; —
ty kan jag mig spara besväret.

* * *

När fiendens härjning allt vidare gick
och syntes med undergång hota,
de sansade sökte med spejande blick
ett medel att störtfloden mota.

Man ser efter virke att bygga en damm;
en kamp mot förhärjar'n man vill mana fram,
ett uppsåt att skadorna bota.

Det gäller att väcka till räddning och sans
en dåsig och sömndrucken skara,
som, bländad af våldens tjusande glans,
ej ens mäktar varsna sin fara.

Här kräfves en arm, som ej klen är och vek,
att skaka en folksed så fast som en ek,
den ostörd i sekler fått vara.

Hvar finnes en man, som har hjärta och mod
att främst uti stormningen träda?

En hjälte, som äger en svärds klinga god
samt kan i full rustning sig kläda?

Hvar dväljes den djärfve, som brinner af lust
att våga mot nattliga makter en dust,
fast de kunna mera än smäda?

Han finnes — med framgång han re'n på sin ort
gort anfall på härjarens näste.

Att segrar man vunnit, blir vida förspordt,
där blick på den kampen man fäste.

“Kom till oss“, man ropar, “att föra oss an!
Befrielsens stridseld upptända du kan
och samla till krigsmän de bäste“.

Nu Wieselgren ilar från trakt och till trakt
och talar till lyssnande hopar.

Han gisslar med ordets hänförande makt
en folksed, som folkväl bortsopar.

Han talar med kraft och med hjärtat i brand;
till kärlekens värnplikt för folk och för land
han manar och eggjar och ropar.

Han vill ej förkunna ett kräfvande bud:

“Du skall ingen rusdryck förtära!“
som hade det getts med de tio af Gud
och fordrats för helgd af hans ära.

För detta "du skall" vill han sätta "du bör",
 då hänsyn till nästan ett kraf därpå gör,
 att offer man måste frambära.

Hans grundsats är denna: Väl frihet är stor,
 men större skall kärleken vara.

Där friheten skild ifrån kärleken bor,
 allt samlif är hotadt af fara.

Försakelsen varder en kärlekens plikt,
 då brödernas bästa för mig har fått vikt
 och ej min bekvämlighet bara.

Och denna försakelse själf är en vinst
 för honom, som den på sig tager;
 ty gagn åt sig själf man ju vinner ej minst,
 då man sig från vinguden drager.
 Det goda exemplet en gissel ej är
 för gifvarens rygg utan lön med sig bär,
 ej olik en segraes lager.

Hos vinstlysten världsman, som hämtar sitt guld
 ur källor, där spritdrycker flöda,
 och, mäktig däraf, vill sig rentvå från skuld,
 han straffar den lystnåden snöda:

"Du kanske till börd och i rang är för stor
 att sy åt de fattiga kläder och skor
 för mynt, som de värft med sin möda;

men *ingen* i landet sig anser för stor
 att reda och sälja en vara,

som tar från den arme hans rock och hans skor
 och icke hans bröd ens vill spara;
 en vara, som bringar arbetar'n i nöd
 och bränner hans hustru i smärtornas glöd,
 en grufva för guldskörd får vara.

Det säges att kejsaren Titus med blygd
 tog inkomst af grumliga flöden.
 Nu mången det finner med kristelig dygd
 förenligt att ockra på nöden,
 att skapa sig vinst af en lystnad, som just
 för mången är källan till gräslig förlust
 i lifvet så väl som i döden.

Förgiftade pilar man blindt slungar ut
 och ser ej de arma, som falla.
 Men lif efter lif bringas därmed till slut;
 hvem mäktar att tälja dem alla?
 Tror du ej, att offren för kärlekslös jakt,
 när nesliga vinsten från dig varder bragt,
 dig skola till räkenskap kalla? --

Så skarpt är hans tal, då kring landet han far
 dess söner att nykterhet lära.
 Men blidare toner hans stämman ock har
 till gagn för hans sak att frambära.
 I eldiga striden på den blott han ser
 och måttar, så huggen än upp och än ner
 med mod lika visst som med ära.

Där tändes en flamma, hvar han satt sin fot,
en brytningens, rensningens låga.

Man nödgas att ställa sig för eller mot
i brännande nykterhetsfråga.

Hvad förr uti skymning blef öfvadt och gjordt,
enhvar nu i ljus, som är glänsande stort,
att pröfva får lust och förmåga.

För dem, som likt ugglan ha båtнад af natt,
det ljuset är pinsamt att lida.

För häfdvunna seden att Bachus ge skatt
med rostiga vapen de strida.

Att Wieselgrens lön från det hållet skall bli
förmädelse, hån och ett larmande skri,
är endast hvad han kunnat bida.

Bland dem, honom hedrade, mången dock stod,
som ej till hans gynnare hörde.

Hans glänsande snille, hans eldsnit och mod
till vördnad dock sinnena rörde.

Om också hans sträfvan nog svärmisk man fann,
så erkändes villigt, att han var en man,
som redbart sin sändning utförde.

Af dessa den sak, som till egen han gjort,
dock upptogs och främjades föga.

Befryndade själar han fann på hvar ort,
ej mindre bland låga än höga.

Beundran och tacksamhet, kärlek han fick
till lön för sin ifver af dem, hvart han gick;
det gladdede hans hjärta och öga.

Den skönaste frukten af mödosam id,
den vinst, som var mål för hans strider,
till fromma för släkten i kommande tid
inhöstades också omsider.
Ty miste ej fienden hela sin makt,
så led han dock afbräck, blef ställd under vakt
i ljus, som allt mera sig sprider.

Sig frikårer bilda att taga igen,
hvad mistats och åter kan vinnas,
och många af bygdernas yppersta män
i spetsen för resningen finnas.
Allt djupare växer den meningen fast,
att rusdryckens välde är tryckande last,
hvarunder ej blomstring kan hinnas.

Så mognar den frukt, som blir plockad en dag,
då röken från allmogehusen
ej mera får stiga — förhindrad af lag —
från härdar för döfvande rusen.
Det var en förlust, som till vinning slog ut
samt gjorde på trälldom och fridlöshet slut
för flera än hundrade tusen.

Förlusten strax kändes, men vinsten förstod
man icke så lätt att värdera.

Att se i det tagna en skänk, som var god,
väl svårt syntes vara för flera.

Nu Wieselgren åter fick tala sig varm
att stilla i bygderna oro och harm
och jäsande sinnen reglera.

Det var då en bygd, där ej bullret sig fann
benäget att taga en ända.

"Sänd småländska ryttare dit", sad' en man
till kungen, "att folket omvända!"

"För skarp är den kuren", gaf kungen till svar;
"en smålänning, trogen och tapper, jag har;
jag honom till trakten vill sända".

Och Wieselgren kom, och han talade ord,
som olja på vågorna göto.

En lugnande verkan snart däraf blef spord,
och mer ej så hotfullt de röto. —

Så ädelt den mannen grep in i sin tid,
en härold för kärlek och sanning och frid,
som honom i syskonring slöto.

V. Höstarbete.

(I Göteborg).

Friskt lefver än i mångens minne,
hur Wieselgren med liffullt sinne,
obruten kraft och eldig håg,
fast redan lifvets höst han såg,
sitt verk grep an i Götastaden.
Och när en gång de skrivas, bladen
uti den stadens häfder, skall
helt visst, åtminstone i fall
på kyrkligt lif man blick vill fästa,
hans gärning nämnas bland det bästa,
som i hans samtid här blef gjordt,
och så hans namn stå kärt och stort.

Han var en prästman ej, som gjorde
blott hvad han skulle eller borde,
som plikten fyllde och knappt det
men ej däröfver gick ett fjät.

Han tvärtom gjorde, hvad han kunde,
 och näppeligen rast sig un'de,
 när fråga var om mänskors väl.
 Han hängaf sig med kropp och själ
 åt kallet och dess plikter höga,
 bekymrande sig endast föga
 om egen fördel, eget godt.
 Han lät sig icke sökas blott
 af dem, hans råd och hjälp begärde,
 nöjd med sig själf, om blott han lärde
 och talade på fastställd tid
 för folk, som samlades därvid.
 Nej, själf han sökte spridda fåren
 att föra dem från villospåren,
 om möjligt var, och för den hop,
 till hvilken ej hans varningsrop
 och tal å gudstjänsttimmar nådde,
 han ordets säd "i otid" sådde,
 i det han osökt sökte dem
 i deras gränder, hus och hem.
 Fördenskull må vi kunna äga
 full rätt att just om honom säga,
 hvad om en annan sagt man har:
 "En präst han hela veckan var".

Ett hjälpligt natthärberge bara
 "Asylens" kyffe skulle vara
 för hemlös flock af män, som fått
 i armod skörda, hvad de sått.

Helt arbetsföra här de lågo,
 och hvad de hörde, hvad de sågo,
 var ägnadt att med ängslans skri
 för dem, en bättringsmaning bli.
 Hvar sabbat mest de inne blefvo
 och den i dvallik ro fördrefvo.
 Men under veckans arbetsdar
 förvärf de funno här och hvar,
 å krogen sökande sin gamman,
 där ofta nog de stötte samman.

Nu domprosten, som ömmar för
 eländets barn och godt dem gör,
 för vana har att utan hvila
 från kyrkan, där han talat, ila
 bort till "Asylen" för att där
 till denna slagna, fångna här
 också ett bud om frälsning bära.
 Han träder in, sig ställer nära
 invid en vägg. För sig har han
 en syn, som äckel inge kan.
 Dock — ingen tid för sura miner;
 han mänskan ser, fast i ruiner,
 till daning ny ej utan hopp.
 Strax stämmer han en psalmvers opp,
 begynner därpå att predika
 med varma ord och bilder rika
 det "fridens evangelium",
 som bjuder röfvaren ett rum

i paradiset ljusta boning, —
 som bjuder huldhet och försoning
 åt hvarje arm, förlorad son,
 då han botfärdig skyndar från,
 den väg, där han till ofärd hastar,
 och sig i fadersfamnen kastar. —
 Så slutar han med hjärtvarm bön. —
 "Sann kärlek är ej utan lön" —
 det kunde man ock här erfara,
 då lifvets ord fick uppenbara
 sin kraft på en och annan man
 till ånger, tro och bättring sann.

Förgudningen af former stela
 ej Wieselgren förmådde dela.
 För honom gällde lifvet mest,
 vid hvilken form det än sig fäst.
 Guds rike sig ej låter tvinga
 in under mänskostadgar ringa.
 Där lifvet finns, det form sig gör
 men en, som växlar och sig rör.
 Att hålla hårdt på nedärfd vana
 och nödga allt på inkörd bana
 om andligt lif ej vittne bär,
 hur glänsande ock ytan är;
 men död kan sig därunder gömma
 och sig med sken af lif berömma.
 Det sanna ljuset lyser klart
 i skiftrik färgglans underbart. —

Så högsint fromme herden tänkte.
 Men ej sitt svärd han modfällt sänkte,
 då ädel kamp å färde var
 till sanningens och trons försvar.
 Han ljusets renhet höll i värde
 men — för dess brytning rum begärde.

Så kom det sig, att Wieselgren
 helt oförskyllt af mer än en
 vardt ansedd som en nyckfull stjärna
 på kyrkans himmel, den ej gärna
 förmådde ge ett stadigt ljus.
 Än talte han i Herrens hus,
 än på säreget valda ställen.
 Ja, under själfva himlapellen
 emellanåt ifrån ett bord,
 ställdt vid ett träd, han lät sitt ord
 bli hörddt af skaror, som från staden
 begifvit sig på promenaden
 en söndagseftermiddagsstund.
 Man stannade och slöt en rund
 omkring den väl bekante prästen
 samt hörde stilla på för resten,
 tills hopen spred sig efter hand;
 af gyckel märktes knappt ett grand.
 Hvad vinsten också blef, han miste
 af vördnad intet, ty man visste,
 att oförtröttadt kärleksnit
 hans steg bevingat äfven dit,

där han, som knappast någon annan,
 gick fri att stöta folk för pannan.
 Och skedde det på någon kant
 med hvad han ansåg rätt och sant,
 så att han köld och hat fick röna,
 hans sätt var då att sådant löna
 med saktmod, ödmjukhet och frid,
 med afsmak för personlig strid.

Liksom af andens skatter rika
 han gaf af jordiskt guld tillika,
 helst obemärkt, i ymnigt mått.
 När bort han från en sjukbädd gått,
 där armod han sett hemma vara,
 han tacksamhetens pärlor klara
 på bleka kinder lämnat kvar,
 så väl för hvad han talat har
 som äfven för — ett mynt, en sedel
 till timligt bröd och läkemedel.
 Så hade mången yngling stöd
 af honom, då det feltes bröd
 vid studiernas trägna möda,
 som än sin man ej kunde föda.
 Väl blef han sviken grymt ibland,
 då det, han gaf med gifmild hand,
 af hyckladt armod fräckt blef taget
 och bort till lastens nästen draget.
 Men därför stängdes ej hans dörr;
 hans hjärta öppet stod som förr

och ville liksom förr det bästa
 båd' tro och hoppas om sin nästa.
 Vardt fråga om ett företag
 att bringa hjälp af något slag
 åt små, åt arma och elända,
 han mannen var att nitet tända
 samt råga med sitt maningsord
 barmhärtighetens offerbord.
 Ett sådant ord en gång han sade,
 och strax sitt guld de rika lade
 i offerkistan till ett hus
 åt Herren och hans sannings ljus.
 Behofvet af en kyrka åter
 sig längre fram förnimma låter;
 en vink han ger, och mynt han får —
 snart på sin höjd ett gudshus står.

Så svunno åren hän. Omsider
 han stod midt i de ädla strider,
 som anden har att kämpa ut,
 när kroppslig kraft vill taga slut,
 men själf sig liflig än han känner,
 och arbetslustén ännu bränner;
 då själen längtar ut som förr,
 men tröttad fot stängs inom dörr.
 Att börja med har oftast anden
 i brottningskampen öfverhanden
 och lifvar med sin eldighet
 sitt gamla redskaps bräcklighet.

Så var med domprosten. Halft bruten
 af år och krankhet, innesluten
 i kammar'n ej han ville bli,
 så länge minsta kraft fanns i
 hans andes ålderstigna hydda.
 Att han sin hälsa skulle skydda
 och skona — ömt man honom bad.
 För välment råd sitt tack han sad'
 men fortfor dock att kraft förbruka
 med att, själf sjuk, besöka sjuka
 samt med bestyr af annat slag.

En af hans vänner kom en dag
 och sade: "Så det får ej vara.
 Du måste lif och hälsa spara.
 Besinna, att du plikter har
 mot din familj som make, far!
 Låt yngre krafter nu sig pröfva;
 du kan ju hvila väl behöfva.
 Ditt pund du ej i jorden lagt;
 låt stäfja dig af tidens makt!"

Här afbröt domprosten: "Du kväder
 en gammal visa. Det mig gläder,
 att om min hälsa mån du är.
 Dock — sätt dig nu på stolen här,
 så skall jag någonting berätta,
 som kanske kan din omsorg lätta.
 Ett halfår se'n rätt svag jag låg
 i sängen där. Mig läkar'n såg

och sade: "Fattas hvila bara!
 En vecka bör ni stilla vara".
 När läkar'n gick, vid dörren min
 sågs stå en man, som ville in.
 Man angaf, hvad som var i vägen,
 men han var ytterst angelägen
 att träffa mig. "Min hustru är",
 han sade, "sjuk och döden när.
 Hon domprosten vill se och höra;
 jag måste honom med mig föra".
 Som dörren stod på glänt, jag det
 af mannen sagda hört och lät
 den arme komma in. Jag klädde
 snart på mig och min färd anträdde
 i mannens sällskap. Huset låg
 uti en förstad. Hur det såg
 i rummet ut, må ej beskrivas.
 Där syntes nöd och armod trifvas.
 I ena hörnet på en bädd
 af halm, i plagg af trasor klädd,
 förtärd af sjukdom, låg en kvinna, —
 en ömklig syn att sig påminna.

"Nu domprosten jag fört till dig,"
 var mannens hälsning; "ej på mig
 du mer för denna sak må träta". —
 "Jaså", var kvinnans svar, "förgäta
 du kunde dock en liten stund
 din kära krog. En trägen kund,
 herr domprost, är han där beständigt". —

"Du super också rätt behändigt
 emellanåt", gaf han till svar.
 Så vidhöll detta äkta par
 en stund att ömsesidigt klandra
 och skymfa blygsellöst hvarandra.
 Jag icke ens berätta kan
 allt hvad de sade om hvarann'.

Jag teg, tills vågorna sig lade,
 men, innan dem jag lämnat hade,
 de lärt att blicka hvar för sig
 i eget bröst, på egen stig
 samt gråta öfver sitt elände,
 som också tog en lycklig ände,
 då med Guds bistånd sitt beslut
 att ändra väg de förde ut.
 Ljuft, må du tro, är nu att skåda,
 hur allt har ombytts för de båda.
 Då sist jag var i deras hem,
 sågs fridens ande styra dem.

När hemåt förstnämnd dag jag vände,
 på vägen jag en maning kände
 att till en fattig jungfru gå,
 som allvarsamt var sjuk också.
 Hon fått mitt löfte nyss att se mig,
 så snart jag kunde ut bege mig.
 Till hennes bostad var rätt långt.
 Högt uppe i ett vindsrum trångt

jag trädde in. Där låg hon bruten,
af dödens skräck och kval omsluten.
"Herr domprost", sade hon, "min lott
förbannelse skall varda blott.

Hvad skall väl af mig arma blifva?
Mig läkar'n intet hopp kan gifva,
jag måste dö, fast jag ej vill
och icke redo är därtill.

Jag kan det skriftord ej förgäta,
som sagt, att korpar skola fräta
dens ögon, som sin mor och far
förtörnat eller bannat har.

Det ordet blir på mig besannadt,
ty jag en gång min moder bannat". —
Stor var den arma kvinnans nöd;
i ögat brann förtyvflans glöd.

Vid bädden jag mig satte neder
och sade: "Ja, den synden leder
liksom all synd på kvalfull stig
och drager straffdom öfver sig.

Men bibelns blad ju äro flera,
och de oss säga mycket mera.

Jag läsa vill, hör på, min vän!"
Så låg hon tyst, och, medan än
jag läste nådelöften rika
för ångerfulla samt tillika

därvid gaf tydningar och svar
på hvad för henne dunkelt var,
det ljusnade i hennes sinne,
och saligt hopp blef tändt därinne.

Med ödmjuk tro hon tog emot
 förlåtelse vid korsets fot,
 och ångsten vek för sinnesfriden.
 Nöjd gick hon inom kort ur tiden,
 och än en gång med fröjd jag sport,
 hvar tröst kan fås vid dödens port.

Nu ändtligt hem jag återvände
 och kan ej säga, att jag kände
 mig sämre, än då jag gick ut.
 Låt mig nu fråga dig till slut:
 Kan väl på sådant rön jag grunda
 en föresats att annorlunda
 i morgon bruka dag än förr?
 Vet jag, då någon vid min dörr
 mig kallar ut, om ej måhända
 ett ärende mig Gud vill sända?
 Och får jag icke tro, att han
 mig kraft därtill förläna kan?
 Allt detta jag dig velat säga,
 på det du måtte kunna väga
 de skäl, som starkt beveka mig
 att handla, som jag gjort. Af dig,
 som ock vill andras talan föra
 i denna sak och böjd mig göra
 att något önskvärdt löfte ge,
 jag väntar, att, då du fått se,
 hvad jag ej yppa kan för alla,
 du låter frågan helt förfalla

samt ej står mot ett handlingssätt,
som själf du måste finna rätt". —

Så Wieselgren. Strax vännen lade
sin rustning af, och rörd han sade,
den gamle tagande i famn:

"Så far då fort i Herrens namn
att stenar till hans tempel draga!
Hans kraft är mäktig i de svaga."

VI. Afskedsbesöket.

“Barn han var till själ och sinne
ännu i sin ålders dag,
trifdes också väl bland barnen
och i barnsligt frommas lag.
Huru skarpt han kunde tänka,
huru stor hans lärdom var,
kär var honom hjärtats enfald
som en källa silfverklär.”

Det var ock med liflig glädje
som i barnens krets han satt,
ökande med oförtruten
ifver deras kunskapsskatt.
Helst han då ur själfva skriften,
som hvart “läsbarn“ med sig bar,
framtog guldorn, sanningspärlor,
tröst och maning för enhvar.

Gärna såg han ljuset spridas
 till hvar hydda, till hvar man,
 och för det han vägar röjde,
 hvarhelst han det möjligt fann.
 Visserligen främst han ville
 "lifvets ord" de unga ge,
 men på världslig insikt rika
 önskade han ock dem se.

Älsklig är att se den gamle,
 när han, stapplande och svag,
 sista gången i sin skolkrets
 gör en rundfärd dag för dag.
 Ett farväl, af få så fattadt,
 som det sista blir, han tar.
 I hvar klass han något säger,
 som för barnen värde har.

Silfverhårig, böjd af åren,
 följd af skolans inspektör,
 kommer han till barnaringen,
 sätter sig en stund och hör
 uppå frågorna och svaren
 om det inre af vår kropp.
 Därpå han till ordet tager,
 se'n till afsked han stått opp:

"Kära barn! Om I förstoden
 rätt den skänk, som bjude's er,

skullen I den tacksamt taga,
och er flit ej klandras mer.
Huru mycket, som er fader
eller farfar okänt var,
fån I ej i skolan lära,
hvilket allt stort värde har!

Och ett sådant värde äger
icke minst att känna väl
kroppens underbara byggnad,
denna boning för vår själ.
Insikt däruti behöfves,
om, hvad sundt och osundt är,
man skall kunna se och pröfva
och ej lyda blindt begär.

Jag har sett, hur mången låter
sådant ingå i sin kropp,
som för honom är fördärfligt
och i förtid löser opp
lifvets band samt honom fäller.
Men, då insikt man er ger
om naturen, gladt vi hoppas,
att för det I vakten er.

Jag har äfven sett, hur vreden,
när den hejdlöst rasa fått,
snabbt kan bryta lif och hälsa.
Kanske bättre man förmått

styra sinnet, om man vetat,
hur dess redskapshus ser ut.
Kännedom om lifvets verkstad
kan fördröja lifvets slut.

Så den insikt, här er gifves,
ej blott kräfver tacksamhet.
Man är pliktig att i gärning
visa, hvad man lärt och vet.
Glömmen ej att ifrån höjden
hämta krafter till er själ,
att god herre han må vara
i sitt jordlifs tjäll! Farväl!“

VII. Sista färden.

Aftonen nalkas. Slut är dagens möda,
långt ned i väster solens strålar glöda,
som om de ville jord och himmel löda
samman i kärlek.

Aftonen nalkas. Lifvets höstsol sprider
kvällskimmer öfver åldringen, som lider
och nu sin sista strid på jorden strider,
viss om att segra.

Dödsbudet stilla trötte herden hinner,
redo till sista färden honom finner;
hvad han har länge bidat, nu han vinner:
hvila och sällhet.

Dödens förfäran här man icke skådar,
endast en ängel, hvilken frid bebådar, —
fröjd, hvarmed Herren sina barn benådar
äfven i döden.

Härligt han talat under arbetstiden
 så om försoning som om sanna friden,
 ljufvig predikan är ock aftonstriden,
 utan all fruktan.

Kraftigt den vittnar, att ej död kan rygga
 hoppet och tron, som mänskan vetat bygga
 under sitt jordlif på den klippan trygga,
 hvilken är Kristus.

Slocknande ögat fästes på de kära,
 hvilka som alltid nu stå honom nära.
 Innerligt rörda hjärtlig bön de bära
 fram till den högste.

Fullt är hans hjärta utaf tack för alla
 gåfvor, dem Gud på hans lott låtit falla;
 högst dock han fröjdas öfver att få kalla
 Gud för sin fader.

“Intet“, — han säger — “huru än det larmar,
 mäktar mig rycka ur min Jesu armar.
 Han är min herde, som sig huldt förbarmar
 öfver oss alla.

Icke till sköld mot 'dödens skarpa pilar'
 duger vår gärning, men med trygghet hvilar
 själen på nåden, då till slutet ilar
 vanskliga lifvet.

'Jesus allena hela kan det brutna,
 med Gud förena det från Gud förskjutna
 genom det rena, från hans hjärta flutna
 blodet och vattnet.' —

Afsked han tager hjärtligt af de sina.
 Lifskraften svaga syns alltmer förtvina.
 Stammande ord om Kristi kors och pina
 somnar han stilla.

* * *

Hopar af människor sig i sorgdräkt hölja.
 Vemodigt stämda de kring kyrkan bölja.
 Domprosten käre många ämna följa
 festligt till grafven.

Smyckad är kyrkan. Här hans stämman klingat;
 här han mot ondskan lagens gissel svingat,
 så ock åt sorgsna och betryckta bringat
 balsam för såren.

Ännu en enda gång är herden kommen
 för att besöka kära helgedomen,
 nu dock förstummad, tills vid sista domen
 grafvarna öppnas.

Åldrige vännen fram till bären stiger,
 stofthyddan han med stoft till grafven viger;
 efter den dödes önskan dock han tiger
 stilla med loford.

Långsamt nu tåget ut ur staden skrider,
 följdt utaf skaror, tills det når omsider
 skuggbetäckt griftstad, där från kval och strider
 ro är att finna.

Domprostens sista hvilobädd är vorden
 redd under torfvan, där med helga orden
 han en gång vigde denna fläck af jorden
 Gud till en åker.

* * *

Som när en älsklig fader gått ur världen,
 känns det hos mången, då till egna hården
 åter man vänder efter griftefärden,
 tårögd af saknad.

Hoppet sin strålgans dock i tåren mängder.
 Fram utur själens djup en suck sig tränger:
 Må jag, när dödens natt för blicken hänger,
 dö som den fromme!

* * *

Wieselgrens bild än bor i månget sinne.
 Aldrig hos oss en tid skall vara inne,
 då ej i häfdens bildersal hans minne
 lefver välsignadt.

Så ock hans gärning och hans ädla strider
stå likt ett fyrtorrn intill sena tider;
framåt de mana, ljus från dem sig sprider
sekler igenom.

II.

Dikter

af

pedagogiskt innehåll.

II

Diklatir

pedagogisik minihall

Lärarekallet.

Nämn mig ett värf mer högt och stort än detta:
att för de unga som en herde gå
och till det goda, sköna, sanna, rätta
dem leda vissa steg men mildt ändå,
att visa dem, hvar anden kan sig mäta
med himmelskt bröd och lifvets vatten få!
Är mänskan ibland varelser den främsta,
så hör ock fostrar'ns kall till de förnämsta.

Men detta kall är tungt och svårt tillika;
det är en strid mot mörker, synd och flärd,
de onda makter, som ej fås att vika
ur sina bålverk medelst spjut och svärd.
Det gäller här att ej i kampen svika,
ty den är väl ett trofast sinne värd.
Går vägen ock igenom storm och fara,
det är dock skönt att ljusets härold vara.

Bland dem, som skolans gärning akta ringa,
 man oss åtminstone ej finna må,
 ty mycken frukt vi då förmå ej bringa,
 och dubbelt svårt blir arbetet också.
 Nej, må baneret högt och gladt vi svinga
 och hoppfullt till vår odlingsmöda gå!
 Om nitet redligt är och trägen mödan,
 så kommer segern viss och härlig grödan.

Med tro och hopp och kärlek må vi verka
 uppå vårt fält, så länge dagen är!
 Med tro — så att från ofvan vi oss stärka
 och hämta tröst mot allt, som trycker här;
 så att vi städse må hans bistånd märka,
 den bäste barnavännens, huld och kär!
 Med honom vare fast vårt hjärta enadt,
 så blir vårt lif för höga syften renadt!

I hoppets synglas må framåt vi blicka
 och icke genast efter frukten se!
 I mulna stunder fälten regnet dricka,
 i solglans de med gyllne skördar le;
 så skall vår mödas lön oss vederkvicka,
 när hösten mogna frukter månde ge.
 Dock — här i lifvet ej de plockas alla;
 på andra sidan grafven några falla.

Men kärlek, kärlek skall vår lifsluft vara,
 skall vara skolans liksom hemmets sol,
 den andekraft, som gör, att barnens skara
 mig söker liksom en magnet sin pol.
 Hvad kan ej den förljufva och förklara,
 då den får sitta med på lärar'ns stol!
 Den är ju mild och tålig, allt den lider;
 ja, den behöfs i skolan alla tider.

Tro, kärlek hopp — de blida änglar — stige
 på bönens dufvovingar till oss ned
 och hvarje dag oss till vår gärning vige
 med heligt allvar, kraft och ljus och fred!
 Och orons stormar i vårt hjärta tige,
 när vi oss ställa i de ungas led!
 Ett fridlyst rum är skolan; dit får träda
 ej annat än hvad lifva kan och gläda.

Och lönen? Ja, förvisso — oförtruten
 och redbar tjänst är värd och får sin lön.
 Den bästa är nog den, som ligger sluten
 inom vårt bröst, om plikten syns oss skön
 och ej dess lag med uppsåt blifvit bruten.
 För öfrigt — skulle det än bli vårt rön,
 att man med otack vill vår sträfvan löna,
 så hör ock det till segerkransen sköna.

Men framför allt vi detta ej må glömma:
vi äro ljusets kämpar här en tid.
Inom oss äfven fiender sig gömma,
som kufvas må i het och ärlig strid.
Från ljusets fader kraft till oss må strömma,
så att vi ändtligt, hamnande i frid,
må säga gladt: "Här är jag, Herre, och de kära,
som du mig gifvit att din sanning lära!"

För tro och dygd.

För tro och dygd,
för fosterbygd,
för sanningen och ljuset
vi vilja uti härnad gå
med kärlek varm
uti vår barm
till Sveas folk och till de små,
som öfvas må
att blicka upp ur gruset.

Vårt land är skönt,
med ära krönt,
vårt folk har stora minnen.
Det gäller nu att vårda dem,
att lifva opp
till mod och hopp,
till redlig id för älskadt hem,
att lem vid lem
blir fäst med ädla sinnen.

Hvad skolan gör,
 hvad helst hon bör,
 främst må de små hon lära
 att älska Gud och fosterland.
 Där detta sker,
 till annat mer,
 som är till gagn i stad, på land,
 med idog hand
 hon kan de unga bära.

Tyst hennes strid
 går fram i frid,
 dock värd sin sång, sin ära.
 Den kampen räcker år från år,
 den kräfver mod
 och vilja god,
 men segern med basun ej går,
 och kämpen får
 ej rika lagrar skära.

Dock finnas de,
 som värdet se
 utaf den tysta mödan
 och gifva henne värn och stöd.
 Och det finns En,
 som ej är sen
 till tröst i sorg, till hjälp i nöd.
 Han sådden bjöd
 och skall välsigna grödan.

Folkskollärarens sång.

Så stort är vårt värf och så skönt är vårt kall
att fostra och leda de unga.

En blick på dess höghet oss stålsätta skall,
då mödorna kännas så tunga.

Vi vilja med hopp våra tegar beså,
att framtidens släkte med fröjd måtte få
rik gröda på fälten se gunga.

Med trohet och nit uti härnad vi gå
för sanningen, dygden och ljuset.

Hur ljuft är det icke att lyfta de små
ur mörkret och kväfvande gruset!

Vår strid har nog mest i det tysta sin gång,
dock vinner den segrar, väl värda sin sång,
fast glömda vid äflande bruset.

Så låtom oss, bröder, i endräkt och frid
hvarandra uppmuntra och lifva
samt feja vår rustning för ädlaste strid,
som aldrig skall segerlös blifva!
Hur människor må döma, vi lita därpå,
att han, som oss kallat till tjänst bland de små,
skall kraft och välsignelse gifva.

Tröttnom ej!

Hur stort är icke skolans värf,
där hon sig vet att ställa
i kamp mot mörker och fördärf
och som ett salt kan gälla!
Till hvilken gröda rik och skön
förmår ej hon att utså frön!

Hon framtidssläktet har i hand
att fostra, bilda, dana.
Hur det en gång skall bygga land
och staka ut sin bana,
därtill i skolan varder gjordt
ett utkast litet eller stort.

Därför — om andra än vårt kall
må akta lågt och ringa,
af oss det härligt hållas skall,
och må vi åt det bringa

vår hela kraft, vår hela själ,
så lyckas allt och lyktas väl!

Framåt och uppåt må vi se,
när den känns tung vår börda,
och hoppet ej förloradt ge,
om ock vi otack skörda.
Så tröttnom ej att verka godt;
stor uppgift fallit på vår lott!

Till högre ljus!

Fram, stridsmän för dygden och ljuset,
fram modigt i segervisst lopp!
Ja, lyftom vår blick ifrån gruset
till sanningens urhem med hopp!
Alltjämt under seklerna långa
på vägar så mörka och trånga
har anden ur nattliga dimmor förts opp
till högre ljus.

Fram ständigt — vid hindren ej stanna!
Trots irringar, felsteg och brist
det goda, det rätta och sanna
skall segra på jorden till sist.
I striden, som underbart ledes
af världsloppets herre, beredes
hvar kämpande ande att komma helt visst
till högre ljus.

Fram! manar med bjudande stämma
 vårt höga och härliga kall.
 Vill mörker och råhet man hämma,
 ej svärdet förrosta då skall.
 Vår uppgift att ungdomen föra
 till sanning, som fri kan den göra,
 oss bjuder att syfta med sträfsamhet all
 till högre ljus.

Fram bättre i ljus, där det breder
 sig klart öfver fostrarens id
 samt visar, hur säkrast man leder
 till kunskap i knoppningens tid!
 Om kärlekens sol oss skall lifva
 och frukt åt vårt arbete gifva,
 så måste vi gå under andelig strid
 till högre ljus.

Fram, stridsmän och sköldmör, till härnad
 i slutna och vänfasta led!
 Vår kraft blifve ökad och värnad
 af endräktens gyllene ked!
 Må samfäldt vår börda vi bära,
 hvarandra uppmuntra och lära,
 en drage en annan i kärleken med
 till högre ljus!

Framåt i ljusets strider!

Framåt, framåt i ljusets strider,
du ungdomsfriska kämpahär!
Ditt sköna mål skall nås omsider,
om sanningsfacklan högt du bär.
Du kallad är att sprida ljuset
med trohet i de ungas värld;
så blicka hoppfullt upp ur gruset,
och väpna dig med andens svärd!

Ja, rusta dig alltjämt att draga
i fält mot mörkrets jättemakt!
Låt endräkt höja kraften svaga,
hväss lans och spjut vid samfäld vakt!
Med hand i hand vi trofast vandra
till högre klarhet för vår id.
I vänlig fejd emot hvarandra
vi stärkas för gemensam strid.

Framåt med Herrens kraft i striden
för ljusets makt i nordanland!
Hur kampens vågor gå i tiden,
de ledas innerst af hans hand.
Låt därför ej det mörka, kalla,
som hotfullt möter här och där,
med isig tyngd på modet falla!
Framåt, du ljusets kämpahär!

Lärarens kall.

Hur härlig ändå,
hur skön är vår stråt,
blott redligt vi gå
mot målet framåt!
Vår skuldra är svag,
och bördan är svår,
men dag efter dag
vår Gud med oss går.

Ej snille, ej nit
vi bygge uppå!
Ej ifver, ej flit
här vilja förslå.
Med tro och med hopp,
med bön städs vi må
till Herren se opp;
väl lyckas vi då.

Din kärlekseld tänd,
o Gud, i vårt bröst!
Oss tålamod sänd,
gif stöd och gif tröst
i sorger och strid!
Och styr du vår stig
i endräkt och frid
till himlen, till dig!

"Föd mina lamm!"

"Har du mig kär", så talar han,
som dog och döden öfvervann,
"föd mina lamm de späda!"

De små han på sitt hjärta bär,
han vill dem mildrikt leda här
och i sin himmel gläda.

Han bjuder oss att ej försmå
den värnlös är och ringa.

Ve dem, som fram i synden gå
och barnen anstöt bringa!

Har du fått barn att fostra opp,
grip verket an med tro och hopp,
med kärlekseldadt hjärta!

Vill rätt du sköta detta kall,
vid "Herden" du dig hålla skall
i glädje och i smärta.

Blott när du själf hör till hans hjord,
du kan små lammen nära
med bete af hans helga ord
och dem till honom bära.

O herde god, du barnens vän!
Mildt i din famn du sluter än
de små, för oss så kära.
Gif nåd af höjden, kraft och ljus,
att vägen till din faders hus
vi framför allt dem lära!
Förlåt vår skuld, och låt enhvar
af oss med kära lammen
dig möta, där din hjord du har
i evig trygghet! Amen.

Ditt barn en skatt.

(Efter tyskan.)

Ej lyckan — så man ofta menar —
kan finnas skild från guldets glans;
med rikdom hon sig helst förenar
men ger den arme ingen krans.
Din mun är tyst, där så man klagar,
fast ringa timligt gods du fick;
ty lyckan strålar alla dagar
ut ur ditt barns så klara blick.

En vårsol lik dess öga bringar
in i ditt hjärta hopp och fröjd.
Som munter sång dess joller klingar,
dess leende dig gör förnöjd.
Du mycket ser af liffull knoppning,
men mera dig förborgadt är;
för aning och för ljuf förhoppning
ditt barn en skatt inom sig bär.

Ditt barn — en dyrbar skänk från ofvan,
af Herren Gud åt dig beskärd;
men helga plikter följt den gåfvan,
den är de största offer värd.
Därför med bäfvan blandas fröjden,
och du behöfver bedja så:
"Gif, käre fader, nåd af höjden,
att städs mitt barn *ditt* vara må!"

Veta och älska.

Härligt är att sanning finna,
skönt att få i tanken ljus.
Kunskap är en skatt att vinna,
lyfter oss ur jordens grus.
Hellre arm än intet veta,
bättre äga vett än gull.
Idogt må vi därför leta
fram den pärlan värdefull.

Dock mer härligt är att värmas
i sin håg för rätt och godt,
att med hjärtat himlen närmas,
älska Herrens vilja blott.
Hellre tom i hand och minne
än i anden kall och död.
Öppnom därför vidt vår sinne
för Guds nåd och kärleksglöd!

Ljus och värme.

Ej ljus allenast kräfver plantan späda,
om hon skall skön och frodig spira opp.
Hon tynar af och sviker odlar'ns hopp,
om värme ej därhos får henne gläda.

Så må du barnet ej till mötes träda
med kunskap blott och läxors stela tropp.
Förståndet vårda som en fager knopp,
men glöm ej hjärtats mark med blommor kläda!

På tvenne fötter skall uppfostran vandra:
en heter *sanning*, *kärlek* är den andra,
och fattas en af dem, det väl ej går.

Med arbetets och börens tvillinghänder
du gripe verket an! Där ljus du tänder,
du spride värme ock — så blir det vår!

Solsken i skolan.

Släpp solsken in i skolan, herr magister!
 Låt gladlynthet de torra läxor krydda!
 Med stelbent tvång du ej din makt kan skydda
 var glad och allvarsam, ej hård och bister!

Se ej i alla pojkstreck fula brister!
 Gif inga bud, som du ej kan få lydda,
 och som på mer än ett sätt varda tydda,
 ty hvad du sagt sin kraft och udd då mister!

Du skolan till ett pinorum kan göra
 båd' för dig själf och dem, som där dig höra,
 fast intet utom kärlek hos dig fattas.

Men skolan kan ock full af trefnad vara
 så väl för lärar'n som för barnens skara,
 om rätt hans uppgift utaf honom skattas.

I våra händer framtidsplantan gror.

Som Moses ifrån Nebo berg det höga
på löfteslandet kastade en blick
men med sin fot dess jord ej trampa fick,
då från hans grafplats honom skilde föga;

så, när till barnens krets du vändt ditt öga,
du framtidssläktet ser i vårknoppsskick,
på samma gång du får en hälsningsnick
från tider, som i minnets haf sig löga.

Hur det, som knoppas, skall slå ut och blomma,
när våra år till det förflutna höra,
till icke ringa del på oss beror.

Ty utur nutidsåker upp skall komma,
hvad framtids välfärd eller ve skall göra;
i våra händer framtidsplantan gror.

* * *

Se, råhet, rутtenhet och mörker tränga
 sig fram med makt alltjämt i mänskovärlden,
 dra ned i stoftet, hvassa hotfullt svärden
 samt i allt skönt och godt sin malört många.

Har skolan vapen till att verksamt svänga
 mot ondskans lömska makter och mot flärden?
 Kan hon ge krafter med på lefnadsfärden
 att mörkrets starka fästningsportar spränga?

Hon kan det visst men blott, om salt hon sprider
 emot moralisk stank och rутtenhet —
 ett fullgodt, helighetens äkta salt.

Hon kan det visst men blott, om ljusets strider
 i Herrens kraft hon troget kämpa vet
 och på hans namn och ära ser i allt.

* * *

Men saltet kan sin kraft, sin sälta mista,
 och ljuset kan inunder skäppan gömmas.
 Fast utanverken högt och vidt berömmas,
 den inre kraften kan fullkomligt brista.

Hvad är det första likasom det sista,
 hvarefter skolans gärning skall bedömas?
 För medlen må ej själfva målet glömmas;
 det skymmes lätt, då vi om vägen tvista.

Vår högsta uppgift är att varsamt täcka
för syndens frostvind plantor små och veka
samt uti jordmån god dem gifva fäste.

Vår skönsta uppgift är att villigt sträcka
johannisfingret ut och trofast peka
för våra barn på barnavännen bäste.

Aktning för barnen.

“Sen till, att ingen dessa små föraktar!”
 så har den störste barnavännen sagt.
 Hur stora skäl att på hans ord ge akt
 för hvarje herde, som små lammen vaktar!

Ty just däraf, att man så litet aktar
 på hvad det ordet oss på hjärtat lagt,
 det onskans ogräs växer upp med makt,
 som mången såsom själsådt blott betraktar.

Så här som öfver allt just det man skördar,
 som man i jordens sköte har lagt neder;
 sår du förakt, du hån och trots skär opp.

Att man de små ej som man borde vördar
 är ett af tidens grundfel, som bereder
 ett elakt sår i hvarje samhällskropp.

* * *

“Den största aktning skall man barnen visa“,
så lyder ett de gamlas visdomsord.
Och nog blir fostrar'ns gärning bättre gjord,
där man hans lydnad mot det bud kan prisa.

Må nordan med sin kyla tallen isa,
där stark den står, djupt rotad i sin jord;
men späda plantan dör som genom mord,
då bister vind den röfvar lugn och lisa.

Vill af de små du skyldig aktning vinna
för att till önskad mål dem säkert leda,
ej andelivets späda brodd försmå!

Skall denna brodd till härlig mognad hinna,
må du för hvarje frostvind väl den freda,
ja, ock för den, som från dig själf kan gå!

Nyckel och spegel.

Hvarför så träget uti skolan gå?
Hvarför städs plugga så med läxor många
och läsa flitigt under åren långa?
Hvad vill du med din arbetsmöda nå?

Din sträfvan är ju att en *nyckel* få,
hvarmed du tråda kan ur kammar'n trånga
samt öppna dig en framtidsport och gånga
fritt på en väg, där kraften pröfvas må.

Rätt så! En gagnrik nyckel kunskap är;
den tappas ej, den är ej tung att bära,
den kan ej röfvas, intet rost den tär.

Dock kan den brukas utan dygd och ära.
Ve dig, ej nyckeln, om med slemt begär
du tager uti tjänst, hvad du fått lära!

* * *

Hvarför så sträng och sträfsam boklig id
och läxors mängd på morgonen af lifvet?
Hur mycket blir ej räknadt, läst och skrivet?
För skolans tvång bor ingen själ i frid.

Högt vetandet är skattadt i vår tid,
och högt är jäktandet därefter drivet.
Och målet? Ett i fjärran är, ett annat gifvet:
en *spegel* — som med blygd vi ställas vid.

Se där vår ringhet, kunskaps härlighet:
ju mer du rätt dig lär att något veta,
dess bättre ser du, att du föga vet.

Dock må vi efter sanningspärlor leta
med oförtruten flit och ödmjukhet —
vid spegeln jämt att ej vårt högmod reta!

”Den gamla goda tiden.”

I.

Man öfver en fördärfvad ungdom klagar
och säger buttert: ”Pojkar nu för tiden
blott duga till att störa gatufriden;
nej, tacka vill jag då de forna dagar“.

Ty det man minnes, alltid mer behagar,
än hvad man ser. Är mulen dag förliden,
dess dysterhet är ock till glömskan skriden;
men tid, som är, för hvad som brutits, agar.

För öfrigt — är det så, att mänskligheten
nu mer än fordom frätes i sin blomma
af syndens larv — hvaraf kan det sig komma?

Männ' icke barnen efter vanligheten
just spegla af de äldres stora skara?
Kan grenen bättre än sin stam väl vara?

* * *

II.

"Den gamla tiden är mig kär" —
 så under sträfvan bakåt säger
 man uti dunkelmännens läger,
 där "lärdom" visst ej sällspord är.
 "Den gamla, skoltvångsfria tiden,
 då ljuset väg så lätt ej fann
 till koja låg, till menig man —
 ack, vore den ej re'n förliden!
 Ack, om vår åtrå kunde den
 ur griften väcka upp igen!
 För den, som ofvanpå vill flyta,
 det vore kärt att få bortbyta
 vår brådskanie upplysningsjakt
 emot fåkunnighetens tider.
 Då fördes ej så heta strider
 för småfolks höjande till makt.
 Nu skola alla något lära,
 förr gick den mödans stig af få,
 som därför också kunde nå
 en större höjd af glans och ära.
 Då lade skolan ej beslag
 på flera år för allmogsbarnen,
 ej tal blef hörddt om "Grottekvarnen",
 om klokt begränsad arbetsdag
 för krafter, i sin knoppning svaga.

Förutan pjunk till allmänt gagn
man spände dem för mödans vagn
och lät dem halfva dygnet draga.
Det var en prisvärd tid, och den
vi såge gärna gå igen.“ —

Den fröjden får man dock försaka;
ej tidsurvisar'n går tillbaka.

Till jubelfest!

(18 juni 1892.)

Kom, svenska folk, till jubelfest
ibland de ungas skara!
De skola hälsa dig som gäst
med sina blickar klara.
Guldbröllophögtid redes till,
sig därför skolan smycka vill.

En seger utan blod och svärd
vi glada vilja fira.
Högsommar'n ger sin blomstergård,
att allting präktigt sira.
Själff skolan är en örtagård
med ädla plantor i sin vård.

Den örtagården vuxit opp
på femti år till heder,

trots frosten härjat mången knopp
bland telningarnas leder.

Den har ej saknat sol och regn,
den har ej felats skydd och hägn.

Den har ej heller lidit brist
på storm och hagelskurar,
som trott sig göra väl helt visst
med anfall på dess murar.

Dock har den vidgat ut sin mark
år efter år och vuxit stark.

Kom, svenska folk! Med barnen säg
åt fädren tack och heder,
att de för ljuset banat väg
till dina djupa leder!

Det var en bragd, hvars lager skön
är oförvanskligt frisk och grön.

Till jubelfest för svunna år
med hopp för dem, som komma!
I skolans plantgård står din vår
i knopp bland "barn och blomma".
Den är ett dyrbart arf, som må
ej mindre älskas än de små.

Vid svenska folkskolans 50-årsfest.

(18/a 92.)

Sprid andens ljus till folkets djupa leder,
 låt porten upp till kunskap för enhvar,
 att fritt, som solens strålgång ut sig breder,
 det dagas må, hvarhelst ett tjäll man har!
 Så bjöd den lag, som uppbyggt för de unga
 allt bättre skolor under femti år.
 Vårt tack, vår glädje därför nu vi sjunga;
 halfsekelfesten skolans är och vår.

Vår festen är — den rikta vill vårt öga
 en stund tillbaka på den flydda tid,
 som, fast dess sträfvan stundom aktas föga,
 dock banat väg för oss i fred och strid.
 I tacksam hågkomst lefve våra fäder,
 som vunno denna seger utan svärd,
 hvars frukter folkets barn till mötes träder
 i skolans hägn, vid hennes bildningshärd!

Den segern är ej mindre värd att äras
 än stolta bragder uppå bloddränkt mark.
 Dess lager ej af tidens tand skall täras
 men växa liksom frukten skön och stark.
 Åt hög och låg, som främjat odlingsmödan
 i skolans örtagård och grunden lagt,
 den vidgat ut, gett hägn och sol för grödan,
 vårt folk ett redligt tack vill hafva sagdt.

Oss manar kärleken till fosterbygden
 och till de små att vårda detta arf,
 att fädrens sådd för vetandet och dygden
 må frodas rik till sena tidevarf.
 Och det skall ske, då kunskapsfacklan blifver
 för tankens blick ett klart och stadigt ljus
 så ock en kraft, som hjärtat värme gifver
 samt lyfter sinnet upp ur stoft och grus.

Ett folk, som vördar sina höga minnen
 i ädel sträfvan för allt godt och stort,
 förgäter ej att i de ungas sinnen
 uppodla allt, hvad folkens lycka gjort.
 Ett folk, som egen välfärd eftertraktar,
 föraktar ingen ibland sina små;
 fördenskull ock det högt sin skola aktar,
 där framtidssläktet ses i knoppning stå.

Skolmötessång.

(Stockholm 1888.)

Hur skönt att komma samman
från skolans kvalm och damm
och hämta luft åt flammen,
som drifver verket fram!
Hur kärt att vänner råka,
dem länge man ej sett,
om gamla minnen språka,
om rön af ljuft och ledt!

Visst gror i ensamheten
ock mången fager ört.
Dock har gemensamheten
i sträfvan alltid fört

med större kraft till målet
och uppväckt ifver sann,
liksom det ena kolet
det andra tänder an.

Klent våra uppdrag skötas
och bringa liten frukt,
om samma hjulspår nötas,
och vi bli utan tukt.
Från rost behöfver fejas
för fortsatt strid vårt svärd;
af bröder må vi "prejas"
att akta på vår färd.

Se, därför gladt vi vandra
till "skolmansting" ibland
att muntra upp hvarandra
och knyta vänskapsband;
men också för att läras
och tuktas af hvarann',
att vederkvickas, näras
af hvad oss bjudas kan.

Då felas det ej frågor,
som vilja lösta bli,
och tankebytets vågor
gå brusande förbi.

Kan du en pärla fatta,
 ett guldkorn här och där,
 du må dig lycklig skatta;
 din vinst hem med dig bär!

Och det är just det stora
 i syftet här också,
 att ingen må förlora,
 fast alla något få.
 Besluten visst ej falla
 till nöje för enhvar,
 dock hämta kunna alla,
 hvad båtnad med sig har.

* * *

I tidens stora frågor
 om folkens väl och ve
 ett upp och ned af vågor
 beständigt man får se.
 Än skeppet framåt drifves
 med fart af gynnsam bris,
 än bister motvind gifves
 och hinder på allt vis.

Visst i ett litet nedan
 för skolan lefva vi.
 Vi ha ju märkt det redan,
 att de allt flera bli,

som henne vedersaka,
och att just ej så få
väl snarare tillbaka
än framåt vilja gå.

Nå väl, det går ju öfver,
som böljans svall på haf.
Det goda ej behöfver
att lida men däraf.
Blott vi på kärnan skåda
och vikten af vårt kall
samt låta endräkt råda,
själf motvind gagna skall.

Det finnes ganska mycket
så väl i stort som smått,
som vill förstärka trycket
af bördan, den vi fått.
Det bör oss *inåt* leda
till själfuppfostrans vakt,
som kan mot högmod freda
och slentrianens makt.

Det bör oss samman binda
till kraftfull enighet
och samsjans fridsband linda
kring oss mot stridighet.

Med stöd utaf hvarandra,
med ökadt ljus och mod
vi *framåt* tryggt må vandra
i täflingskampen god!

Dock — hvar få kraft i striden?
Hvar finns en klippa fast
bland vågors svall i tiden
och skilda vindars kast?
Ej blott vår uppgift. höga
enhvar starkt manar så:
Vänd *uppåt* andens öga
att ljus och lifsmod få!

För enighet och samarbete i folk- upplysningens tjänst.

(Vid ett läraremöte.)

Skall ej vårt höga värf att fostra, leda
det unga släktet till hvad ädlast är
med kraft oss mana att allt fort bereda
oss framgång på den väg, till målet bär?
Den, som skall ljusets skatter vidt utbreda,
sig ställe främst i ljusets kämpahär!
Ej fläck på sköld, ej rost på svärd må finnas,
om segerlön på detta fält skall vinnas.

Ej inom pärmar blott i kammar'n stilla
vi söke vishets pärlor, kunskaps gull!
I lifvet själft, trots all dess flärd och villa,
slås upp en bok, af visdomsrunic full.

Och barnens värld — med fog ej nämnd den lilla —
 så väl för vår som deras bildnings skull
 gör kraf på att med flit studerad blifva
 och vill till gengäld ökad insikt gifva.

Hvad mer behöfva vi att kraften höja
 och vidga blicken för vårt fostrarkall?
 Kan ej enhvar med ögat ständigt dröja
 vid det, inom hans synkrets möta skall?
 Kan ej hvar enskild med *sin* väg sig nöja,
 mot skilda meningsvindar bygga vall? —
 Hvert lärarmöte i sin tillkomst bara
 kan härpå utan ord nog tydligt svara.

Enhvar för sig, på arbetsfältet trogen
 att så och vattna, vårda plantor små,
 till själförkofran alltid redebogen, —
 det är ju kallets högsta kraf ändå.
 Dock — fullt till mästerskap blir ingen mogen,
 hur än man sträfvar att ett sådant nå.
 Man ser sig om att hvarje utväg finna,
 där hjälp till större klarhet står att vinna.

I ämbetsbröders krets en sådan funnits;
 där hämtats eggelse, uppmuntran, stöd.
 På kortmätt tid att knyta vänskap hunnits,
 som hållit profvet under lust och nöd.
 Mer klarnad syn på mångt och mycket vunnits,
 och åter mången halfglömd maning ljöd.

Det hjälper *en* att högt om kallet tänka,
när man vid mångas tankar sin får länka.

Det hjälper *en* att högt sitt uppdrag akta,
då man af många lifvas upp därtill.

Att sig som del utaf ett helt betrakta
ödmjucar men ock höjer — om man vill.

Det sporrar hälsosamt att eftertrakta,
hvad ännu felas kan, — att ej stå still.

På ädelt sätt till täflingslopp man tvingas
att ej till sist i andligt armod bringas.

Erfarenhetens skatter värderika,
som samlats under trägna mödors år,
vid meningsbytet alla dela lika;
fast gifvar'n allt har kvar, enhvar allt får.
I denna fejd kan den, som nödgas vika,
gå hem med vinst, i det han mer förstår.
En ström af andlig friskhet ut sig breder,
då frids och endräkts ande styr och leder.

Då vi med vaken blick och kärnsund ifver
uppå vår gärning se och älska den,
märks väl, att idealet fjärran blifver,
och månet spørsmål väckes upp igen.
I endräkt samlad kraft en häfstång gifver,
som stått sitt prof; med hopp den pröfvas än
att lyfta ljusets fackla högt och vida,
på det dess sken allt bättre må sig sprida.

Man väntar mycket af oss för de unga,
och främst man kräfver kärlek, trohet, flit.
Välän — vi samlats för att tala, sjunga
i syftemål att elda upp vårt nit.
Men ock vårt möte vill med kraftfull tunga
bekänna grunden för vårt hopp, vår lit:
Oss stödje fosterlandets krafter alla,
men först och sist Guds hjälp vi må nedkalla!

Torsten Rudenschöld.

(1798—^{30/3}—1898.)

I.

Länge lefva skall i minnet
skolans ädle missionär,
mannen med det varma sinnet,
med en håg så blid och skär.
Värd han är, att blicken dröjer
vid hans lif och verk en stund,
ty däri ett nit sig röjer,
som sprang ut på kärleks grund.

Fostrad strängt i lifvets skola
djupt dess allvar grep hans själ;
ej han skydde kamp och möda
för att främja allmänt väl.

Ömmande för de betryckta
 gaf han hjärta, tanke, hand
 för att ljus i mörkret sprida
 öfver älskadt fosterland.

Ser du honom pennan föra
 eller omhvärfd af de små,
 ser du honom rastlöst vandra
 mellan "rotarna" också, —
 alltid kärleksfullt han sträfvar,
 för att ljus må stråla fritt;
 alltid ser du järnfast vilja
 parad med ett väsen blidt.

Under själfvisk äflans tider
 sådan kraft är ljus och salt,
 som, af kärlek närd, är redo
 att för andra offra allt;
 som ännu, när otack rönes,
 lifvet snabbt sig själft förtär,
 oförtrutet för det goda
 på sin post i striden är.

Länge lefve han i minnet,
 skolans ädle missonär;
 mannen med det varma sinnet
 sent må gå ur hågkomst kär!
 Värd han är att undfå heder
 och som mönster höjas opp
 framför lärarkårens leder,
 manande till tro och hopp.

II.

Djupt allvarsam och öm mot de elända
hans blida själ sågs blicka ut i världen,
med villig håg att verka godt på färden
samt något skeft och vrångt till rätta vända.

Med ord och vandel till sin lefnads ända
han förde lugnt sin ädla kamp mot flården.
Så i palatset som vid ringa härden
han ville ljus och mänskokärlek tända.

Hans sträfvan var att adla lifvets möda
och visa mödans son en väg till heder,
väl värd att nås utom de djupa leder.

Ser du, trots ogräs, skymt af hoppfull gröda,
minns dem, som gått förut vid tunga plojen;
minns denne såningsman så blid och trogen!

Pestalozzi.(18¹²/196.)

I.

Uti en stormfylld, blodstänkt tid,
 då larm och strid
och våld bland folken rådde,
den ädle schweizeronen, stark
i kärlek, plöjde skolans mark
och friska tankar sådde.
Han lefver ock i ryktets famn
mer kär än krigarsnillens namn.

Hvarthän ibland sitt folk han gick,
 hans varma blick
såg armod, jämmer, smärta.
Han såg betryck, fördärf och nöd
som frukt af andlig natt och död;

det sved uti hans hjärta.
 Att offra allt för folkets väl
 dref obetvinglig lust hans själ.

Här tarfvas mer än guldets makt
 och lagars vakt,
 om fullgod hjälp skall bringas.
 Han först vill hjälpa inifrån,
 viss att med stöd af yttre lån
 ej nödens rot betvingas.
 Så kunde han, den arme, bli
 de armas vän och stå dem bi.

Att lyfta upp ur natt och grus
 till kraft och ljus
 de svaga, små och ringa —
 det är hans sträfvan år från år,
 det målet är, hvartill han trår.
 Hans syfte är att bringa
 ett andligt solljus skärt och varmt,
 till mödans folk så tryckt och armt.

Med makt han drages till de små,
 han älskar stå
 i kretsen af de unga.
 Där trifs han väl, om någonstads,
 åt mödorna bland dem han gläds
 och känner dem ej tunga.
 Med fröjd han ser, hur vårlig knopp
 i solens glöd slår ögat opp.

Han är en lärare som få,
 han af de små
 lär flitigt dem att lära.
 Han vill dem gifva kunskap så,
 att den kan håg och hjärta nå
 och deras ande nära.
 I själens lif utforskar han,
 hur bäst man själar fostra kan.

Med ordets och exemplets makt
 en väg han lagt
 för lärare att vandra.
 För barnen som en älsklig far,
 för självviskt mål han intet var,
 men allt han var för andra.
 Hvem undrar, att ett lif så skönt
 med tacksam hågkomst varder lönt?

Han skolans gärning lyftning gett
 och väg beredt
 till kunskap för de ringa.
 Han lärarkallet hedradt gjort
 och visat, hvad som gör det stort,
 hvad frukt det har att bringa.
 Han visat, att ibland de små
 en enda ej föraktas må.

Hvad först och sist gör honom stor,
 det djupast bor
 i hjärtegrunden inne.

Den kärlek, som ej söker sitt,
som skänker allt åt nästan fritt,
brann lifligt i hans sinne.
Kan du hans mästerskap ej nå,
dig värm vid samma glöd ändå!

II.

Som en stjärna strålar klart ditt minne,
kärleksrent det glimmar, trofast leder,
vänligt ljus på fostrar'ns väg det breder,
gjuter mod och friskhet i hans sinne.
Lika länge, som en ungdom knoppas,
mana skall ditt namn att tro och hoppas.

Lika länge, som från läppar späda
bön om stöd och hjälp når mänskoöra,
skall ditt föredöme hjärtan röra
att i barnavännens fotspår träda.
Kärlek var din gärnings lif och kärna;
så ditt lärarnamn är likt en stjärna.

III.

Ut från alpoms slutna dalar
gick hans röst som bergfrisk fläkt,
trängde in i skolans salar,
där ett vårligt lif blef väckt.
Siarorden ljödo vida,
burna af hans gärnings makt,
och ännu de klarhet sprida
uti dunkelhöljda schakt.

Hur han söker sent och tida
efter väg att lyfta opp
barnen, som i mörker kvida,
opp till ljus och kraft och hopp —
det är syn för läraröga,
mer än rika skatter värd;
det ger syn på målet höga
under irrskensvillad färd.

Starkast talar dock hans varma,
rika hjärtas offergård,
där han ger sig åt de arma,
tänder ljus vid deras härd.
Ej föråldrad blir hans lära
om hvad kärleksnit förmår.
Ej fördunklad blir hans ära
utaf växlingar och år.

En junidag vid Nääs.

(1895.)

Underskönt i sommarskruden,
skogomkransadt, Nääs jag såg
nyss en härlig dag sig spegla
uti insjöns klara våg.
Skönare jag aldrig funnit
denna vrå af Göta land,
fräjdad mer än något slagfält,
fruktbar mer än — Ganges' strand.

Skolans värld rundt om i landet
är så tyst i sommartid;
stillhet råder i dess salar,
hvila njutes, ro och frid.
Läxors möda är ej bunden
vid det stränga schemats lag;
uppå annat vill man tänka
under nordens sommardag.

Vill du likväl möta skolfolk,
 som med myrans trägna flit
 fyller årets längsta dagar,
 res till Nääs, ja, skynda dit
 för att se naturens fågring
 som en ram kring rastlös id!
 Där för ädel sådd man "tränas",
 rustas för en ädel strid.

Mena ej, att såg och hyfvel
 röras trögt i kvalmig sal,
 att man kvider vid att svettas,
 längtande till skugga sval!
 Nej, med lif och lust går verket,
 och med lust man ser därpå;
 händigt går det undan ständigt
 större händighet att nå.

Män och kvinnor fritt i täflan
 här vid hyfvelbänken stå.
 Hvarje skymt af pjunk är fjärran,
 nervsvag ingen vara må.
 Nog får mjuka handen valkar,
 offerar kanske litet blod;
 strunt i det — i senor, muskler
 växer stål, i barmen mod.

Andens bildning jämte handens
 ses till godo väl vid Nääs.
 Än i bänkuppfyllda salen,
 än å mattan mjuk af gräs

lyssnar man på nytt och gammalt,
 som till vett och kunskap hör,
 eller byter rön och tankar
 om hvad fostrarkallet rör.

Rik på flit och växling, ej ens
 junidagen synes lång;
 frisk och glädtig anda råder,
 ofta ljuder liffull sång.
 Ingenstädes på få timmar
 jag så mycket sjungas hört, —
 ett bevis, att fröjd och arbet'
 här man lyckligt sammanfört.

Solen skrider ned mot väster,
 kvällens svalka bredes ut;
 slöjdandet och andra sysslor
 äro re'n för dagen slut.
 Se, då tåga män och kvinnor
 under fanan gul och blå
 under liflig sång till lekar —
 det till skolans gagn också.

Friskt och hurtigt, under jubel,
 muntert glam och skratt och skämt
 lekarna på gröna ängen
 öfvas in och växla jämt.
 Nöjsamt är det utan fråga
 men ett arbete ändå,
 som tar mången kraft i anspråk
 ifrån hjassa ned till tå.

Le ej åt de stora barnen!
 Ej de leka blott af lust;
 för det unga Sveriges hälsa
 tumla de i lekens dust.
 Dessa unga män och kvinnor
 öppet öga därför fått,
 att den fria, friska leken
 är ett fostringsmedel godt.

Snabbt förrinna kvällens timmar.
 Solen redan gömt sig har
 bakom västerns purpurskyar.
 Säfvelången, lugn och klar,
 speglar underskönt och härligt
 af tonhimmels rika prakt.
 Då går "lekmanståget" hemåt;
 hundrafaldt "godnatt" blir sagdt.

Heder åt de män och kvinnor,
 som så sträfva för sitt kall!
 Odlingsmödan visserligen
 rikt med frukter lönas skall.
 Heder, tack, ovanskelig heder,
 åt de män, som Nääs beredt
 till en bildningshård i nordén,
 hvilken ej sin like sett!

Vid 25-års-festen å Nääs.

(18³⁰/697.)

I, sommar'ns vindar milda,
vår hälsning fören på er färd
till Nääs från orter skilda!
Vår enkla hyllningsgård *
må bära, af er fläkt berörd
ur våra hjärtan vittnesbörd
om tack för nit att bilda,
för sådd till ädel skörd!

Nu junisolen tänder
för väna Nääs en hedersdag.
Kvartseklet blicken vänder
med minnesgodt behag

* Ett standar, skänkt af kursdeltagare.

till svunna år af trägen id,
 med segervinster efter strid,
 med ros från fjärran länder; —
 en härlig blomningstid!

En trofast odlarmöda,
 som redan af sig själf blir lönt,
 är nu med gyllne gröda
 på skolans fält bekrönt.
 Ur ädel håg med framtidsblick
 visst tanken på den plantgård gick
 att skolans gärning stöda,
 som här tog form och skick.

Vi se dess frukter vida,
 och Nääs är stamort för vår slöjd,
 som ses sitt välde sprida,
 hvarhelst dess art blir röjd.
 Dess mål är klart, trygg fram den går,
 i tjänst hos bildningen den står
 och vill för ljuset strida
 i ädla andars spår.

Här sträfvar man att bringa
 i fostrans krafter harmoni,
 att deras röst må klinga
 från missljud ren och fri.
 Här vill man odla handens id
 och länka håg och själ därvid
 och så dess hjälp betinga
 i andens odlingsstrid.

Varmt tack åt den, som lade
 fast grund till denna bildningshård,
 som blick och hjärta hade
 för kraf i skolans värld!
 Varmt tack åt den, som, full af hopp,
 den första slöjdbänk ställde opp
 vid Nääs, där många glade
 uppfriskat själ och kropp!

Den ädle mannen finner
 det ljuft att utså goda frön,
 om frukten ock ej hinner
 att mogna till hans lön.
 Han dubbelt lycklig prisas må,
 om han, när hjässan blifvit grå,
 får se vid tid, som svinner,
 sitt verk i fägring stå.

Vid minnesfesten viga
 vi in med jubel Nääs' standar.
 Vår hälsning innerliga
 det samlad med sig har.
 En sinnebild det vara må
 af sträfvandet att framåt gå.
 Må slöjdens ära stiga
 och Nääs evärdligt stå!

August Abrahamson †

(187/398.)

Öfver Nääs i vårskrud späd och fager
bredes sorgens flor.

Bort för alltid blide ägar'n drager,
kvar är saknad stor.

Längre dock än saknaden skall räcka,
hvad till gagn han gjort;
genom sekler skall sin makt det sträcka,
blomstrande allt fort.

Hvarhelst slöjden bland de ungas leder
odlande får gå,
nämnas skall hans namn med heder
liksom Nääs också.

Ädlare än konsten att förvärfva
guld med trägen id
är den håg, som låter skolan ärfva
vapen för dess strid.

Hvad han skänkt, det gafs med villigt sinne,
varmt för ljus och dygd.
Hvile han med ett välsignadt minne
uti grafvens skygd!

Johan Amos Comenius.

En skolans apostel och ungdomens vän
i hårda, bloddrypande tider,
han redde till vapen, väl dugande än,
för ljusets och sanningens strider.
I trängsel och landsflykt, vid krigsrop och larm
för bildningens vägar hans sträfvan brann varm.

I fullaste mognad han frukterna såg —
de hemska, förödande, vilda —
af mörkrets regering i tanke och håg;
han såg dem i blodet det spillda.
Dock slocknade icke hans ljusfulla hopp,
att sol efter natten med glans skall gå opp.

Då svärd och kanoner med död och fördärf
bortsopade odlingens gröda,
med pennan som vapen han skötte sitt värf
att roten till giftrådet döda.

Han strödde ut tankar i rikaste mängd,
som ej kunna dö under tidernas längd.

Frisk luft in i skolornas döfvande kvalm
och solsken för barnen därinne!
Hör upp där att tröska på agnar och halm,
gif kärnkost åt tankar och minne,
och gif den som näring, ej som draperi!
Så yrkar den vise — än hörd vill han bli.

Och likasom solljuset sprider sig vidt
och letar sig banor till alla,
han ville se kunskapens dager, helt fritt
från stängsel, på massorna falla.
Enhvar, som fått öga, skall ock hafva ljus;
hvar själ må få hjälp att sig lyfta ur grus!

Han talat för sekler och siat om dag
ur nattliga, stormiga tider,
en tolk för den eviga sanningens lag,
som ledde hans andliga strider.
Och därför som lärarnes lärare står
han ännu helt visst under hundratals år.

Vid invigning af skolhus.

I.

Du, Herrens kunskaps ande, kom
och red dig här en helgedom,
omhägnad städs af friden!
Låt härifrån stråla sanning ren
och sprida sällhet med sitt sken
så i som efter tiden!

Det vare här en plantgård skön
för dygd och vett, för tro och bön,
för allt, som mänskan pryder!
Må ingen telning växa opp,
som sviker odlar'ns ljufva hopp
och onda makter lyder!

En idoghetens tempelgård,
ett rum för fromma seders vård
vårt nya skolhus blifve!

Gud signe det i nåd allt fort,
 och till hvad här skall varda gjordt,
 Han kraft och framgång gifve!

II.

Tack och pris och ära
 ur vårt hjärtas grund
 må vi Gud hembära
 uti denna stund!
 Rik och härlig gåfva
 af hans hand vi få.
 Må hans namn vi lofva
 och hans vägar gå!
 Han är värd all ära.
 Honom känna lära
 må vi städs begära!

I hans hägn nu blifve
 här en plantgård skön!
 Och hans kärlek lifve
 arbete och bön!
 Ledda af hans anda
 honom söke vi
 i det mångahanda,
 som vårt värf skall bli!
 Han är värd etc.

Du, som barnen bjuder
komma i din famn,
hjälp, att städs här ljuder
ordet om ditt namn!
Gode herde, mätta
dina späda lamm,
led dem vägen rätta
till din himmel fram!
Du är värd all ära.
Dig att känna lära
må vi städs begära!

Till lärarinnorna.

(18⁵/₉₅.)

Ej kvinnan på blodiga slagfälten går,
om icke att varsamt förbinda de sår,
som männen tillfogat hvarandra.
Och eljest i lifvet, som fullt är af strid,
hon ofta är kallad att vänlig och blid
med hjälp till de sårade vandra.

I fostrarekallet — ett stridsfält också —
dock kvinnan vid sidan af mannen skall gå
och segrar för bildningen vinna.
Knappt ädlare uppgift i lifvet hon har;
ju mer hennes blick för det värfvet blir klar,
dess mer skall hon lust däri finna.

En kärleksfull kvinna bland menlösa små —
kan skönare tafla att skåda man få

bland växlande bilder i lifvet?

Hvem bättre än hon kan, en solstråle lik,
med väckande ljus och med värme så rik
allt gifva, som bör varda gifvet?

Hon lätt finner vägen till lärjungars bröst
med hjärtats och känslans betvingande röst
och bygger sig fästen därinne.

Hvad brusande kraften ej skapa förmår,
det växer så starkt vid det saktmod, som går
likt solsken ur kärleksvarmt sinne.

Förståndet och hjärtat ha hvar sin metod
att föra de unga på väg, som är god;
bäst torde tillsammans de verka.

Så skolan behöfver båd' kvinna och man,
ej minst för att de måtte lära hvarann'
och ömsevis krafterna stärka.

Från lärarnes sida ett tack vare sagdt
till kvinnan för trägnaste tjänster och vakt
i odlingens skiftande strider!

Och härmed en önskan, att hon med sin hand
allt mer må befästa det endräktens band,
som samlar hvad gagnlöst sig sprider!

Till en åldrig lärarinna.

Hur ljuf och skön är ej dens lott,
som vilja och förmåga fått
att i sin sträfvan gjuta själ
af redligt nit för allmänt väl!

Ja skönt, ja skönt
och rikt den mödan varder lönt.

Hvad mer, om stum är ryktets röst;
bäst vittnar stämman i ditt bröst,
när du i kärlek nästan tjänt
med krafter, som dig Gud förlänt.

I smått, i stort
det goda ej blir fruktlöst gjordt.

Ett hjärtats tack dig vare sagdt
för lång och trogen tjänst och vakt

i kampen för att dygd och ljus
må få en härd i hvarje hus!

Du så, du så
ditt lif har offrat åt de små.

Må lifvets höst dig vara blid
med soligt lugn och sinnesfrid!

Gud signe dina mödors år
och dem, du än till mötes går!

Och säll, och säll
du hinne arbetsdagens kväll!

**Vid aftäckningen af minnesvården
på Sven Rosenbergs graf**

den 9 aug. 1896.

Ljust och hedradt lefva skall ditt minne,
trogne kämpe i ädel strid!
Hvad du sträfvat för med redbart sinne
har ett lif, som ej bryts af tid.
För att ljusets frukter sprida
ljusets säde på fälten vida
du har sått och vattnat sent och tida
under bön om välsignad skörd.

Med de rika pund, dig Gud förlänat,
städs med trånad till högre ljus,
honom i de små du villigt tjänat.
Skolan var dig ett heligt hus.

Hennes värf du dyrbart aktat,
 hennes ära du nitiskt vaktat
 samt med ord och gärning, alltid traktat
 att bereda för ljuset väg.

Mycket har den vägen jämnad blifvit,
 medan du haft din arbetstid.
 Skilda krafter fart åt verket gifvit;
 minst är ej, hvad du gjort därvid.
 Sent den kår, som du tillhörde,
 glömmes, hur du dess talan förde,
 hur du varmt, där folkets väl det rörde,
 för upplysning och bildning stred.

Därför hedradt lefva skall ditt minne,
 kraftigt manande, ljust och stort.
 Vittna må det ock om ödmjukt sinne,
 som ej yfs af hvad godt är gjordt.
 Herrens 'nåd är kraftens kärna,
 men han unnar likväl så gärna
 trogne tjänar'n lysa som en stjärna
 efter redligt fulländadt lopp.

Odalbondens skolmästare.*

(Parodi.)

Å sandtorr backe står det hus,
som lånats mig en tid.
Där skådar fritt jag solens ljus
och kämpar ut min strid.

Må ho, som vill, löpa bygden kring,
vare än här, än där den det kan.
Men jag står helst uti barnens ring,
ej min egen men socknens man.

Mig vinkar icke ärans namn
med stämpel på mitt bröst.
Min skörd — ej bonden bär i famn,
ty höjs mot den hans röst.

* Skämtdikt syftande på förflutna tidsförhållanden.

I skolan behärskar jag hundrade ben
 och väl hundrade armar därtill.
 Och röras de nyckfullt, min arm är ej sen
 att föra ut, hvad jag vill.

Jag vill ej rörligt ha mitt lopp
 kring socknen utan ro.
 Den fasta skolan är mitt hopp,
 om än jag trångt får bo.

Den närar mig som ur sinad barm
 och ur brunnen, mig socknen gaf.
 Den håller mig lätt, och den håller mig varm
 under sommar'n i skolstugan kvaf.

Ej buller älskar jag och bång,
 när det skall vara tyst.
 Men snart af läxan svår och lång
 man hör ej knäpp, ej knyst.

Så går efter schemat stund för stund,
 och terminen tar ändtligen slut.
 Tänk, om vid examen jag seglar på grund
 i bäcken, som vill sina ut!

Så vandrar jag en bortglömd stig;
 man tror, jag gör ej stort.
 Och mina bröder likna mig
 enhvar uppå sin ort.

Vi reda för landet en vetandets saft;
att smälta den ofta är svårt.
Vi lära det räkna och stafva med kraft,
och kuggas det — felet är vårt.

Hvart yrke vänner har för sig,
men *mitt* försmå man vill.
Fördenskull mången gifver mig
knappt rätt att vara till.

De myndiga herrar med skri och med dån
argt kifvas om skatter och tull.
Tyst pluggar "magistern" med bondens son
och plöjer i stenblandad mull.

Mig mycken lärdom ej är tung,
lätt bär jag hvad är mitt.
Ej diger är min penningpung,
när hvar och en fått sitt.

De lärda, de rika ej slipa sitt vett
hos mig — för dem ej nog god.
Min slipsten dock väts med mitt anletes svett
och vefvas med hurtigt mod.

Ej ständigt står i skoldamm jag:
när det sig faller så,
jag vandrar till kamraters lag
med bästa rocken på.

Med få ord talas vid mötet ej
 för bättring i skolans sak,
 och kraftigt är struparnas ja eller nej
 under skolstugans gissnade tak.

Och om till kamp man uppbåd ger
 för all god ordnings vård,
 där vanart höjer sitt banér,
 nog vankas dufning hård.

För älskade friden i skolans famn,
 för ungdomens väl står vår strid.
 Och känner ej världen vårt dunkla namn,
 smärre världsbarn oss kännas vid.

* * *

Så kväder i lugn vid flammande spis
 i den kalla vinterkväll
 den gamle skolman på eget vis
 med gumman sin i sitt tjäll.

Han sitter och rättar de staf-fels mängd,
 som aldrig vilja dö ut.
 Han fåfängt förtretas på listans längd;
 den räcker till tidens slut.

Modersmålet.

(Parodi på en dansk sång.)

Modersmålet är nog oss kärt,
och hålla vi det i ära.

Innan det blifver riktigt lärdt,
det likväl är svårt att lära.

Pluggadt in i lust och nöd,
tuggadt mer än gammalt bröd,
få dock rätt det känna.

Modersmålet är hvarje dag
ett ämne för flit och möda,
får ändå på öronen slag,
så att de jämt äro röda.

Pluggadt in etc.

Modersmålet är en martyr;
 och del får du utaf kvalen,
 om med dess ans du fått bestyr;
 det vittnar nog -- marginalen.

Pluggadt in etc.

Modersmålet har många ord,
 som äro svåra att stafva.
 Lika i söder som uti nord
 vill man ju icke det hafva.

Pluggadt in etc.

Modersmålet på skilda sätt
 de store och lärde skrifva.
 Dock enhvar det ju skrifer rätt.
 Hur vill man klok därpå blifva?

Pluggadt in etc.

Modersmålet på hundra sätt
 af hundra barn varder skrifvet.
 Rätta sättet ej hittas lätt,
 ett orätt är genast gifvet.

Pluggadt in etc.

Modersmålet skall läsas ock
 med uttryck, förstånd och värma.
 Hvilken möda, hvad lock och pock
 för att sig det målet närma!

Pluggadt in etc.

Modersmålet skall talas rent
och flyta skönt från vår tunga.
Denna konst är ej lätt, och sent
den läres af gamla och unga.

Pluggadt in etc.

Modersmålet, "vårt hjärtespråk",
så gifver oss jämt att göra,
vållar oss mycket kält och bråk
samt nöter tunga och öra.

Pluggadt in i lust och nöd,
tuggadt mer än gammalt bröd,
få dock rätt det lära.

Modersmålet skall till vara
och till skola som i skolan
Lära för att vara som i skolan
den till att vara som i skolan
Lära för att vara som i skolan

Modersmålet skall till vara
och till skola som i skolan
Lära för att vara som i skolan
den till att vara som i skolan
Lära för att vara som i skolan

Modersmålet skall till vara
och till skola som i skolan
Lära för att vara som i skolan
den till att vara som i skolan
Lära för att vara som i skolan

Modersmålet skall till vara
och till skola som i skolan
Lära för att vara som i skolan
den till att vara som i skolan
Lära för att vara som i skolan

Modersmålet skall till vara
och till skola som i skolan
Lära för att vara som i skolan
den till att vara som i skolan
Lära för att vara som i skolan

III.

Dikter af blandadt innehåll.

Dikter af blandt andet

Hälsning till konungen.

(18tes/97.)

Vida kring dal och fjäll
ljuder ett kraftigt hell,
uppstämdt af gammal, ung,
riktadt till folkkär kung,
där han, hedrad som bäst,
firar sin jubelfest.

Vördad högt i sitt land,
ärad på fjärran strand,
älskad af stora och små,
kan med sitt folk han stå
skådande tacksamt blid
på sin regeringstid.

Fredsälla, lugna år
 silfver strött i hans hår,
 medan hans folk och land
 spiran sett i hans hand
 främja all sträfsam id,
 värna trygghet och frid.

Bildningens värf ej fann
 varmare vän än han.
 Vitter en hederskrans
 höjer hans kronas glans;
 vetandets ljusa makt
 rika offer han bragt.

“Unga Sverige“ han gladt
 unnar odlingens skatt;
 gärna till stuguknut
 ser han den spridas ut;
 hälsar fryntligt de små,
 där de på skolväg gå.

Fridsälle konung, tag
 mot en hyllning i dag
 från dem, som växa opp,
 landets, framtidens hopp;
 äfven från dem, som gå
 ledande för de små!

Varmt ur vårt hjärta går
tack för de svunna år
jämte till Gud en bön:
"Var du vår konungs lön,
var du hans kraft och tröst
under hans lefnads höst!"

"De lidandes furstinna."

(Vid prinsessan Eugénias graf.)

Ja väl, hon var "de lidandes furstinna",
men denna titel icke är nog stor.
Hon för de små och arma var en mor,
en ömsint mor, en miskundsam väninna.

"Hon gjorde hvad hon kunde", ej att vinna
fåfängligt pris, som här på jorden gror,
men eldad af den kärlek, som allt tror,
allt hoppas, och som aldrig skall försvinna.

Hon tårar torkat af, därför nu flyter
på hennes graf en ström af ljufva tårar,
i hvilka hoppets sol sin strålgans bryter.

Nu ingen törntaggen hennes hjärta sårar
i korsets skola mer, och striden byter
sig till ett "fridhem", där ej kval man spårar.

“Han skall göra't.”

(18⁹/1294.)

“Han göra't skall“, han, Vasastammens blomma,
till lifvet väckt en frisk decemberdag.

För nyfödd hjälte nu är tid att komma;
stark arm nu kräfs till stora företag.

“Han göra't skall“ och framgå på den bana,
på hvilken far och farfar sökt att dana
af Sveriges folk en fri och hedrad makt.

Mer vidt och djärft hans örnblick dock skall spana;
än högre värf är honom förelagdt.

Hur manligt tager han på skuldror unga
vid faderns bår i arf den börda svår!

Af krigets åskmoln, flammande och tunga
af dystert hot, hans rike omhvärfdt står.

En hjältekonung re'n i ungdomstiden
 han eldar med sitt mod sitt folk till striden
 för värn af frihet, tro och fosterland.
 Med blodsdop dyrt förvärfvas hembygdsfriden,
 och mellan kung och folk knyts starkt ett band.

Den främste uti allt, i härskarsnille,
 storslagen handlingskraft och hjältemod,
 för Sveriges välfärd allt han offra ville
 i bragd på bragd, besegrad med hans blod.
 Hos honom svarar allt mot kallet höga;
 så väg som mål klart lågo för hans öga,
 och för allt ädelt städs hans hjärta brann.
 På mänskors pris han satte värde föga;
 med Gud till strids han gick och segrar vann.

Hvarhelst i minnets tempelgård du följer,
 med hågen varm, vår store konungs färd,
 det svenska namnet han med ära höljer,
 i krig och fred alltjämt beundransvärd.
 En mästare som få att föra svärdet
 han blott för vinst af frid och trygghet bär det,
 och, medan vapnen hvila då och då,
 med kraft han främjar fredlig id, och är det
 hans lust att frön till högre odling så.

I Tyskland våldet lag med svärdet skrifver,
 och påfvisk nit vill skymma bort det ljus,
 som Luther burit fram med trosstark ifver;

kanonen hotar slå hans verk i grus.
 Då kommer räddaren, när störst är nöden;
 för våldets tron han rycker undan stöden
 och höjer samvetsfrihetens banér.
 För sanningen han ger sig själf i döden,
 för bröders väl kan ingen offra mer.

Vill du en storhet se, så guldren, äkta,
 som den hos någon har i dagen träd,
 se Luther käckt i Worms sin sak förfäkt,
 se Gustaf Adolf dö på Lytzens slätt!
 Bland häfdens bilder skönare knappt gifvas.
 Af samma höga ande båda lifvas,
 för samma tro de kämpa oförsagdt.
 Som redskap uti Herrens hand de drifvas
 att föra ut hans strid mot villans makt.

Vårt fosterland, hugstore hjältens vagga,
 omstrålas härligt af hans ryktes glans.
 Hans bragder utförts under blågul flagga,
 vår ära flätad samman är med hans.
 Ej för att yfvas dock vi stundom gästa
 med fröjd i minnets helgedom och fästa
 vår blick på fädrens stordåd, deras dygd.
 De mana tyst men kraftigt till vårt bästa
 att trofast älska Gud och fosterbygd.

* * *

En gång vår störste konung — mån att trygga
fri väg till Västerhaf för svensk mans färd —
stod här vid Götaälf och bjöd att bygga
en stad och borg, en varubytets härd.

Såg *då* han genom sekler fram måhända,
som *nu* tillbaka vi vårt öga vända?

Allt nog — en framtidstanke staden var.

Grundläggars ädla minne må upptända
vårt nit att hedra, hvad han grundat har!

Den sjette november.

Bakom tunga dimmors slöja morgonsolen gömmer sig
liksom skygg att åter lysa dödens skörd i blodigt krig.
Tvungna vapenhvilan höjer oron före väntadt slag,
handla vill man raskt och genast, uppskof är ej till
behag.

Framför bistra krigarleder hjältekungen, full af hopp,
ifrig att få börja striden, kraftfullt tyglar gångar'ns lopp.
Med den skarpa kännarblicken på det hela han ger akt,
ordnar, bjuder och uppmuntrar, lifvar med sitt snilles
makt.

Högstämdt ljuda psalmens toner: "Gud är oss en väl-
dig borg,
vi på honom vilja bygga allt vårt hopp i nöd och sorg."
Under väntans långa stunder styrker kungen härens
mod
med att vända blicken uppåt och till kraftens källa god.

“Stunden inne är“, han säger, “till att visa, hvad I lärt under förra heta strider. För allt hvad I hafven kärt, för er Gud och för er konung, för er tro, ert fosterland

fäkten ridderligt och tappert, sliten edra bröders band!

Icke långt från dessa nejder gamle Tilly och hans här förra året I besegrat, och mitt fasta hopp nu är, att den fiende, nu nödgats möta oss på öppen slätt, ej skall slippa bättre undan, finna leken mera lätt.

Gån blott friskt mot honom! När jag lifligt manar er därtill, veten I ju noggsamt, att jag med och för er kämpa vill, att jag nu på detta slagfält våga skall mitt lif och blod, litande på Gud, mitt harnesk, viss om att min sak är god.

Följen I mig, så skall segern fästa sig vid edra svärd, och dess frukter glädja eder själfva och er eftervärld. Hvarom icke — så skall eder frihet, tro och fosterjord smidas uti hårda bojor, och er ofärd vidt bli spord“. —

* * *

Solen stiger, dimman skingras, hjältekungen glad det ser,

knäpper åter sina händer och om hjälp från höjden ber, drar sitt svärd och ropar “framåt!“ tappräst i sin tappra här.

Tyst ock dyster väntan snart af vapenklangen aflöst är.

Främst i elden nu som alltid har han ej för faran blick,
aktar endast på det hela, följer stridens gång och skick,
ilar snabbt och oförväget för att hjälp och bistånd ge
åt de sina, där de svikta och sitt anlopp fruktlöst se.

Se, då faller slöjan åter öfver blöddränkta slagfält ner;
solen höljer sig i sorgdok för hvad nu i vimlet sker.
Dunkelt brusa stridens vågor, kasta ovän blindt mot
vän;
så dyrt offer, nu de togo, aldrig af dem kräfdes än.

Dock — han segrade i döden, och hans här gick se-
gerrik,
lifvad af hans hjälteanda, fram på fältet kring hans lik.
Och den sak, han aktat högre än sitt lif, blef främjad
skönt,
äfven då han gått ur tiden, af hans namn, med ära
krönt.

Hedradt Gustaf Adolfs minne alltid vara skall och bli,
bäst dock om vi lärdom hämta af det stora däruti.
Vid hans namn är fäst den sanning, att en gärning stor
och god
är att för Guds sak i kärlek villigt offra lif och blod.

Hell dig, vårt gamla Sverige!

Hell dig, vårt gamla Sverige,
som gaf oss hem och härd!

Du sköna, ljufva moder,
vår varma kärlek värd!

Ur djupet af vårt hjärta
ljud stark och frisk och klar,
vår sång för fosterlandet,
för hvad det är och var!

Vårt land, i vinterdräkten
och sommarskruden skönt,
vidt sträckes hafomflutet,
af fagra skogar krönt.
Från Sundets blåa böljor
till Lapplands höga fjäll
hvad prakt och lif att skåda
i bygder och i tjäll!

Vårt land från svunna tider
ett arf oss lämnat har,
som vanns i hårda strider
och tunga mödors dar.
I modersfamn det skänker
framfarna slakten ro,
men deras verk förblifver
och bygger barnen bo.

Hur var ej detta landet
för våra fäder kärt!
I ljuft och ledt de trofast
det högt att älska lärt.
Dess frihet, språk och ära
de värjt med mannamod
och hägnat dyra arfvet
åt oss med lif och blod.

Gud skydde gamla Sverige,
vårt kära moderland!
Han det för ofärd värje
med huld och mäktig hand!
Han signe fosterjorden
i klar och mulen tid,
och än må öfver nordens
hans ande gjuta frid!

Vid en nordisk fest.

(14/375.)

“När kvällen kommit, skall man rosa dagen“,
kvads fordom uti Odens höga sång.

Så ock, när mannen bort från oss är tagen,
bäst skådas kan hans lefnads värf och gång.

Det är ju alltid så, att hvad man mistat,
det skattas mer, än hvad man ännu har.

Det lof, som mången fått på grafven ristadt,
gafs endast njuggt, då han i lifvet var.

De gömmts i grifter, våra ädla fäder;
hvad bäst de tänkt och gjort ha vi dock kvar,
och deras ande som ett mäktigt väder
vill skingra kvalmet, som oss omhvärfat har.
Det går ett rikt, ett starkt och härligt flöde
från deras sång och saga — oss beskärtdt;
de tala än, fastän de äro döde,
att vörda deras minne de oss lärt.

Framåt vår samtid vill på vägar raka,
 och godt är det, ty still bör ingen stå.
 Ej må vi gå men stundom *se* tillbaka,
 och minnas dem, som plöjt den mark, vi så,
 och som med hand och tanke grunden lade
 till denna odling, som vi lyckats nå.
 Väl mindre ljus än vi de gamle hade
 men kanske mera nit och kraft ändå.

Starkt är det folk, som vördar sina fäder,
 väl står det land, där forntids dygd bor kvar,
 där sonen i sin faders fotspår träder
 att främja det, som evigt värde har.
 Hur raskt framåt vi gå, det är dock mycket
 af hvad vi ärft, som vi må taga med;
 ty välfärd trifs ej samman med det tycket,
 att allt, som gammalt är, bör rifvas ned.

Den växer ständigt, skaran af de döde;
 en efter annan ökar deras tal.
 Hvad tid byggt opp, gör tidens tand ock öde,
 evärdligt står dock minnets tempelsal.
 Nyss flyttats dit en rad af namn med ära,
 och just i kväll är deras minnesfest
 men ock en fest för oss, att vi må lära
 af deras lefnadslopp hvad det har bäst.

Så knytes fastare det sköna bandet
 emellan tid, som är, och tid, som gått,
 och hjärtat högre slår för fosterlandet,
 som än bär upp den fräjd, det en gång fått.

Så eldas hågen för det goda, sanna,
och tacksam känsla födes i vår barm
för Honom, hvilken bjuder lifvet stanna,
liksom han tänder det med mäktig arm.

Men, då vi hedra dem, som åt sig vunnit
så fräjdadt namn, som ej af mången vanns,
förgätom ej, att andra ljus ock brunnit
till allmänt gagn om än med mindre glans!
En namnlös skara ur de djupa leder
de förra följt och lyktat lifvets strid;
enhvar, som redligt kämpat, vare heder,
god hugkomst här och ro i grafvens frid!

Bed och arbeta!

Det finns två armar, som förmå att trycka
på människans korta lif en stämpel skön;
med dem ock bäst hon famna kan sin lycka,
och så de heta: *arbete* och *bön*.

Som brud och brudgum de tillsamman höra,
och dårligt är dem söka skilja åt.

Bön utan arbet' når ej villigt öra,
och arbet' utan bön går oviss stråt.

Den ena armen sig mot jorden sträcker
och hämtar idogt därur mången skatt.

Den andra ofvan stjärnepellen räcker
att rika himlagåfvor gripa fatt.

Så väl de båda alltid trivas samman,
enhvar den andres värf gör ljuft och lätt;
och ofta mötas de i fröjd och gamman,
då bägge här sin uppgift fattat rätt.

Först genom arbetet är mänskan vorden,
 hvad hon från början blifvit danad till:
 en enväldsherre öfver hela jorden
 med allt hvad därpå rörs och röras vill.
 Och genom bönen's makt hon himlen drager
 liksom med våld till hjärtats inre värld
 och högre skatter i besittning tager,
 än hon kan skåda på sin pilgrimsfärd.

Sagdt är, att *arbete* är släkt med *ära*,
 att ur *en* rot de äro tvillingskott.
 Och lika sann som skön är denna lära,
 men frändskapen ej bor i namnen blott.
 Sann ära kan blott arbetet förvärfva,
 det arbete, som redbart är och fritt.
 Du guld och namn och annat godt kan ärfva,
 för svett dock köps, hvad bäst man kallar sitt.

Ej må det kallas straff, att man skall verka
 dag efter dag med tanke och med hand;
 om ingen annan — den får visst det märka,
 som helst vill varda fri från mödans band.
 Så tunga steg han vandrar genom lifvet,
 och aldrig har han tid att vara nöjd;
 du ser uppå hans panna *armod* skrifvet,
 är han ej arm på gods, så dock på fröjd.

Han kan ej vara glad, ty ännu ingen
 har strafflöst gått sin lefnadsplikt förbi.
 Det gäller att gå med i arbetsringen,
 om man vill lefva ifrån sorger fri.

Står du med armarna i kors och blickar
helt makligt uppå dem, som möda sig,
så finns en obeveklig lag, som skickar
dig hän till kvalen eller dem till dig.

Märk också, hvilken mängd af ogräs snöda
där frodas väl på dådlöshetens fält
och hota att de ädla drifter döda
samt ställa både kropp och själ på svält.
Det kostar kraft att verka oförtrutet —
fast mindre dock gifs ut än tages mot; —
att göra intet dyrast blir till slutet;
det fräter ofta själfva kraftens rot.

Men fliten håller rosten ifrån sinnet,
mer snabbt än frestelse och nöd den går.
Den kanske kröker ryggen, sargar skinnet,
men hjärtat fredas ifrån många sår.
Med sina pund så troget fliten handlar,
att de få växt, — den är de vises sten,
som hvar metall, ja, gråa berg förvandlar
till äkta guld att få som daglön se'n.

Och bönen — denna andedräkt för lifvet,
det lif, som gryning till ett evigt är —
hvad är och blir med henne oss ej gifvet?
Hon är en himmelsk ilpost, hvilken bär

och lyfter själen öfver mödans dalar
att vederkvickas på det bästa vis,
där han med Gud som med en fader talar
och fröjdfullt säger honom lof och pris.

Skönt är att se, och skönt är äfven målet,
där bön och arbete gå hand i hand.
Det eldar, som när flintan träffar stålet,
och det blir varmt men ingen lustans brand.
Ty visst kan mödan blytungt nedåt draga,
men så har bönen kraft att lyfta opp
och mildt den trötte under armen taga
samt gjuta in i hjärtat mod och hopp.

Där arbetet går fram, men ingen beder,
står sinnlig lust på lur, och ögat vill
se ned för mycket; det till missmod leder;
ett sinar ut, förr'n annat runnit till.
Men, där som händerna till bön sig sluta
så väl som öppna sig till trägen id,
hvar ting sitt värde får, och man kan njuta
men ock försaka — allt i rättan tid.

Väl den, som nyttjar städs de armar båda:
uppriktig bön och arbet' utan svek!

Han kan framåt förutan bäfvan skåda
och möta stormar trygg som rotfast ek.
Han kan ock uppåt se och bida fröjden,
som ändtligt blir den gode tjänar'ns lön,
och vara viss, att Gud, som bor i höjden,
hans arbete välsignar, hör hans bön.

Ett hem.

Ett hem! Hur mycket ljuft och kärt,
hur mycket godt, all sträfvan värdt,
har ej i detta ord
sin samlingspunkt och kärna!
Ett hem — ett lugnt och stilla bo,
där man är van att finna ro —
hvad finnes på vår jord
mer värdt att ha och värna!

Hur gärna barnet springer ut,
det längtar dock vid dagens slut
till hemmets lugna härd,
den vare än så ringa.
"Bra borta är men hemma bäst";
där har sin djupa rot det fäst,
och jämt dess lilla värld
får däromkring sig svinga.

När mannen ute dagen lång
 sig kämpat trött i mödans tvång,
 och det har blifvit kväll,
 han trängtar hem till hvila,
 som seglar'n längtar efter hamn
 och barnet till sin moders famn;
 han känner sig så säll,
 då hemåt han får ila.

Som kvinnan ingen dock förmår
 att bringa trefnad, ljus och vår
 in uti hemmets värld
 och riktigt ljuf den göra
 Hon har en härlig uppgift här;
 i hemmet hon prästinna är
 samt pris och aktning värd,
 vill hon sitt värf utföra.

Ett *trefligt* hem lätt byggas kan
 på tjänlig grund af kunnig man,
 där det finns trä och sten
 och konstförfarna händer.
 Ett *lyckligt* hem hör mera till:
 af kärlek timras upp det vill
 och lider genast men,
 om bort från det han vänder.

Stor blygd och nesa öfver dem,
 som undergräfva sina hem

och föra krig emot
 sin och de sinas lycka!
 Se, öfver deras hufvud skall
 det brista och ske olycksfall,
 och invid deras fot
 skall ingen ros sig smycka.

Men tack och heder vare dem,
 som hjälpa till att bygga hem,
 där frid och trefnad bo,
 och kärlek håller samman!
 När de invid sin egen härd
 se lyckan bofast, dygden närd,
 befrämjas samhällsro
 och landsfrid, trygghet, gamman.

Vårt rätta hem där uppe är;
 den tanken må ej glömmas här,
 då efter trägen id
 oss ro ge pilgrimstjällen.
 Må uti dem vi dväljas så,
 att vi vårt sälla hemland nå,
 se'n vi med samvetsfrid
 upphunnit lefnadskvällen!

Natt, morgonrodnad, dag.

Med stjärnströdd mantel, insvept i sin slöja
af sorgens färg, sig natten stilla sänker
till jordens krets och ljuflig hvila skänker
åt dem, som under mödans ok sig böja.

Hon manar oss att håg och tankar höja
dit upp, där ljuset rent och evigt blänker,
till Honom, som i mildhet på oss tänker,
och hvilkens blickar alltid på oss dröja.

Hur dunkel natten är, hans skarpa öga
igenom mörkret skådar från det höga
till våra vägar, ja, till hjärtegrunden.

Därom må nattens stjärnbloss oss påminna,
att lifvets kväll må oss beredda finna
till salig ro den dyra, sista stunden.

* * *

Men mörkrets välde tager slut omsider,
 med rosigt anlet' morgonrodna'n slår
 sitt öga upp och skön ur bädden går,
 förkunnande för oss hvad tiden lider.

Hon minner om de stundom heta strider,
 som mellan ljus och mörker år från år
 på jorden fortgå, — hur det förra rår
 ändock till slut samt mer och mer sig sprider.

En morgonrodnad lik är jordelifvet
 här uti ändlighetens skumma dæld,
 där dunkla slöjor hänga öfver tingen.

Att skåda allt i klarhet varder gifvet
 först där, som Herrens konungstron är ställd
 i evigt solljus ofvan stjärneringen.

* * *

Nu kommer dagen. Solens strålar klara
 ur sömnens kvafva iden mana alla.
 Till lofsång och till verksamhet de kalla
 så hög som låg, så djur som mänskors skara.

Det gäller nu att kraften icke spara,
 att låta svettens äkta pärlor falla,
 så växer brödet — och det ondas galla
 får knappt om stunder att sig uppenbara.

Vår väg vi vandre framåt "som om dagen",
med ögon öppna för Guds verk, de sköna,
med hjärtan öppna för hans nåd, den rika;

så skall en gång, när kvällens stund är slagen,
med ljuflig hvila han vårt dagsverk löna
och låta tidens kval för evigt vika.

Hjälp dig själf!

“Hjälp dig själf, så hjälper Gud!”
Glöm ej nånsin detta bud,
om du trygg vill vandra!
Känn din kraft, ryck upp din flit,
var ej lik en parasit,
lita ej på andra!

Dold i djupet af din barm
ligger viljekraften varm;
bryt den upp i dagen!
“Hvad man vill, man äfven kan”;
denna sats är god och sann,
om den rätt blir tagen.

Icke är det mänskans lott
att en börda vara blott
för sig själf och andra.
Icke höfves det en man
att med klenmod allt se an,
buttert allting klandra.

Skapad till att vara fri
höfves dig ej slafveri
under lustar snöda.
Deras hårda fjättrar slit,
låt ej frukten af din flit
tjäna dem till föda!

Hvem är ömkelig, tryckt och arm? —
Den, som i sin egen barm
ingen dådkraft finner;
den, som lik en ranka svag
klänger ängsligt dag för dag
upp på stöd, som svinner.

Skall vår ställning bättrad bli,
på oss själfva måste vi
våra blickar vända
först och sist och främst och mest
samt till Honom, som vet bäst,
hvad till gagn kan lända.

"Hjälp dig själf, så hjälper Gud!"
 Lyd det gamla, svenska bud!
 Löftet ej dig sviker.
 Stjälper du dig själf, ej kan
 hjälp dig ge den bästa man;
 Gud ock från dig viker.

Med samlad kraft.

"Hjälp dig själf!" det bud är godt,
om man minns ett annat blott:

"Hjälp som dig din nästa!"

Isolerad får och kan
ingen ställa sig, om han
vill sitt eget bästa.

När vi flockas led vid led,
knyta vänfast jägarked,
är ju målet detta:
hjälp och skydd på mödans stig,
när man ensam, hvar för sig
föga kan uträtta.

Väldigt hus blir sten på sten;
många kunna, hvad ej en
mäktar att utföra.

Samlad kraft för ädelt mål
är en sköldborg, byggd af stål,
lätt ej att förstöra.

Gäller det att gå i strid
för att värna rätt och frid
och dem hägnad bygga,
svag är den, som ensam går,
men en enig kärntrupp står
stark som fästet trygga.

Gäller det att uti frid
gagna god och nyttig id,
allt hvad godt är främja,
samfundstanken äfven då
duger till att bygga på
uti lugn och sämja.

Särö.

Från Göteborg! Det vore allt för illa
att på dess kvafva gator nödgas vara,
när solen bränner het som i Sahara,
och kvalmet hotar att all kraft försnilla.

Till Särö! Där är allt så lugnt och stilla,
och frisk är luften, salt är böljan klara;
i skogen gläder oss naturen bara,
och präktig konst man ser vid — Dahlgrens villa.

Natur och konst man skådar hos de sköna,
som gladt och sorglöst vandra i det gröna
och mer om nöjen än om annat språka.

Ja, en oas i öknen må den heta,
den täcka ön, fastän ju många veta,
att äfven där man ledsnaden kan råka.

Nidhögg.

Han gnager beständigt på lifsträdets rot
 och frostsår dess lofvande blomma.
 Själf svept uti mörker han stänker sit sot
 på allt, som vill lysa till fromma.
 På allt, som är gagnrikt för folk och för land,
 han sprutar sitt etter och pröfvar sin tand.

Han glädes, när menlöshet bringas på fall,
 och vredgas, när osed går under.
 När frid går i landsflykt och endräkt är all,
 han har sina gladaste stunder.
 Hans verk var det första, det gräsliga mord,
 och sedan — hur ofta han blodat vår jord!

Den draken är fostrad i Nifelhems sal,
 och *lögñen* sägs vara hans broder.
 Själf äger han söner, ett allt för stort tal,
 och *själfvoiskhet* är deras moder.
 De nämnas *förtal*, *onda blickar* och *harm*,
split, *tvedräkt* och *träta* samt *svärdväpnad arm*.

Hvad ondt har ej vållats i världen af dem
 och fadern, den giftiga draken,
 som allestäds bygger ibland oss sitt hem
 och alltid för missdåd är vaken!
 Hur grumlar han icke och fyller med strid
 vårt jordiska samlif, vår ilande tid!

Han blåser sin ande i människors bröst
 och hetsar dem upp mot hvarandra.
 Då brytes så underligt brödernas röst,
 och stor varder lusten att klandra,
 och stor varder bristen, hos nästan man ser,
 men kärlek och tro krympa samman allt mer.

Och ser jag, af Nidhögg så ledd, något godt,
 som vill spira upp — hvad det svider
 och bränner i hugen, tills bort jag det fått;
 och når jag det ej — hvad jag lider!
 En sol vill jag våra, som allt bör gå kring,
 och, när så ej händer, mig grämer all ting.

Ja, möter du Nidhögg, så vänta förtret,
 men hyser du honom, så bäfva!
 Sin boning han fräter med eld, som är het,
 och fåfängt du gengäld skall kräfva.
 Ur afgrunden kom han, och dit skall han ned;
 nu kallas han *afund* — en krankhet så led.

Ej afundsvärdt.

Ej afundsvärdt att intet ha för händer
från tidig morgon intill kvällen sena,
för tanken intet, om ej det allena,
hur tiden dräpas skall, en stund i sänder.

Ej afundsvärdt att med förtalets tänder
sin nästa bita, sarga och förklena;
att mena såsom alla andra mena
och böjas likt ett rö, dit flöjeln vänder.

Ej afundsvärdt att rosas utaf alla
och sälja bort sig själf för hopens smicker
samt tidtals varda på dess axlar buren.

Ej afundsvärdt! Ty det går lätt att falla,
när af berömmet man sig rusig dricker;
snabbt vissnar lager, allt för makligt skuren.

Frid öfver småfåglarna!

Små fåglarna sträcka mot Norden sitt tåg
och båda, att våren är inne.

De komma som vänner till hög och till låg,
och troget de hafva i minne,
att mycket för dem under sommarens lopp
här finnes att göra på mark och i topp.

De skola nu ställa till daglig konsert,
som utan biljett man får höra.

Och anser du detta för ingenting värdt,
så har du helt visst intet öra.

Låt då upp ditt öga och märk, hur de små,
befjädrade sångarna gagna också!

Värst ödes ej skogen af yxa och brand,
det sker ock af vimlande skaror,
mot hvilka förgäfves vi lyfta vår hand
och intet förmå våra snaror.

Och märkes ej lätt, hur de syssla de små,
 hvad gjordt blir af dem, nog förspörjes ändå.

Små fåglarna här som en utmärkt polis
 i schack hålla krypdjuren alla.
 De söka dem upp mellan kvistar och ris
 och låta i kräfvan dem falla.
 De fräta de tallösa frätarna opp
 och gifva dem kolmörk arrest i sin kropp.

Så ströfva de äfven kring åker och äng
 och grödan för sköflarna vakta.
 Det kunna de bättre än bonde och dräng,
 hur ringa än dessa dem akta.
 Må fritt de ej taga ett ax eller två,
 när tusen de skydda mot krälarna små?

Tag bort ifrån jorden de vingade små,
 låt yrfän i fred sig föröka,
 och växtlifvet snart skall förtvinadt där stå,
 ej rikdom af frukt bli att söka.
 Det blefve en tafla af ångest och nöd
 att skåda — tills hungern vek undan för död.

I skapelsen äro de alltså en länk,
 som ej ur det hela får rifvas.
 De äro en ännu rätt oförstådd skänk,
 och sådana flera oss gifvas.
 "En fågel!" — du säger så stolt — "hvad är han?"
 Men utan Guds vilja förgås han ej kan.

Hur djärfves då någon att lyfta sin hand
mot sångarna väna och snälla?
Hvem är så förvägen att plundra ibland
det bo, där de lefva så sälla?
En människa icke — omänsklig är den,
som väntjänst tar mot och ger ofred igen.

Nej, mötom den älskliga sångarehär
med blidhet, som den ju oss möter!
Och fröjdoms med den, hvilken glad alltid är
och troget sitt värf bland oss sköter!
Hos skapelsens herrar den rätt har till frid
och lönar densamma med fröjdefull id.

Stör aldrig den vingade sångarens färd!
Tag hellre af hatten och orda:
"Må glad och förnöjsam, af oro ej tärd,
som du jag min uppgift fullborda!
Som du under kvitter dig badar i ljus,
min ande sig lyfte ur världssorgers grus!"

Från och till.

Vårt lif ju är ett *från* och *till*
från början och till slut;
det rör sig jämt, står aldrig still,
förr än det slocknat ut.

Från vagga bär det hän till graf
och det ibland så fort,
som när en blomknopp bräckes af,
förr'n våren har gått bort.

Från lek och fröjd till sorg och gråt —
det är ju barnens lott,
och samma växling har vår stråt,
när snö i hår vi fått.

Från barndomstidens ljufva vår
och sälla menlöshet
så obevekligt vägen går
till kamp och luttring het.

Från mörker skrider det till ljus,
på natten följer dag
ej blott utom oss, i vårt hus
men ock inom vårt jag.

Från mörker bör det gå till ljus
alltjämt i tankens stad.
Hur ofta föll dock ej till grus,
hvad man byggt upp så glad!

Från nattens ro till dagens id
hvar morgon upp vi stå.
Från mödans stig till hvilans frid
vi hvarje afton gå.

Från svaghet växa vi till kraft
i våra unga år,
men, se'n vårt lif sin middag haft,
åt motsatt led det går.

Från armod's dæld till rikdom's höjd
det kanske går en tid;
en annan tid, till mindre fröjd,
är lyckan mindre blid.

Så kastas ock i ryktets famn
från tadel hän till pris,
från lof till häcklande vårt namn —
det halkar som på is.

Och meningar -- hvad från och till! —
likt tyger i en bod.

I dag man kanske stå ej vill,
där trygg i går man stod.

Men, hur vår bana slingrar sig
fram mellan lust och nöd,
den likväl är en säker stig
från lif till graf och död.

Nu konsten är att hålla fast
i svallet vid ett stöd,
som bär oss, om än världen brast,
och för till lif från död.

Till J. D. v. Holten

(18³¹/129I.)

I.

Ett ädelt värf med heder
du länge burit har.
Ej bördan tryckt dig neder,
ty du med lust den bar.
Som få du villigt tjänat
i många år de små,
och Gud, som kraft förlänat,
dig viljan gaf också.

Du gaf ditt varma hjärta
åt skolan, som du ledt.
Du delat fröjd och smärta
af hvad däri sig tett.
I barnens krets du trädde
städs som en far och vän;
och så enhvar du glädde,
hvar gång du kom igen.

Haf tack för trogen möda,
 haf tack för väna ord,
 hvari ditt nit sågs glöda,
 din blida hug vardt spord!
 För nit i mannaåren,
 för nit i ålderns dag,
 bekrönt med silfverhåren --
 vårt hjärtats tack nu tag!

 II.

Åren komma, åren fly
 snabbt på tidens bölja.
 Gammal kraft ger rum för ny;
 den lag vi måste följa.
 Men om vi det godas frön
 utså under färden,
 frukten mogna skall så skön
 till gagn för eftervärlden.
 Ack, den skönsta lycka
 blommar här i lifvet
 blott där, för intet allt blir gifvet,
 hvad ett lif kan smycka.

Dagar komma, dagar gå
 under mödor, strider.
 Kärleks gärning skall bestå
 och få sin lön omsider.

Heder åt den säningsman,
som ej skyr stor möda,
där han troget främja kan
en gyllne framtidsgröda!
Ja, ovansklig heder
kring hans namn må flätas,
liksom hans verk ej skall förgätas
eller brytas neder!

Karl von Linné.

(¹⁰/178.)

Fast hundra vintrar bredt sin hvita slöja
och hundra vårar blommat på hans graf,
han vördas högt ännu för hvad han gaf,
för de naturens under han fick röja.

Fast mången syntes sig för honom böja
som för en furste öfver land och haf,
han ödmjuk var och vände blicken af
sig själf att tacksamt den till skapar'n höja.

“Rättrådig lef! Gud ser dig!” lät han skrifva
framför sig uppå väggen i sitt rum,
städs redo att den högste äran gifva.

I hundraårig graf han är ej stum;
han än oss manar att Guds verk betrakta
och att för våld därpå oss noggrant vakta.

Till en vän vid hans sons död.

Nej — ingen, ingen kan hugsvalan bringa
i bittra smärtan mer än Han allena,
som låter allting till det bästa tjäna
för dem, hans visa råd ej akta ringa.

När anden hunnit till hans tron sig svinga,
han skådar allt så klart i ljuset rena
och spørjer icke mer: "Hvad kan du mena,
o fader, med de kval, som mig betvinga?"

Men här — hur mången dunkel, svårlöst gåta,
hur mången bitter sorgeskalk att tömma,
hur svårt att tro, det allt till välfärd länder!

Hur ljuft ändå, när ögonen, som gråta,
se uppåt under hopp, och vi ej glömma,
att kalken räckes af en faders händer!

* * *

Han är ej död, den unge. Ljuft han hvilar,
och kärt och dyrbart lefva skall hans minne
i vänners hjärtan, i föräldrars sinne,
allt medan lifvets dag till afton ilar.

Han slumrar sött i skydd för onskans pilar,
för flärdens gift, för allt, som vill härinne
i lifvets skola vålla, att vi finne
så mycket vidrigt, fast mot oss det smilar.

Och fast hans ögon vi med sorg sett brista,
han skådar nu däruppe allt det bästa
och skönaste — det hopp vi hysa vilja.

Hvi skulle sorgen då sin udd ej mista,
ej tröstens ängel smärtans boning gästa,
tills döden enar hvad han nu fått skilja?

Vid Therese Kamphs graf.

(Okt. 1884.)

Som få du älskad var, som få du ock förstod
att kärlek vinna.

Så flärdlös, ädel, blid och hjärtegod
du gick din bana fram och bland de unga stod,
ett mönster för en fostrarinna.

Med älsklig blidhet visste du så väl
att skönt förena
ett allvar djupt på botten af din själ,
som nitiskt sökt de ungas sanna väl
och ömt dem fört till seder rena.

Där var och är ännu emellan dig
och dem, du ledde
så troget fram till ljus på dygdens stig,
ett band af kärlek varm, af vördnad innerlig,
som visst din bästa lön beredde.

Nu stå de sörjande omkring din graf
 farväl att säga,
 att säga tack för hvad du bäst dem gaf:
 ditt varma hjärta, fylldt och eldadt af
 ett kärleksnit, som få blott äga.

Att hafva lefvat, älskat, verkat så
 med uppsåt ärligt
 till gagn för tider, som än förestå,
 det är, hur kort än dagen vara må,
 ett lif i sanning skönt och härligt.

En sådan tjänst i Herrens vingård såg
 du värd din möda.
 Du ägnade däråt din kraft och håg,
 ditt säningsfält dig närmst vid hjärtat låg;
 helt visst din lön blir riklig gröda.

Så genom tårarna, som ymnigt vid
 din bortgång flöda,
 vi skåda uppåt, där du funnit frid
 och ostörd hvila efter lifvets strid
 och efter trägen, ospard möda.

Frid öfver dig och hvad du verkat har!
 Det och ditt minne
 uti välsignelse skall lefva kvar.
 Som du vi vandre kärleksfullt enhvar
 och sist med fröjd dig återfinne!

Vid biskop G. D. Björcks graf.

Fulländadt är redliga loppet
för älskade herden, och tårar
rikt flöda vid skimmer af hoppet
om flyttning till himmelska vårar.

I frid har han nederlagt stafven,
som fridfullt och troget han förde,
och tätt kring den öppnade grafven
stå skaror, af sagnaden rörde.

Med allvarlig fromhet i sinnet,
i vandeln och mildrika orden
han ledt — skall ock leda i minnet —
den honom nu sörjande hjorden.

Det var städs hans hjärtsak att följa
sin öfverste herde i spåren,
att icke hans nådesord dölja
för dyrköpta lammen och fåren.

Gladt lydde han budet att gifva
 så bistånd som tröst åt de arma.
 Af kärleken lät han sig drifva
 att öfver de små sig förbarma.

Sin mästares ord han ej glömde:
 "Städs fattiga finnas bland eder".
 Och därför skatter han gömde
 i bankhvalf, som ej falla neder.

Men gällde det sanningar höga,
 som otron stod upp att förneka,
 då lyste det eld ur hans öga,
 då ljödo ej orden så vecka.

Han tvekade då ej att strida
 för Herrens församling och ära;
 han fruktade då ej att lida
 den smälek, Guds kämpar få bära.

Hans storhet låg dock i att vara
 ett käril för nåden från höjden;
 att ödmjukt Guds visdom förklara
 för honom var renaste fröjden.

Må vi nu vid öppnade griften
 hans lif och umgängelse minnas,
 så att, efter lefnadens skiften,
 i döden vi trogna må finnas!

Och må vi till Herren hembära
vårt tack och vårt pris för hans gåfva!
Han gaf och han tog till sin ära,
hans namn skola evigt vi lofva.

Sof, tjänare redlige, fromme,
nu sött i din fredliga kammar!
Ljuf hvila din ande bekomme
hos Herren, från hvilken den stammar!

Vid rektor Abraham Lefflers graf.

(9/1186.)

Från bygderna ville de komma,
hans lärjungar alla helt visst
och lägga på grafven en blomma
och säga sitt tack nu till sist.

Ty alla de voro hans vänner;
dem alla han mente så väl.
Enhvar af dem vet det och känner,
att kärlek där brann i hans själ.

Med nit han sitt säde jämt sådde,
och frukten den mognar nog än;
men fostrande äfven han rådde
och ledde som faderlig vän.

Väl minns man, hur rättvist han dömde,
så vidt som hans blick kunde nå,
hur högsint hvart felsteg han glömde,
där bättring han hoppades på.

Han sträfvade redligt att dana
för bildningens strider en här,
som trofast går fram på sin bana,
hur törnströdd den stundom än är

För visso hans sådd ock skall bära
rik gröda i dygd och i tro,
långt efter det odlar'n med ära
lagt neder sitt hufvud till ro.

Nu tack och farväl vi dig säga,
vår lärare trogen och kär!
Du gaf, hvad oss ljuft är att äga,
och dyrbart ditt minne oss är.

Vid O. E. Boijes graf.

(Febr. 1889.)

Haf tack för det goda, du velat och gjort
för barnen på lefnadens bana!
Haf tack för exemplet, som kraftigt allt fort
till liknande bragder skall mana!
Haf tack för din blidhet, din vänliga blick,
hvarmed du oss mötte och här bland oss gick,
så varm för vårt kall i ditt sinne!

Vid grafven vi säga vårt tack och farväl
för oss och de telningar alla,
som du sökt att hjälpa med varkunsam själ,
att de ej i dyn månde falla!
Vi hoppas för visso, att hvad du så gjort
af Herren skall anses som äkta och stort,
och hans vare äran allena!

Vid min faders graf.

(187/1093.)

Den hvila, hvarefter han längtat
vid tyngande åren, han vunnit.
Den sällhet, till hvilken han trängtat,
ur gruset förlossad han hunnit.

Hur saknaden än må oss smärta,
vi unna den frigjorde anden
af hoppfullt och innersta hjärta
sin ro i de himmelska landen.

Ett innerligt tack vill dig säga
din barnkrets, förr'n grafven dig gömmer,
för allt, hvad i dig vi fått äga,
och som ingen af oss förglömmet.

Haf tack för din omsorg och möda
 för oss under spädare åren,
 för guldax ur visdomens gröda,
 rikt mognad med silfrade håren!

Haf tack för hvart steg, du oss ledde
 med trofast och kärleksrikt sinne,
 med ord och med vandel, som bredde
 välsignelse öfver ditt minne!

Ja, fadern i höjden vi lofva
 för jordiske fadern den fromme.
 Guds nåd varit rik i hans gåfva,
 och rikt öfver oss den ock komme!

Vid Jöns Rundbäcks graf.

(18⁵/1095)

Höstens kalla fläkt en dödsfärg breder
öfver allt, som i fågring stått.
Snabbt de glesnat, blomstrens väna leder,
sedan sommarens dagar gått.
Sådant är ock mänskofilvet;
se, förgängelsens bud står skrifvet
på dess panna, re'n då det är gifvet;
tändt det blir för att slockna ut.

Huru gagnrikt dock de kunna svinna,
lifvets växlande, korta år!
Hvem af oss vill det ej sig påminna
vid den hänsofne vännens bår?
Såg du honom mödan vika
eller spara på krafter rika?
Såg du honom uti kampen svika,
när det gällde ett ädelt mål?

Medan hvila du i grafven finner,
 oförtrutnaste såningsman,
 frukten af din sådd till mognad hinner,
 och ditt minne ej bortdö kan.
 Hedradt skall bland oss det blifva,
 lefva länge det må och lifva
 mången till att lif och krafter gifva,
 villigt tjänande allmänt väl!

IV.

Sånger af religiöst innehåll.

Medan jag såg dig i gatan på lifet,
och såg dig gå till skolan på lifet,
och såg dig gå till skolan på lifet,
och såg dig gå till skolan på lifet,
och såg dig gå till skolan på lifet,
och såg dig gå till skolan på lifet,
och såg dig gå till skolan på lifet,
och såg dig gå till skolan på lifet.

1878

VI

Sånger af religiöst innehåll.

Den bästa lyckan.

(Dav. 1 ps.)

Säll den man, som icke träder
med sin fot på syndens stig,
ej i gudlöst lag sig gläder,
för bespottar'n vaktar sig;
den som har i Herrens lag
lust och glädje natt och dag,
därom talar, den betraktar
och som hjärtats skatt den aktar.

Han är lik ett träd, som breder
kronan öfver bäcken klar,
frukt i rättan tid bereder,
friska blad beständigt har.
Väl skall lyckas, hvad han gör;
hvad han beder, Herren hör,
och hans vägar uppenbara
ligga för Guds ögon klara.

Men de arma, hvilka töras
Gud förakta, blomstra kort,
och som lätta agnar föras
de af vinden hastigt bort.
Gudlös man det illa går,
när till doms för Gud han står;
ej till sällhet skall han komma,
där Gud samlar sina fromma.

Gud i naturen och i ordet.

(Dav. 19 ps.)

Himlarna sjunga den eviges ära,
fästet förkunnar hans härliga makt.
Flyende dagar för kommande bära
vittne om honom från trakt och till trakt.

Natten med tallösa stjärnornas härar
kväder i eldskrift hans lof och hans pris.
Ljungande blixten, som mänskan förfärrar,
talar ett språk om Guds makt på sitt vis.

Ej är det tal eller ord, som ej höras,
fast de från mänskliga läppar ej gå.
Ljuden af dem i all världen kringförras,
och intill jordkretsens gränser de nå.

Skaparen upprest åt solen en hydda,
och, som en brudgum ur kammaren går,
ses hon, då stjärnornas bloss äro flydda,
framgå sin bana med glänsande spår.

Utgång hon har ifrån himmelens ända
och kring densamma sitt kretsande lopp.
Intet är skyldt för den glöd, hon kan sända;
lif hon förbränner och lif väcker opp.

(Så uti skapelsens bok få vi stafva
glödande, skimrande runskrift om Gud.
Men om hans väsen och råd vi ock hafva
ord från hans läppar i mänskliga ljud.)

* * *

Utan vank är Herrens lag,
själ och håg den vederkvicker
lik en källa, hvarur jag
andligt lif och hälsa dricker.
Vist är Herrens vittnesbörd,
och det gör de fromma visa.
Uti korsets skola förd
får jag däraf tröst och lisa.

Helga äro Herrens bud,
 gifva hjärtat bästa fröjden.
 Klart är ordet ifrån Gud,
 lyfter sinnet upp mot höjden.
 Herrens fruktan heliggör,
 ren den är och evigt blifver,
 och till visdom sann den för,
 mot det onda kraft den gifver.

Sanning hög och fågring huld
 äro alla Herrens rätter.
 Mer än på det bästa guld
 uppå dem jag värde sätter.
 Gom och tunga smaka väl
 honung liksom honungskaka;
 för en arm, botfärdig själ
 bättre dock Guds rätter smaka.

Af ditt ord jag hugnad får,
 och däraf jag tuktad blifver.
 Riklig lön till mötes går
 den, som rum hos sig det gifver.
 Ofta nog, det ser du visst,
 går jag vilse på min bana.
 Hvarje för mig hemlig brist
 värdes du i nåd afplana!

Från att stappla på min stig
värdes du min fot bevara,
så att jag ej bort från dig
går i synder uppenbara!
Gud, min klippa och min tröst,
mina händer till dig sträckas!
Hör i nåd min böneröst,
låt min själs begär dig täckas!

Herren min herde.

(Efter Dav. 23.)

Min gode herde Herren är;
mig intet fattas skall.
På starka axlar han mig bär
och skyddar mig från fall.

På gröna ängen han beskär
mig hvila ljuf och god.
Vid lugna vatten han mig när
och friskar upp mitt mod.

Han vederkvicker där min själ,
ej slits jag ur hans famn.
Rätt väg han mig ledsagar väl;
mitt fäste är hans namn.

Ej mörka dalen fruktar jag,
ty han är hos mig där.
Hos honom natten själf blir dag;
mitt stöd hans löfte är.

Min herde dukar ock ett bord
åt mig i trängselns land.
Rik fröjd och nåd hans klena hjord
får taga ur hans hand.

Ja, godhet och barmhärtighet
mig följa all min tid,
och jag skall bo i evighet
i Herrens hus med frid.

Endast i Gud.

(Dav. 62 ps.)

Endast i Gud har min själ sin ro,
han är min sköld och min fackla.
Han är min borg, där jag trygg kan bo;
ej vid hans hand jag skall vackla.

Fåfångt skall den, som har lögnen kär,
söka mitt fäste förstöra.
Väpnad i Gud mot allt svek jag är,
han skall till seger mig föra.

Endast i Gud haf din ro, min själ,
hoppas på honom i nöden!
Han är min klippa, som håller väl
äfven att stå på i döden.

Endast hos Gud är min salighet,
han är min kraft och min ära.
Han är min tillflykt ur farlighet,
han med sin hand är mig nära.

Endast och alltid förtrösten på Gud,
alla, som gått ur hans händer!
Höjen till honom ert böneljud,
så ock till er han sig vänder!

Endast i lögn och fåfänglighet
många sin fröjd vilja äga.
Dock med sitt prål och sin härlighet
mindre än intet de väga.

Sätten ej lit till er arm, ert gods;
fåfängt det hoppet skall blifva.
Varen ej stolta och väl till mods
öfver hvad världen kan gifva!

Åter och åter har Herren sagt:
Min är all ära, som blifver;
endast hos mig finnas nåd och makt,
rätt är den lön, som jag gifver.

Endast i Gud haf din ro, min själ,
så är du trygg mot all fara!
Håll dig vid honom i ve och väl,
evigt din frid då skall vara!

Olika vägar och mål.

(Dav. 73.)

Emot sitt folk är Herren god,
och dem, som honom frukta,
han visar nåd och tålmod
samt vill som barn dem tukta.
Jag detta höll för visst och sant;
dock kom jag på en farlig brant
och var hart när att falla,
så länge afundsam i håg,
de ondas framgång här jag såg
trots deras missdåd alla.

De lefva fria till sin död
från sorger, kval och plåga.
De frodas utan ångst och nöd;
väl lyckas, hvad de våga.

Af fetma glänser deras hull,
 af stolthet deras barm är full,
 de ej i ofärd föras.
 Med högmod deras hals är prydd,
 och våldets mantel ger dem skydd,
 af oro de ej störas.

Uppå sin tunga hån och spott,
 förtryck och svek de föra.
 Så stort ej finnes något godt,
 som de till spe ej göra.
 Det stolta tal blir alltid hörddt,
 och så blir mycket folk förförddt
 utaf den onda lära,
 som säger: "Ej blir det bekant
 för Herren. Det är icke sant,
 att han är oss så nära."

Se, ändock för de onda går
 det ständigt väl i händer,
 och deras makt i tillväxt står;
 ej lyckan bort sig vänder.
 Så när jag i mitt sinne tänkt,
 att jag förgäfves Herren skänkt
 min lit af renadt hjärta.
 Fast jag ej satt i syndigt lag,
 jag hårdt blef plågad hvarje dag
 och hvarje natt led smärta.

“Skall jag väl lefva såsom de?”
så för mig själf jag sade.
Men nej — om så fått med mig ske,
jag trolöst handlat hade.
Ju mer jag tänkte däruppå,
dess mindre kunde jag förstå
Guds vägar underbara,
tills i hans helgedom jag fick
betrakta, hur det ändtligt gick
de onda mänskors skara.

Gud ställde dem på slipprig mark
och dem i grund förstörde.
En stormvind, fruktansvärd och stark,
dem bort som agnar förde.
Uti ett enda ögonblick
all deras prakt till intet gick
och tog en skräckfull ände.
Liksom en dröm ej aktas stort,
när sömnen flytt, så Herren bort
från deras flärd sig vände.

Så länge fullt mitt hjärta var
af ond och bitter galla,
uti min själ jag mörker bar
och redo var att falla.
Men nu jag hvilar, Gud, i dig,
vid handen har du fattat mig,
rätt väg du mig vill lära.

Led mig därpå uti ditt råd,
och tag mig upp till dig af nåd
vid lifvets slut med ära!

O Herre, när jag äger dig
med mig på lefnadsfärden,
vid intet vill jag trygga mig
i hela vida världen.

Hvad är väl himmel, hvad är jord
mot dig och dina löftesord?

De stå, när allt försvinner.

Försmäkta än min kropp och själ,
i dig för evig tid likväl
mitt hjärtas ro jag finner.

Ty se, enhvar, som går från dig,
skall helt förgången blifva.

Du motstår den, som, nöjd med sig,
ej dig vill äran gifva.

Men det min lust och glädje är,
att jag blott dig, o Herre kär,
får till min del utvälja.

Till dig, till dig står allt mitt hopp,
att jag mitt hela lefnadslopp
må dina verk förtälja.

Gud evig — mänskan ändlig.

(Dav. 90 ps.)

Du, Herre kär, som oss till lifvet väckte,
vår tillflykt är från släkte intill släkte.
Allt annat går sin kos och snabbt försvinner,
men du består; dig ej förvandling hinner.

Förr'n berg och haf du sträckte ut på jorden
och form dem gaf med höga skaparorden,
du är och var, o Gud, och du skall vara,
då solen har förtärt sitt ljus det klara.

Ty tusen år sig te för dina blickar
likt dag, som går, hvar gång du afton skickar.
Som nattväkt kort för dig de långa tider
sig skynda bort med växlingar och strider.

Du låter fort vår lefnad gå till ända,
 och innan kort till stoft vi återvända.
 Så hörs ditt ord: "I mänskobarn, jag låter
 er varda jord, mitt lån jag tager åter".

Liksom ett flarn vi sköljas bort af strömmen.
 För jordens barn är jordens lif likt drömmen.
 Som blommans prakt, snart vecklad ut, snart svunnen,
 är all vår makt, — en bäck i sand förrunnen.

Vårt lefnadslopp, om än de sena åren
 det hinner opp, förgår som snö om våren.
 Och när det har som bäst för oss framfarit,
 af mödans dar och stridens fullt det varit.

Du så, o Gud, i vrede bort oss rycker,
 och på ditt bud oss dödens välde trycker.
 Vår ondska svår du för ditt anlet ställer,
 och syndens sår oss ned i grafven fäller.

O Gud, hvem vill din stränga dom besinna
 och lyssna till, hur frälsning är att vinna?
 Du själf oss lär vår dödlighet betänka,
 att du oss här må vishet kunna skänka!

Vår synd förlåt, och med din nåd oss mätta!
 Led oss den stråt, som för till lifvet rätta!
 Så skola vi i dig städs glada vara
 och fröjdjas i det hopp att till dig fara.

Låt sorgens tid till glädjens sig förbyta
och solen blid ur molnens bädd sig bryta!
För dem, som här ditt husfolk vilja vara,
din väg gör kär, din ära uppenbara!

Rikt till oss ned må Herrens huldhet komma!
Han själf är med och strider för de fromma.
Gud, främja nu, hvad godt vi ha för händer!
Ja, främja du, hvad till vårt bästa länder!

Missionspsalm.

(Dav. 96.)

Helgadt hjärta, helgad tunga!
Upp, allt folk, att prisa Gud
och att gladt hans ära sjunga
med en högstämd lofsångs ljud!
Lofven Herrens namn allena!
Bären honom offer rena!
Vittnen hvarje dag och stund
om hans nåd på jordens rund!

Ibland hedningarne sägen:
"Stor är Herrens härlighet!"
Och till honom visen vägen
för den, ej hans under vet!
Mer än allt, hvad gudar heter, —
idelt dunst, fåfångligheter —
prisvärd, fruktansvärd han är,
han, som himlen gjort och bär.

Höghet, majestät och ära
allt hans verk bär vittne om.
Helighet och nåd uppbära
glansen i hans helgedom.
Inför Herren folken alla
skola ödmjukt nederfalla,
bära gåfvor i sin famn,
prisa jublande hans namn.

Uti helig prydnad komme
alla släkter för hans stol!
Bären ut hans bud, I fromme,
lika vidt som vind och sol!
Högt bland hednafolken sägen:
"Gud är konung!" Visen vägen
till den klippa, som är grund
för vår salighets förbund!

Himmel, haf och jord sig gläde
med allt hvad uti dem bor!
Skog och mark med jubel träde
inför Herren hög och stor
att hans härlighet berömma,
när han kommer för att döma
jorden med rättfärdighet,
folken med sin trofasthet!

Missionsfestsång.

(Dav. 98 ps. Uppenb. 7.)

Sjungom ny en sång till Herrens ära
uti alla land!

Seger vinner han och är oss nära
med sin högra hand.

Med sin helga arm
under har han gjort,
och hans namn är högt och stort.

Herren har sin frälsnings råd förklarar
oss till salighet.

Han för hednafolken uppenbarat
sin rättfärdighet.

Han ej glömt sin nåd
och sin trofasthet
mot sitt folk, sin menighet.

Alla jordens ändar snart förnimma
 glada frälsningsbud.
 Nådens sol i mörka land ses glimma,
 tänd af Herren Gud.
 Fröjdens, alla folk,
 åt hans makt och nåd,
 åt hans visa kärleksråd!

Bristen ut i jubel till hans ära!
 Lofven Herren Gud!
 Mån I honom pris med harpor bära
 och med sångers ljud!
 Med trumpet, basun
 fröjdens alla här!
 Jehova vår konung är!

Stämme in i Herrens lof det vida
 hafvet med sitt brus!
 Juble bergen, juble strömmar strida,
 skogen med sitt sus!
 Vare jordens krets
 med hvad därtill hör
 som en enda lofsångskör!

Öfver skapelsen skall ohöljd strömma
 Herrens härlighet,
 när han kommer för att jorden döma
 med rättfärdighet.

Rättvis dom blir fälld
öfver folken då,
som för honom alla stå.

* * *

Och som brus af lifvets älf den klara,
mäktig, underbar
ljuder sången från de frälstas skara.
Samma lofsalm har
enat skilda folk,
skilda tungors ljud
till en tempelkör hos Gud:

Lammet, som oss frälsat, vi hembära
tack med fröjdeljud.
Amen, lof och starkhet, pris och ära
höra till vår Gud.
Allt i alla han,
stor i härlighet,
vara skall i evighet.

Rannsaka mig!

(Dav. 139 ps.)

O Herre, du mig utrannsakar,
och du allena känner mig.
Ehvad jag sofver eller vakar,
mitt hjärta är ej doldt för dig.
Den minsta tanke, som jag tänker,
den minsta lust, jag bifall skänker,
hvert steg, jag går — allt ser du väl;
din blick når djupet af min själ.

Förr'n ordet födt på tungan blifver,
det är till fullo känt af dig.
Hvar jag än är, du mig omgifver;
din hand du håller öfver mig.
Jag kan ej nog din godhet skatta,
jag dina under ej kan fatta;
ty fast jag stoft och aska är,
för mig du fadersomsorg bär.

Hvart skall jag undfly för din anda,
 hvart skall jag för ditt anlet' gå?
 Om jag i himlen finge blanda
 min röst med änglars, vore då
 ej du mig närmare än alla?
 Om dödens portar skulle falla
 igen med fasa bakom mig, —
 se, äfven där jag mötte dig.

Och om på morgonrodnans vingar
 jag hastigt flöge längre bort,
 än solens nedgång henne bringar,
 och byggde bo vid västerns port, —
 så skulle äfven där du vara
 och skydda mig emot all fara;
 ditt öga skulle se min stig,
 din högra hand ledsaga mig.

Och sade jag: "Må mig betäcka
 nu idel mörker, dyster natt
 må ljuset, som mig omger, släcka,
 i skugga solen varde satt", —
 så skulle mörkret själft upphöra
 att mörkt för dig och kring dig göra
 ja, natten blefve som en dag
 och full af ljus dig till behag.

Jag tackar dig, att du mig danat
 så öfver måttan underbart,

att du min väg i lifvet banat,
 förr än jag skådat ljuset klart.
 Allt hvad du gjort är stora under.
 Du räknat mina år och stunder
 och i din bok dem tecknat opp,
 förr'n jag begynte lifvets lopp.

Jag har, o Gud, i dina tankar,
 som rikt du yppat i ditt ord,
 en kostbar skatt, ett själens ankar,
 en källa klar, ett dukadt bord.
 De äro fler än korn i sanden,
 som vidt sig breder ut vid stranden.
 Ej deras tal och djup jag vet
 men litar på din trofasthet.

O, att du dem, som dig ej akta,
 förkrossa ville med ditt ord,
 att de ej måtte eftertrakta,
 hvad mot dig är till själars mord!
 Skall jag ej undfly den dig lastar,
 och vämjas vid det du förkastar?
 Ej till förtrogen tar jag den,
 som icke vara vill din vän.

Ack, gode Gud, min själ rannsaka,
 mitt hjärta och min ande känn!

Se efter, om jag vill försaka
allt hvad från dig mig skiljer än!
Väg mina tankar och mig pröfva,
att intet mig i synd må söfva!
Se till, om orätt väg jag går,
och led mig, att dig se jag får!

"Frid på jorden!"

(Julafton 1873.)

"Frid på jorden!" — så ljud änglasången
ifrån höjden ljuft och underbart,
då, ur Faderns sköte villigt gången,
ende Sonen här vår broder vardt.

Frid på jorden! Hvilken huldräk hälsning
från det höga till vår ofridsdal!
Hvilket härligt löftesord om frälsning
ifrån split och oro, sorg och kval!

Frid på jorden! Är det ej vår längtan
under all vår möda, all vår strid?
Är det ej vårt hjärtas djupa trängtan
midt i bullret, midt i kampens tid?

Frid på jorden! Ack, den finnes sällan,
ofta fåfängt sökt på natthöljd stig,
varder stundom själf ett tvistfrö mellan
jordens barn, när de förirra sig.

Frid på jorden — hvar skall man väl leta
fram den pärlan utom Edens port?
Bör ej lifvet här en valplats heta,
där det går från kamp till kamp allt fort?

Frid på jorden kan dock fås och njutas
så utom oss som uti vår barm.
Ja, en stilla ro kan nedergjutas
som en olja öfver tidens larm.

Frid på jorden växer ej ur gruset,
är ej af blott timlig id en son.
Nej, liksom det skära himlaljuset
ned till oss den kommer ofvanfrån.

Frid på jorden finnes visserligen
här och hvar — men är en ängel skön,
ifrån fridens urhem nederstigen,
och hans jakobsstege kallas bön.

Frid på jorden har — i fall du lyster
veta, hvad jag om hans frändskap tror —
denna tro, som täckes Gud, till syster
och den kärlek, som tål allt, till bror.

Frid på jorden är ett himmelskt flöde
med sitt källsprång uti Betlehem,
och som smycka kan, hvad strid lagt öde,
ställa mig till dig som lem till lem.

Frid på jorden! Som du var att skåda
vid vårt släktes första ottesång,
skall du så ej ock allena råda
öfver och bland alla folk en gång?

Frid på jorden, frid i hem och sinne
njute nu i ymnigt mått enhvar,
då på nytt den glada fest är inne,
Hans, som fridens konung är och var!

"Var ljus — ditt ljus kommer!"

(Julen 1875.)

Mänskoanden, fäst vid gruset,
höljd i ändlighetens natt,
spörjer trånfullt: "Hvar är ljuset,
sanningens fördolda skatt?

Och hvar är den stig,
som till rätta fadershuset
genom tiden leder mig?"

Ack, så många irrbloss glimma,
vinka hit och locka dit,
lämna oss i natt och dimma,
om till dem vi sätta lit.

Klara stjärnors här
skänker ej af dag en strimma,
ljuft som deras sken dock är.

Solen själf — hvart är hon gången
 med sin skära middagsglans?
 Hålles hon af mörkret fången
 vid en ändlös stjärnedans?

Skall hvar mänskösjäl
 bli i öknen helt förgången —
 född till ljus och villans träl?

Nej, ack nej! Se dagen vinner
 seger öfver natten lång!
 Se i öster härligt rinner
 solen upp vid änglasång!

Uti purpurrödt
 himlen juldagsmorgon brinner,
 när som Ordet varder kött.

Nåd och sanning rikligt strömma
 öfver oss från "världens ljus".
 Synd och irring vill han glömma,
 föra oss till faderns hus.

Faderns hjärtelag,
 det mot alla kärleksömma,
 har han lagt i öppen dag.

Drick nu ljus, min själf, och skåda
 Herrens klarhet öfver dig!
 Låt ej mörker vid dig låda,
 lys och värm på lifvets stig,
 själf kring andens sol,
 som till sist skall ensam råda,
 förd som stjärnan kring sin pol!

Fest är inne, julljus tändas
öfver allt med gamman stor.
Må vår hug till honom vändas,
som från himlen nederfor
till vår jord med frid,
ljus och fröjd, som icke ändas
med vår korta vandringstid!

"Stor glädje!"

(Julsång.)

Hvem söker icke glädje stor
och gärna bor
i lifvets blomsterdalar?
Det är hvad städs man trängtar till,
det är hvad dyrt man köpa vill
och äfven dyrt betalar,
fast mången gång den fröjd, man fick,
var stor för blott — ett ögonblick.

Hur skilda vägar här vi gå
att sällhet nå
och ro för hjärtat vinna!
En samlar guld för att bli nöjd,
en strör det ut för att få fröjd;
men ej sitt mål de vinna,
ty anden mättas ej med jord,
han kan gå tom från yppigt bord.

Hvar finns då glädje? Månne där,
 som höghet är
 och hopens bifall gifves?
 Är det på ärans trappa hal,
 i larm af nöjen utan tal,
 som bäst vårt hjärta trifves?
 O nej, en rök är mänskopris,
 och nöjet liknar vårdags is.

I lifvets öken löpa vi
 ibland förbi
 den rena glädjens källa
 för att mot någon hägring grann,
 som själens törst ej stilla kan,
 vår kosa blindvis ställa.
 Väl, om vi ej förgås därvid
 och digna under fruktlös strid!

Stor glädje — så vår jultext lär —
 att finna är
 i Betlehem, i stallet.
 Där hvilar dold en härlig skatt,
 som bringar ljus i världens natt
 och bringar bot för fallet.
 Hur ringa dock han tar sig ut:
 en *krubba* här, ett *kors* till slut!

Stor glädje gjuts i hjärtat ner,
 när ögat ser
 sig kring i himlaljuset,

och när som örat märker ljud
samt redo är att taga bud
från rätta fadershuset.
När Gud får pris i himlens höjd,
på jorden varder frid och fröjd.

På jorden varder sol och dag
och välbehag
och ljufligt till att vandra,
ju mer vi frukta Herren Gud
och lyda ende Sonens bud
att älska varmt hvarandra.
Försoning — är det glada ord,
som enar himlen med vår jord.

Nyårspsaln.

Till dig, o Gud, vår fader kär,
hos hvilken ej förvandling är,
och år ej gå till ända,
till dig med tack och lof och pris,
för det du ledt oss huld och vis,
vi våra hjärtan vända.

Hvart år,
som går,
allt i lifvet,
af dig gifvet,
högt förkunnar
att du idel nåd oss unnar.

Hur hafva vi dock oss betett
med allt det goda, du oss gett
i den förflutna tiden?

Ack, hvad vi verkat är förvisst
 besmittadt utaf synd och brist,
 vi sviktat under striden.

 Straff blott
 vår lott
 skulle vara,
 om ej spara
 och bevara
 du vill trädet ofruktbara.

Slut icke till din fadersfamn,
 förlåt vår skuld i Jesu namn,
 det härliga och dyra!
 Låt nådens dörr än öppen stå,
 och värdes du vår gång också
 på rätta vägen styra!

 Var med
 och led
 oss på färden
 genom världen,
 oss beskärma,
 när sig frestar'n vill oss närma!

Uti ditt namn, vår herde god,
 vi börja nu med hopp och mod
 det nya år, du skänker.
 Välsigna hvarje nyttigt värf,
 bevara oss från allt fördärf
 och fiendernas ränker!

I råd
och dåd
var oss nära,
att vi lära
frukter bära,
hvilka lända till din ära!

Vid årsskiftet.

Tiden ilar som en ström,
lifvet flyktar som en dröm,
år och sekler snabbt förrinna.
Hvad du har och skådar här,
växling underkastadt är,
börjar, fortgår, skall försvinna.
Allt förgängelsen omsluter
här med sekler, där minuter.

“Det är ängsligt“, säger du;
“finns då ej i detta nu
något, som skall evigt vara,
något, som kan inge mod
under tidens ebb och flod
och vid allt, som dömts att fara?
Finnes ej ovansklighetens
strömdrag inom ändlighetens?”

Jo, det finns — du vet det själf,
 där du far på tidens älf,
 vaggad utaf dunkla vågor.
 Liksom polens stjärna klar
 strålar det och gifver svar
 uppå färdemännens frågor.
 Om sig själf det äfven säger,
 att bestånd det evigt äger.

Och det goda, som blir gjordt,
 skall ej heller flykta bort
 med den ilande minuten.
 Om det blott sitt ursprung har
 från all godhets källa klar,
 blir dess stråle aldrig bruten;
 ty det goda, rätta, sanna
 ej vid tidens gräns skall stanna.

Att vi märka tidens flykt,
 åtrå något mera tryggt,
 mera fast, ovanskligt, härligt,
 vittnar tydligt — eller hur? —
 om vår evighetsnatur.
 Följe vi densamma ärligt,
 så en dörr till lif blir grafven,
 när vi släppa vandringsstafven.

Till korset!

Till korset! Annat råd ej finnes
för den, som räddas vill ur nöd.
Ej annorstädes friden vinnes
blott storm och oro, kval och död.

Till korset se, när synden biter
en huggorm lik din själ och kropp,
som fordom öknens israeliter
på kopparormen sågo opp!

Till korset fly på klippan fasta
ur världens bränningar och svall!
Där får du ro, där får du kasta
din börda svår, din omsorg all.

Till korset! Där är säkert fäste
att hvila på för tröttad fot.
Där möter du din vän den bäste,
som huldrikt tager dig emot.

Till korset, du, som hotar dränkas
i lastens hemska, mörka flod!
Där skall dig bot och räddning skänkas,
där rening finns i Lammets blod.

Till korset genast ifrigt hasta,
att vågen ej må sluka dig!
Ditupp din trosblick skyndsamt kasta,
förr'n slutad är fördärfvets stig!

Till korset, till den hamnen stilla,
hjälp mildt enhvar, som hjälpas vill,
du, som re'n själf från nöd och villa
dit hunnit och där håller till!

Till korset visa oförtrutet
hvar själ, som frälsning tarfvar här;
och själf håll fast därvid till slutet,
då segerpalmen vunnen är!

Till korset gå, när korsets börda
dig trycka vill till jorden ner!
Där varda dina suckar hörda,
och styrkt du himlen öppnad ser.

Till korset! Nåden, saligheten
med himmelsk glans där stråla ut.
Det skall uppfylla evigheten
med högstämd lofsång utan slut.

Lifvets källa.

Det finns en källa, frisk och klar,
till lif för mig och dig.
Re'n mången vederkvickt den har
på världens ökenstig.

Den källan sinar aldrig ut,
hur än den litas till,
och ej dess flöde tager slut
för den, som dricka vill.

Den gifver tröst i sorg och nöd,
i striden mod också.
Den skänker lif, som ingen död
förmår att nederslå.

“Hvar finner jag den källan ren?” —
Den är dig alltid när
och vill dig två från synd och men.
Din Gud den källan är.

O, gå då honom ej förbi
till usla brunnar bort!
Du finner blott en fröjd däri,
som svekfull är och kort.

Om Kristi kärlek tvingade.

O, finge Kristi kärlek blott oss tvinga
i all vår gärning, alla företag,
vi skulle vandra Herren till behag
och goda frukter fram i dagen bringa.

Vi skulle lägga stötestenar inga
i vägen för en broder, som är svag;
vi skulle icke åt vårt eget jag
hvar tanke och hvar handlingsdrift bevinga.

Ja, då vi skulle kunna lätt försaka
en smula timlig lust för bröders bästa
samt räcka dem en varm och hjälpsam hand.

Det skulle då ej bli så svårt att vaka
och mota frestaren, som vill oss gästa
och hindra vandringen till himlens land.

* * *

Men nu — då egenkärlek får oss drifva,
och självviskhetens dolska makt oss styr,
den egna nyttan endast är oss dyr,
och andra blott som medel därtill blifva.

Man vara vill en sol men dock ej gifva
ifrån sig ljus och värme. Fegt man flyr
ur kampens hetta och dess faror skyr
men vill dock segerpalmen åt sig rifva.

Men sådan lagen är, att ingen vinner
sin egen sällhet, då blott den han söker
och kallt förgäter sina bröders väl.

Sök andras bästa, och hvar dag du finner,
att, där det vanns, ditt eget ock sig öker;
ty för att älska danad är din själ!

Hjälp åt nödens barn!

Låt dörr och hjärta opp,
och må barmhärtigheten
ej tröttna i sitt lopp!
Hör — nöden, ömkligheten
beständigt klappa på
och kvida, gråta, klaga!
Mer saligt är ju då
att gifva än att taga.

Så mången gifver fart
åt brist och nöd och tårar
med självvisk sinnesart,
som hjärtan omildt sårar.
Därför är fältet stort
för kärleken, som helar
och torkar tårar bort
samt af sitt goda delar.

En valplats jorden är,
 af jämmer full och strider,
 och många vålla här,
 att denna hop, som lider,
 städs ökas till sitt tal.
 Hur ljuft bland dem att täljas,
 som söka lindra kval
 och trösta dem, som kväljas!

Minns Jesus: "Hvad I gjort
 de minsta mina bröder,
 I hafven mig ock gjort".
 Så kärleken, som glöder
 för arma likars väl,
 sin nådelön skall vinna,
 och hvar barmhärtig själ
 miskundsamhet skall finna.

Kom ock ihåg det ord;
 "Glöm ej att härbergera
 och duka gästfritt bord,
 ty därvid hafva flera
 till gäster änglar fått". —
 Så än i dag det händer:
 hvad andra du gör godt
 mest till din välfärd länder.

Trogna tjänare.

Tjänare trogna söker Herrens öga
så i det ringa kallet som det höga.
Största begåfning båtar mänskan föga,
har hon ej trohet.

Var därför trogen äfven i det lilla,
skulle än världen här dig löna illa!
Skådande uppåt verka i det stilla
inför Guds öga!

Hämta på bönens himmelsstege trägen
krafter att vandra troget rätta vägen;
tålmod bed om, då du är benägen
till att förtröttas!

Sist — om det pund, som du har fått om händer,
redligt förvaltats — Herrens ord dig sänder
att i hans glädje, som ej återvänder,
nådelön njuta.

Mäktig och trofast.

Utaf Herrens makt och ära
full är himmel, full är jord.
Fjärran råder han och nära,
allt han frambragt med sitt ord.
Sol och måne, stjärnehärar,
moln och vindar, haf och land,
allt, som skapats, honom ärar,
allt han bär med väldig hand.

Honom frukte släkten alla,
honom vörde jordens son!
Hvad han säger, ej skall falla,
ej sitt bud han går ifrån.
Men de ondas råd och funder
han till intet gör med hast.
Den, mot honom är, går under;
den, på honom tror, står fast.

Från sin tron han skådar neder
till oss alla, stora, små;
våra hjärtan böjer, leder,
våra verk han aktar på.
Salig den i skiften alla,
som har Herren till sin Gud
och kan honom fader kalla
tillitsfullt i börens ljud!

Fly till Herren uti nöden,
vare han din sköld i strid!
Han skall frälsa dig från döden,
hjälpa dig i sorgens tid.
Och, när han din börda lättar,
sluter dig så huldt i famn
och med fröjd ditt hjärta mättar,
prisa gladt hans helga namn!

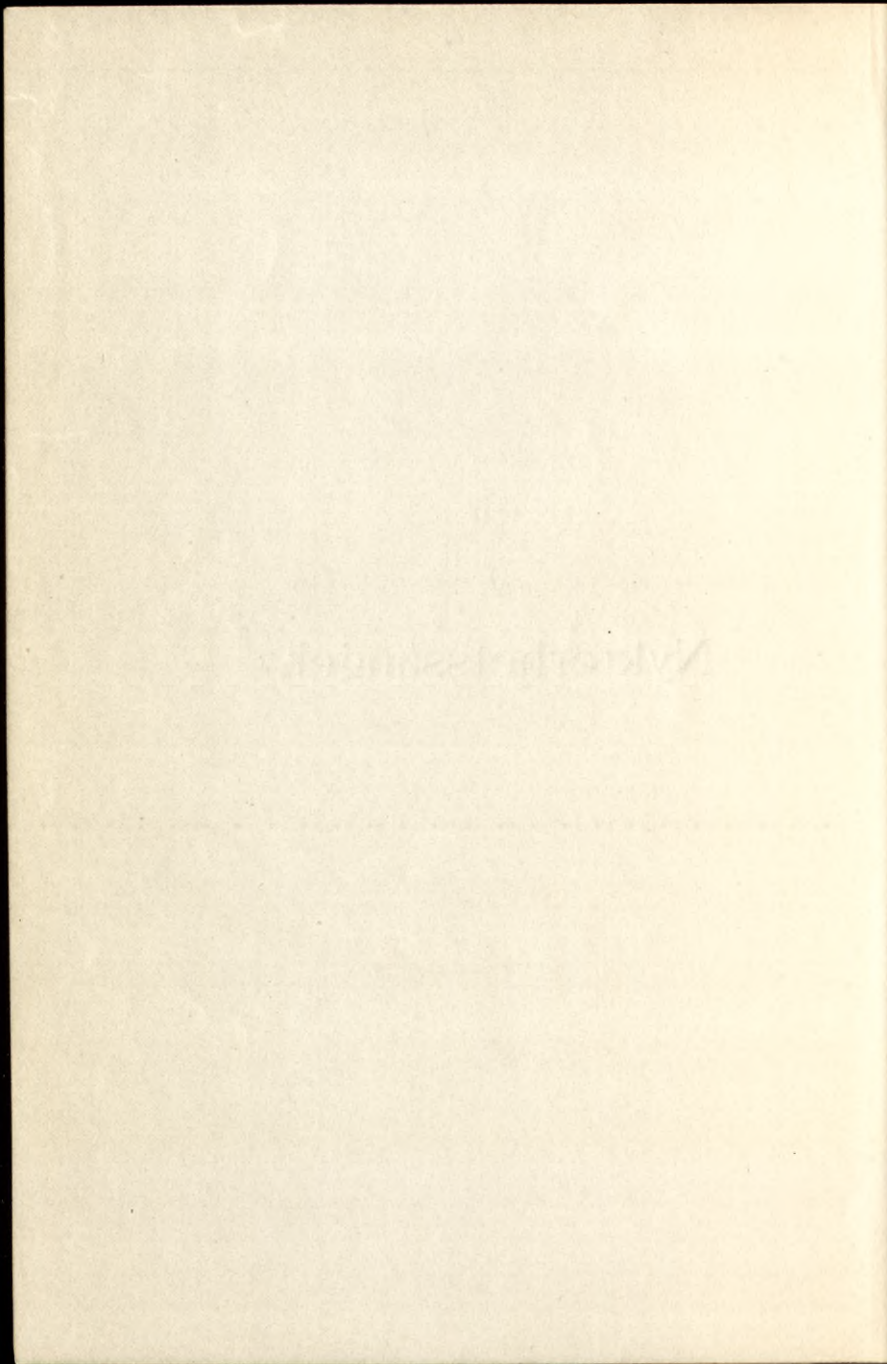
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950

v.

Nykterhetssånger.

Ett "gif akt!"

"Moder, jag är hungrig och jag fryser;
se, jag skälfter och min fot är bar.
Blårödt knäet fram ur hålet lyser;
skolan länge jag försummat har.
Intet dugligt lærer af mig blifva,
då jag hålles ifrån kunskap så.
Hvarför kan du icke bröd mig gifva?
Hvarför låter du mig naken gå?"

Så en tioåring hördes kvida
i en koja dyster, kall och tom.
Och den arma modern, van att lida
brist med sina små, dock tålig, from,
gaf till svar med tårar i sitt öga:
"Stackars barn! Som du jag rådlös är.
Hjälper icke fadern i det höga,
ej lång tid vi kunna lefva här."

Ännu tvenne små kring modern gingo,
 magra, bleka, bedjande om bröd;
 men till svar de endast suckar fingo,
 ej fanns hjälp i dag i deras nöd.
 "Vänten, barn," hon sad', "till kvällen bara!
 Kanske blir er hunger stillad då.
 O, hvad ljuflig lott att moder vara
 men för mig — hur bitter nu också!"

Hvar fanns maken, fadern? Var han tagen
 bort af döden? Nej, han lefde än.
 Låg han då kanske af krankhet slagen,
 eller var han sysslolöshets vän?
 Nej, han arbetskraft och hälsa hade,
 hade gärning ock, som löntes väl;
 men sin mesta inkomst ut han lade,
 där han blott fick gift till kropp och själ.

Han vardt sedd på sina hvilostunder,
 där som dyrköpt fröjd den sämsta är,
 ibland dem, som ställa sig inunder
 djuren genom nesliga begär;
 ibland dem, som ofta gagna mera
 barn och maka med sin hädanfärd
 än med detta lif i laster flera,
 hvilka frodas rikt kring drinkar'ns härd.

* * *

Dryck, som vållat millioner tårar,
 armods källa, som ock kostat blod,
 hjärnor du förvrider, hjärtan sårar,
 dränker mycket ädelt i din flod.
 Du försåtligt lofvar fröjd och gamman,
 lofvar hälsa, mod och lefnadslust,
 men du härjar mer än vådeldsflamman,
 rövvar från din vän hans märg och must.

Huru länge skall du hejdlöst strömma
 öfver dina bräddar i vårt land?
 Huru länge skall man sorglöst glömma,
 att du mer förödt än krigets brand?
 När skall du omnämnas af vårt släkte
 som en re'n förgången syndaflod,
 hvilken länge, allt för länge räckte
 och spred stank liksom ett haf af blod?

Dock — du skuldlös är. Hvem vill anklaga
 giftet, att det verkar kvalfull död?
 Mänskors dårskap måste skulden draga;
 det är den, som köper rus för bröd;
 det är den, som, gramse på den gåfva,
 skapar'n i förnuftet oss har gett,
 vill åt rusdrycksguden trohet lofva
 i sin blinda kamp mot sans och vett.

Är det så man bruka skall den gröda,
 som oss gifs, ibland i ymnigt mått?
 Är det sådant offer, som skall glöda
 till ett tack åt Herren för allt godt?

Rådons då, att tuktans gissel åter
varder svingadt öfver folk och land,
som af goda år sig frestas låter
till att sarga sig med egen hand!

Upp att kämpa, kvinnor, barn och *männer*,
mot en lusta, mer än eldsnöd svår!
Ty den ej blott timligt gods förbränner,
själ och samvete den gifver sår.
Ingen myndighet kan så beskatta,
ingen slem tyrann förtrycka så.
Må därför enhvar sitt vapen fatta
och för frihet sann i striden gå!

Ett ord till drinkaren.

Du vill i ruset dina sorger dränka,
du söker tröst, där starka drycker flöda
men lyckas blott ditt bättre jag att döda
och i elände djupt allt mer dig sänka.

Änskönt du fått, som andra, kraft att tänka,
du trälar nesligt under lustar snöda,
som all din välfärd, ja, dig själf föröda
och knappt en flyktig fröjd i stället skänka.

Du ser det själf — snabbt utför går din bana
till uselhet, till undergång och döden,
om du ej snart till bättre stråt dig vänder.

O, hejda dina steg! Låt dig förmana,
och låt dig räddas ur den svåra nöden;
ännu till hjälp dig räckas fadershänder!

* * *

Du öfver mannamod och frihet skryter
alltjämt i muntra, vilda dryckeslagen
men ser ej, att du är i fjättrar slagen
och all din bästa kraft mot vanmakt byter.

Om du med Herrens hjälp din boja bryter,
du visar mod och blir ur trældom tagen
och vandrar sedan ärbart "som om dagen",
hur argt än frestarhopen kring dig ryter.

Hur vågar du att längre ligga fången
och lifvets gåfva uti synd förnöta,
då fångslets portar likväl öppnats vida?

Din lefnadsdag är snart till ända gången.
Säg, vill du hellre drucken döden möta
än vakande och frigjord Herren bida?

* * *

Hvad nöd där rår, hur stort elände sprides
med dryckenskapen ibland mänskors släkte,
du mätte ej, om ock din lefnad räckte,
så länge än en strid på jorden strides.

Hör, hvilket shri! Det klagas och det kvides
i tjäll och slott, i sjukhus och i häkte!
O, att rätt mången det till sansning väckte,
att roten ej må lidas som — den lides!

Helt visst det kunde varda annorlunda,
om mänskan såge klart sin dårskap bara
och ginge ur det nät, kring henne spinnes.

Nu fattom hopp, att bättre tider stunda!
Må liknöjdhet och feghet fjärran fara,
och stånde striden skarp, tills seger vinnes!

Salt och förruttnelse.

Där går en förruttnelsens ande omkring
 på jorden. Hans giftiga fläkt
 förpestar umgängelsen, fläckar all ting;
 båd' öppet han far och förtäckt,
 ej mindre fördärfelig i skimrande dräkt,
 än då han med paltor och stoft sig betäckt.

Han vill blott förnedring, elände och död,
 allt godt vill han bringa på fall.
 Han ler åt det slemma, han glädes åt nöd,
 att söndra är alltid hans kall.
 Med jättelik kraft han sin bana går fram,
 sår split, kif och strid och gör ära till skam.

När hemmen i fogarna knaka med makt,
 när kärlekens låga är släckt,
 när människoanden i ofärd är bragt,
 och lyckan för honom är bräckt, —

då jublar förruttnelsens furste, och glad
till nya bedrifter han ilar åstad.

Han näres ur lastens förgiftade pöl
och fräter som kräftan kring sig.
För råhet i orden, i handlingen söl,
för grämelser uppå vår stig,
för natt och fördärf ibland stora och små
vi honom må tacka — om tacka vi må.

Skall icke förskämningen hinna till allt
och göra en åtel till slut
af folk och af släkten, — så fordras det *salt*
att spridas omkring och strös ut.
Det kräfvcs, att man ej på salt lider brist,
ett salt, som ej heller sin sälta har mist.

Hvem nu fått till uppgift att vara ett salt
på jorden, — vi veta så väl.
Men följes den kallelsen rätt öfver allt,
och har man till klagan ej skäl?
Och saltar man icke ibland på ett sätt,
som gör, att det saltade skämmas helt lätt?

Må brinnande kärlek för brödernas väl
från höjden bli tänd i vårt bröst!
Så lifvas vårt sinne och eldas vår själ,
så skärpes mot ondskan vår röst.
Guds kärlek må helgande uti oss bo
med kraft, som ej lämnar det onda i ro!

Den skyddande sälta, som duger att stå
förruttnelsens kräftsår emot,
ej är den igenom vår klokskap att få,
ej gräfves den upp vid vår fot.
Nej, hämtas den skall genom bön i hans ord,
som sade: "I ären ett salt uppå jord".

“Galningarne.”

Anders satt en kväll på krogen,
där han tillbragt mången stund
som en trogen, allt för trogen,
allt för flitig gäst och kund.

Mulen satt han där och tömde
bland en högljudd hop sitt glas
och sitt arma hem förglömde,
som höll på att gå i kras.

Tomt och ruskigt var därhemma,
ruskigt äfven, där han satt;
men därinne hos värdinnan
allt var putsadt, fint och gladt.
Själff hon höll just på att visa
för en vän den rikedom,
som hon lyckats draga samman
från den hop, till krogen kom.

"Men hur du har samlat detta,
 icke jag begriper än". —
 "Galningarne", sad' värdinnan,
 pekande åt krogens män —
 "galningarne där betalat
 allt det granna, som du ser;
 ej jag tarfvar styft arbeta,
 blott slå upp och — stoppa ner."

Anders hörde väl de orden,
 huru lågt de taltes ut.
 Och han tänkte: "Är jag vorden
 galning nu? Det skall bli slut!"
 Och han gick till barn och maka,
 såg dem vara utan bröd,
 såg dem frysa, medan krogfrun
 lefde uti öfverflöd.

Han begynte då att vakna
 från sin långa, svåra dröm.
 Hjärtat började att svida,
 och han göt en tåreström.
 "Rätt den värda krogfrun sade;
 jag en dåre länge var.
 Men jag ämnar klok nu blifva;
 nog jag henne riktat har."

Och så gick han icke mera,
 dit förut han plägat gå.
 Han gick hem, och där vardt glädje,
 där vardt välstånd äfvenså.

Aldrig kunde han begripa,
hur så länge han förmått
gå som blind och mot sin egen
välfärd som en ovän stått.

Efter några år gick krogfrun
Anders' trefna hem förbi.
"Hvarför", sporde hon helt misslynt,
"skyggar för min tröskel ni?" —
"Jag är ingen galning mera,"
svarar han, "som jag var förr.
Tack för det, ni mig det sade;
se'n jag rör ej krogens dörr".

En förträfflig sträjk.

Till flaskan sade unge Sven
i forna dar: "Du är min vän!
Du tröstar mig i sorg och nöd,
du skänker fröjd och lif och glöd.
I köld du värmer upp mitt blod,
i hetta ger du svalka god.
Fart gifver du åt talets flod,
åt gillet glans och lustigt mod.
Ja, dig jag skattar mer än guld,
du är för mig en vän så huld."

Och kyss på kyss han henne gaf,
till dess han ändtligt blef en slaf
allt under nesliga begär.
Ej tid, ej pengar, ej besvär,
ej barn och maka vägde stort
mot denna törst, som växer fort

likt vådeld uti solbränd skog
 och blott förtär, får aldrig nog.
 Med lek och glam han snärjde sig
 och sargad vardt på törnestig.
 Han drack sig sval, han drack sig varm,
 men kraft blef stulen ur hans arm.
 Han drack sig glad, han drack sig röd,
 men i hans hem var brist på bröd,
 var brist på frid och annat mer,
 ty allting sväljde flaskan ner.

Då kom ett sansadt ögonblick,
 en dag för Sven ett ljus uppgick.
 "Hur är det med mig?" sade han.
 "Bör jag, en ung, förnuftig man,
 så låta göra mig till träl?
 Har månne flaskan gjort mig väl?
 Är hon min trägna dyrkan värd?
 Hvem har fört ofrid till min härd?
 Hvem har gjort börsen läck och tom,
 när "full" jag själf har tumlat om?
 Jo, det har hon, den slynan, gjort;
 sin lön hon tage!" — Hammar'n fort
 han lyfte upp och talte så:
 "Jag allt för länge litat på,
 att du en god väninna var,
 men nu jag till min ledsnad har
 fått se, att du bedragit mig
 och ledt mig på fördärfvets stig.

Hvar kyss, jag gaf dig, ångrar jag.
Vill du, som är så klen och svag,
min stränga härskarinna bli?
Nej, nu vi måste skiljas, vi;
min tjänst hos dig jag säger opp,
och aldrig skall du i min kropp
din dvaldryck kunna gjuta mer.“

Den tunga kammar'n sänktes ner,
och flaskan krossades. Så smått
log hustrun, hon fördrog det godt.
Och pilten jublade så gladt,
han såg det som ett lustigt spratt.
Det bästa var, att Sven ock bröt
med lustan och sitt kroglif slöt.
Slik sträjk god följd ju med sig för;
gå du och sammalunda gör!

När du törstar.

När du törstar, undvik krogen
med dess giller, gift och dy!
Snart för undergång är mogen
den ej vet dess dvaldryck sky.
Dödens brygd man där iskänker,
nödens kalk man räcker dig,
och den ro, du njuta tänker,
blir till törnen på din stig.

När du törstar, gå till källan,
som där väller fram så klar;
misskänd och försmådd ej sällan
svalka hon att bjuda har.
Ingen, som ur henne dricker,
till sin välfärd lider men;
hon blott lifvar, vederkvicker
med sin bölja klar och ren.

När du törstar i ditt hjärta
efter sällhet, ro och frid,
när du känner syndens smärta
och är trött af kamp och strid,
träng dig fram till livets källa,
som i ordet öppen står;
hon kan anden tillfredsställa
och har bot för hjärtesår.

Afskedet.

Min son, du vandrar bort i dag
att se dig om i världen.
Hör på ett välment råd, som jag
vill ge dig med på färden!
Du lämnar hemmets lugna dal,
dig faror skola möta;
på snaror uti hundratal
din fot ock snart skall stöta.

På egen kraft sätt ej din lit,
ty lätt du då kan falla,
se'n du har vacklat hit och dit,
som hafvets vågor svalla.
Låt Herrens ord dig bli en staf,
ett stadigt ljus tillika,
att ej från rätta vägen af
till ofärd du må vika!

Tro ej, att frestar'n alltid är
till uppsyn grym och dyster!
Nej, fromhets mask han ofta bär
och spelar harmlöst yster.
Men där bakom en afgrund, full
af synd och kval, du finner;
han lofvar glädjens äkta gull,
men ofrid blott du vinner.

Slik listig orm med fagert skinn
men hvass och giftig tunga
sig med all ifver lägger vinn
att snärja in de unga
uti sin olycksdigra famn.
Tag dig för den till vara!
Minns, "dryckenskap" det är hans namn;
fly undan för hans snara!

Han till en början synes ljus
och glad som ungdomsvåren;
han bjuder frid vid stormars brus
och bot för hjärtesåren.
Men — allt hans socker är förgift,
som livvets hjärtrot bränner:
hans fröjd är en hvitmenad grift,
som dräper sina vänner.

Gud vare med dig, käre son!
Jag kan ej mer dig följa.
Drif icke redlös som en spån
omkring på tidens bölja!
Till din kompass haf Herrens ord,
till roder haf hans vilja,
så skall från honom och hans hjord
dig intet kunna skilja!

and with the
the day to
and the
The
all
a
his

VI.

Barn- och skolsånger.

VII

Barn- och skolhygien

“Låten barnen komma till mig!”

Bärande på sina armar de älskade späda
 mödrar där komma och ämna till Jesus framträda,
 att han de små
 måtte sin hand lägga på
 samt dem välsigna och gläda.

Se, då ett hinder i vägen med ledsnad de möta:
 mästartrens vänner med hårdhet dem vilja bortstöta.
 De ej förstå,
 att han så gärna de små
 lammen vill undfå och sköta.

Han dock det märker och höjer sin stämma den rena:
 “Låten de små till mig komma! Må ingen förmena
 den till mig vill!
 Himlarnas rike hör till
 barnsliga hjärtan allena”.

Så han med huldhet tog barnen i famnen och lade
handen på dem, och på honom de blickade glade.

Mänskorna då
undrande aktade på
hvad han här gjorde och sade.

Ännu i dag sina armar han sträcker åt alla;
stora och små låter han till sig bjuda och kalla.

“Kommen till mig!”
ljuda hans ord på vår stig.
Må i hans famn vi då falla!

Barnens julsång.

Vårt hjärtas tack vi bära
till Betlehem så gladt,
där Jesusbarnet kära
blef födt den helga natt.
Ack, hade det ej gifvit
sig själft i juletid,
hur tom då jorden blifvit
på glädje, tröst och frid!

Hur skulle vi oss värna
mot mörker, köld och nöd,
om icke julens stjärna
oss lyste med sin glöd!
Men nu — Gud vare ära —
har vintern sol också,
och änglar budskap bära
om fröjd, som skall bestå.

Vi höra helga orden
och gifva därpå akt,
hur Kristus kom till jorden,
ett barn i krubban lagdt.
Med herdarne vi närma
oss dig, o Jesus kär,
oss vid ditt hjärta värma
och se, hur ljuf du är.

Du pärla ibland tider,
vår kära julekväll,
hvad fröjd, hvad glans du sprider,
hur du gör barnsligt säll!
I menlöst barnasinne
så ung som gammal må
din gåfva sluta inne;
ej större man kan få!

Medan det våras.

Sjungen gladt om hoppets, barnaårens gyllne tid!
 Sjungen om dess solskensstunder, om dess ljufva frid!
 Sjungen tack och lof till himlafadern god och blid,
 medan för lifvet det våras!

Framåt, framåt det bär för hvarje dag.

Till kamp och strid går du så väl som jag.

Må vi i nåd och visdom växa, Herren till behag,
 medan för lifvet det våras!

Solig värme ifrån ofvan famna må hvar knopp,
 att den stilla, ofördärfvad måtte vecklas opp
 till en blomkalk skön och härlig efter mångens hopp,
 medan för lifvet det våras!

Framåt, framåt etc.

Syndens frostvind vare fjärran från den rosengård!
 Måtte ingen telning dragas från Guds hägn och vård
 ut i öknens kalla dimmor, ut i stormen hård,
 medan för lifvet det våras!

Framåt, framåt etc.

Sjung, enhvar!

Hvad vore lif förutan vårfrisk sång?
En ökenfärd så tröttande och lång.

Är fröjd din lott,
låt sången tolka den;
har sorg dig nått,
sjung, och blif glad igen!

Med sångens ljud begynner livets vår,
i sången bäst hvar känsla yttring får.

I stormfyllt bröst
kan sången gjuta frid,
den skänker tröst
och mod i livets strid.

Så sjung, enhvar! Sjung, gammal liksom ung!
När allt är ljust, när himlen mulnar — sjung!

Sjung ut din fröjd,
sjung bort ditt kval, din sorg!
Sjung, glad och nöjd:
Min Gud är mig en borg!

Vi äro svenskar.

Gossarne:

Vi äro svenska gossar vi,
och det vår glädje är.
Vår sång skall klinga glad och fri
för fosterbygden kär.
I Sverige har vår vagga stått,
af far och mor här vård vi fått
allt från vår späda barndomstid
i hemmets ljufva frid.

Vi äro svenska gossar vi,
och det vår heder är.
Snart skola svenska män vi bli,
till gagn vårt land oss när.
Vi skola, då vi vuxit opp,
med redlighet och flit och hopp,
med hand och tanke gripa fatt
vårt arbete så gladt.

Vi äro svenska gossar vi,
 ännu i lifvets vår.
 En ädel plikt för oss skall bli
 att gå i fädrens spår.
 Där troget de i ljuft och ledt
 sin kraft, sitt lif för Sverige gett,
 där skola vi som män också
 med mod vår bana gå.

Flickorna:

Vi äro svenska flickor vi,
 och det vår glädje är.
 Vår sång skall klinga glad och fri
 för fosterbygden kär.
 I Sverige har vår vagga stått,
 af far och mor här vård vi fått
 allt från vår späda barndoms tid
 i hemmets ljufva frid.

Vi äro svenska flickor vi,
 och det vår heder är.
 Vi skola svenska kvinnor bli,
 om Gud oss år beskär.
 Med villig håg, med idog hand
 vi skola tjäna folk och land.
 Vi skola vårda hemmets frid
 i lifvets hårda strid.

Vi äro svenska flickor vi,
 och det vår sträfvan är
 att fromma, ädla människor bli
 och hålla dygden kär.
 Med trogen id förutan flärd
 vi smycka må vår lefnadsfärd
 och i vår krets med vänlig hand
 befästa samsjans band.

Gossar och flickor:

Vi äro svenska barn, och vi
 ej mycket än förstå,
 men kärlek till vårt land uti
 vårt hjärta bor ändå.
 För hem och land, för far och mor,
 för vänner, släkt, för syster, bror
 till heder må vi växa opp,
 ej svika deras hopp!

Vi äro svenska barn, och vi
 så bedja för vårt land:
 O Gud, som bär all världen i
 din starka fadershand,
 tag i ditt hägn vår fosterjord,
 oss led i ljuset af ditt ord,
 att vi, när här en graf vi få,
 vårt rätta hemland nå!

Vårt fosterland.

Du jord, som bar vår vagga,
du våra fäders land!
Du land med blågul flagga,
vidt känd på haf och strand!
Vårt hemland uti norden,
där allt beskärddt oss är!
Ej finns en fläck på jorden
för oss så dyr och kär.
För dig vårt hjärta klappar,
vårt kära fosterland!

Åt oss från svunna tider
ett arf du hägnat har,
som vanns i hårda strider
och tunga mödors dar.
I modersfamn du gifver
framfarna släkten ro,
men deras gärning blifver
och bygger barnen ro.

För dig vår kraft vi offra,
vårt sköna fosterland!

Hvad — skulle vi ej gärna
för dig ge lif och blod?

Hvad — skulle vi ej värna
vårt fosterland med mod?

Dess skatt af stora minnen
för oss har värde blott,
när kraft och ädla sinnen
åt oss den skänka fått.

För dig vårt lif vi offra,
vårt dyra fosterland!

Mitt fosterland du sköna.

Mitt fosterland, du sköna, du gamla kära land,
du krona för jordens alla länder!

Om jag än komme bort till den mest leende strand,
med glädje till dig jag återvänder.

Ja, där vill jag lefva, ja, där vill jag dö.

Du härlig är i sommarskrud och skön, klädd i snö,
när vinterkvällens stjärnor sig tända.

Du lifnärt våra fäder och gifvit dem en graf
i moderliga skötet omsider.

Af dem du varmt var älskadt, fast stundom du dem gaf
njuggt bröd vid deras mödor och strider.

För dig vill jag lefva, för dig vill jag dö.

Din ungdom skall dig värna, som strand värnar sjö,
om fredens dagar taga en ända.

Vid invigning af en skolfana.

Ljud högt, vår sång, ljud frisk och klar
om fanan gul och blå!
I fredens värf, i stridens dar
vårt folk till segrar fört hon har,
och därför högt vi älska må
vår flagga gul och blå.

Hon talar till oss om vårt land,
vår kära fosterbygd,
som fädren plöjt med idog hand
och värnat under krigets brand;
hon minner oss om tro och dygd
som landets bästa skygd.

Hon minner oss om himlen blå
och korsets gyllne skatt,
att vi ock uppåt skåda må
och sist vårt rätta hemland nå,
där allt är ljust och skönt och gladt
förutan sorg och natt.

Bär högt vår svenska fana!

Bär högt vår svenska fana
i spetsen för vårt tåg!
Framåt på ljusets bana
med varm och kärnfrisk håg!
Med fröjd må sången klinga
för duken gul och blå
och våra steg bevinga
att ärans vägar gå!

I krig och fred vår fana
har glänst i svunna år,
och barnen vill hon mana
att följa fädrens spår.
För kära fosterlandet
hon mellan tid, som gått,
och våra dar är bandet,
som vi att vörda fått.

Så lär oss, svenska fana,
din sång om tro och dygd,
att vi till dem oss dana
och älska fäders bygd!
Knyt samman våra leder
till enigt tåg framåt,
att vi vårt land till heder
må vandra livvets stråt!

Hurtiga gossar.

Hurtiga gossar vi raskt och uti takt marschera,
lyssna på trumman, som manar oss framåt.
Ack, roligt är att exercera!
Flink skall vår fot bli att vandra livvets stråt.
Trumslagar'n trummar, svänger sina pinnar än;
hvirfveln han käckt vill slå om igen.

Raka i ryggen med jämna steg och utan möda
gå vi att härda vår kraft för livvets strid.
Så friska våra kinder glöda,
utan bekymmer vi se i världen vid.
Trumslagar'n har ej tröttnat vid sin trumma än.
Hurtiga gossar bli raska män.

Hurtiga gossar bli raska, modiga soldater,
om de en dag gå att värna fosterbygd.
Må tappra fäders hjältedater
elda vår håg till att älska tro och dygd!
Mod uti barmen och i viljan kraft och stål,
kraft uti armen — det är vårt mål.

Ut i det fria!

Ut i det fria så glada vi vandra,
sångerna klinga med fröjdefull röst.
Hurtigt och muntert vi lifva hvarandra,
hälsa vi andas med vidgade bröst.
Liksom en fågel ur fångslande bur
längta vi ut till den fria natur.
Liksom små fåglar vi jubla och sjunga
ute i skogen, i dal och på höjd.
Lifvet är lekande gladt för de unga;
medan det våras, allt manar till fröjd.

Medan det våras för lifvet och knoppas
under den soliga barndomens tid,
låtom oss leka och glädjas och hoppas,
låtom oss stärkas för kommande strid!
Ut, när hvar äng och hvar tufva står grön!
Ut, när som isbanan glittrar på sjön!
Ut i det fria, där kinderna glöda,
krafterna växa för mödornas år,
så skall vår sådd för en framtida gröda
göras med lust uti barndomens vår!

Ut med hvarandra!

Ut vi nu vandra
 gladt med hvarandra,
 ut i det fria till lekar och sång.
 Spelande vinden
 färg ger åt kinden,
 friskt är vårt sinne och hurtig vår gång.
 Ängarna gröna,
 lundarna sköna
 locka hvar fågel ur buren så trång.

Lifvet nu blommar,
 vi för dess sommar
 och för dess höst samla krafter och mod.
 Lekarna lifva,
 rikligt de gifva
 också en gröda så kostbar och god:
 hälsa i barmen,
 styrka i armen,
 friskhet i hågen, i senor och blod.

Arbetet inne
öfvar vårt minne,
lyfter vår tanke och skolar vår hand.
Kärt det oss blifver,
skatter det gifver;
kraften därtill må ju höjas ibland.
Därför vi vandra
ut med hvarandra,
ut för att växa till gagn för vårt land.

Vårvindar friska.

Vårvindar friska leka och hviska:
"Kom till oss ut, vi smeka dig blott!"
Strömmarna ila, finna ej hvila,
förr än det vida hafvet de nått.
Vintern den stränga bort nu har flytt,
härligt sig jorden smyckar på nytt.
Sipporna blyga åter sig smyga
upp ur sin mörka graf.

Vårsolen skickar leende blickar
ned öfver berg och dalar och skog.
Landtmannen hastar, litet han rastar,
förr'n han väl slitit hacka och plog.
Knopparna svälla, buskar och träd
blomstra i kapp med örter och säd.
Fåglarna bygga nästena trygga,
kvittrande friskt och gladt.

Vårhälsning.

Ur vinterdvalans tunga ro
naturen vaknat opp.
Små fåglar idogt bygga bo,
allt andas nyfödt hopp.
Af solens milda strålar väckt
blygt sippan tittar fram
och böjer sig för vindens fläkt.
Då hörs från björkens stam:
Kuku, kuku, kuku!

Sin vårfröjd skogens sångarhär
bär fram i skilda ljud.
I mångfald väfd konserten är
som ängens blomsterskrud.
Än på det hela gladt man hör,
än på hvar särskild röst,
och göken alltid hörd sig gör
ur eldigt sångarbröst:
Kuku, kuku, kuku!

Ett sommar'ns budskap till vår Nord
han kommer hvarje vår
och finner här ett dukadt bord
på fält, i skog och snår.
Fastän hans kväde enkelt är,
och ensligt bo han vill,
hans ankomst väntad är och kär,
och gärna lyss man till:
Kuku, kuku, kuku!

Vårlängtan.

Kvittrande lärka, som våren bebådar,
 gärna jag hör dig, och glad jag dig skådar.
 Hvar är du hemma, då vintern oss gästar här?
 Kommer du ej snart?

Blygsamma sippa, som öppnar ditt öga,
 kysst utaf vårsolens glöd i det höga!
 O, hvad jag längtar att möta dig än en gång!
 Kommer du ej snart?

Nöjsam är vintern med snöfält och isar,
 våren dock mera jag älskar och prisar.
 Ljufliga, härliga bild af vår barndomstid!
 Kommer du ej snart?

När vid din ankomst allt lifvas och knoppas,
 lär du oss lyfta vårt hufvud och hoppas,
 hoppas på skönare blommor, än du kan ge.
 Kommer du ej snart?

Sommarlofvét.

Solen glöder högt i söder;
inne kvaft det är.
Skolans dörrar stängas,
inga barn där trängas.
Så förnöjda vi oss fröjda
öfver sommar'n kär.

Muntra, glada vi då bada
i den ljumma våg,
tumla om på marken,
leka friskt i parken,
jubla, sjunga. Lifvét unga
har ej sorgsen håg.

Svetten lackar, berg och backar
vi bestiga käckt.
Håglös ingen sitter,
i hvar led det spritter.

Se, hur röda kinder glöda
vid den friska fläkt!

Så vi söka kraft att öka
kunskap god med flit.
Bäst som bär vi plocka,
höres skolans klocka
åter klinga, och vi springa
gladt och hurtigt dit.

Sommartid.

Sommar'ns tid, skön och blid,
kommer till norden, smyckande jorden.
Nätterna ljusa, himmelen blå
fröjda och tjusa stora och små.

Sommarvind, smek min kind;
rosorna röda, bjud dem att glöda,
där jag får bada fritt i din våg,
glad bland de glada, frisk uti håg.

Sommarglans som en krans
snart skall förhärjas; frukten dock bärgas,
och, hvad det lider, åter vi se
blommornas tider blidt mot oss le.

Blommornas morgonbön.

Med glans i daggfylldt öga
hvar blomma vaknar opp
och blickar mot det höga
med nyfödt hopp.

Sin doft hon uppåt sänder
som tack och morgonbön
till Gud, som åter tänder
en dag så skön.

Hon öppnar sig och njuter
af solens milda sken,
som henne öfvergjuter
med vällust ren.

Du mildrikt liljan kläder
så härligt som en brud,
långt mer i nåd du gläder
ditt barn, o Gud!

Insjön.

Han ligger så täck uti sommarens glans
med blomprydda stränder och skog som en krans.
Hans klarblåa öga mot himmelen ler,
och solen med glädje sin bild däri ser.

Om vintern han ock som en spegel ju är,
då segel han ej men ett istäcke bär.
En lekplan han bjuder åt stora ock små,
som stålskodda ila med gamman därpå.

Du ser honom äfven helt upprörd ibland,
när vågorna bullra och slå emot strand.
Så är han en bild af vårt lif och vår tid:
än solsken och stillhet, än oro och strid.

I skogen.

I skogen, i skogen
de höga träden stå,
och uti deras kronor
bo många fåglar små.

I skogen, i skogen
jag deras kvitter hör.
Min röst jag stundom blandar
uti den glada kör.

I skogen, i skogen
hur skönt i sommartid!
Hur rikt och friskt är lifvet
uti dess dunkla frid!

I skogen, i skogen
är ljuft att ensam gå;
där tycker man sig höra
naturens hjärta slå.

Lappen och renen.

Ila snabbt, min ren,
fram på snötäckt ban,
såsom du är van!
Hvila får du se'n,
när vi tjället nått.
Än ett stycke blott!

Väg vi finna nog;
norrskan lyser grant
öfver slätt och brant,
öfver fält och skog.
Himlens klara ljus
leda oss till hus.

Ha, nu går det fort;
snön omkring oss yr,
stormen bister gnyr
genom fjällets port,
når dock ej min barm
genom pälsen varm.

Spring, min snälla ren,
hurtigt för min skull!
Aj, där slogs omkull
ackjan af en sten!
Upprätt re'n den är
utan stort besvär.

Trafva fram med hast!
Snart vi kåtan nå,
och då skall du få
liksom jag din rast.
Mossa, fin och skär,
under snön finns där.

Nu mitt låga tjäll
återser jag gladt.
Där har jag min skatt,
där jag hvilar säll.
Sluta nu ditt lopp,
sök de dina opp!

Barndomsglädje.

Högt må sången klinga från vår skara,
högt må fanan svaja på vår stig!
Framåt, framåt skall vår lösen vara,
medan lifvets vårsol höjer sig.
Barndomsglädjen manar oss att sjunga,
lefnadslust bor frisk uti vår barm.
Sorgfritt sinne höfves väl de unga,
gladt är deras mod och hågen varm.

Allt, hvad godt vi fått och se, oss gläder:
lif och hälsa, hem och fosterland,
all den kärlek, oss till mötes träder,
modersömhet, vård af fadershand.
Vår och sommar rika nöjen bringa
med sin fågelsång, sin blomsterprakt.
Lustigt ock, när vinterns bjällror klinga,
leken går på banor, som han lagt.

Varmt vårt hjärta klappa må för rena,
ädla fröjder på vår lefnadsfärd!
Bort med allt, som gör oss fega, klena
uti kampen emot synd och flärd!
Fram med allt, som stärker och bereder
oss för livvets sommar och dess höst!
Tänd för oss den sol, som tryggt oss leder
och i sorgens tid ger hopp och tröst!

Barndomstiden.

Ljufilig och skön är barndomens tid;
den är ju rik på glädje och frid,
hoppfull och varm som våren så blid,
sorgen snart flyger bort.

Komma tårar uppå kind ibland,
torka de så fort, och smärtans brand
sveder ej barnets sinne ett grand,
ty den är lätt och kort.

Dyrbar och kort är barndomens tid;
snart komma livvets möda och strid,
leken skall vika för rastlös id,
kampen blir het och svår.

Barnasinnets blifve ändå kvar;
frid och enfald som i vårens dar,
barnslig förtröstan äge enhvar
allt intill sena år!

Barnet och husdjuren.

Med vördnad och nöje jag vill gifva akt
 på allt, hvad jag ser i naturen.
 Ej höfves det mänskan att bruka sin makt
 som gissel för värnlösa djuren.
 De framgått som jag utur skaparens hand
 till prydnad och gagn så i haf som på land,
 till tjänst så i skogen som buren.

Du idoge Brunte, som villigt oss bär
 och lasset med tålmod drager,
 du ofta mer ädel än körsvennen är,
 som omildt i tömmarna drager.
 Hvi skulle jag vara för dig en tyrann?
 Nej — hellre, så mycket jag inser och kan,
 jag vill dig omhulda och skydda.

Du hemtrefna kossa, som gräs, blad och strå
 förvandlar till präktiga ostar,
 till saftiga stekar, till grädde också;
 du ger oss långt mer än du kostar.

Den illa dig lönar med törst och med svält,
han är icke värd att dig se på ett fält,
ej värd dina gåfvor att smaka.

Och du lilla får med ditt älskliga lamm,
en bild utaf oskulden rena,
hvem skulle ej anse för orätt och skam
att omsikt och vård dig förmena?
Du offerar din päls och ditt lif utan knot,
du gifver oss näring, du värmer vår fot,
fast *din* ofta smärtsamt man binder.

Du grymtande nasse — hvad knuffar och slag
får du här i lifvet ej röna
af dem, som du likväl beskedligt en dag
med smakliga rätter vill löna!
Om mången dig liknar, du liknar ock den,
som ringa blir aktad i lifstiden — men
får ära och pris efter döden.

Om dufvor och ankor, om höns och om gäss
ju ofta den satsen ock galler,
att litet de hedras och vårdas, till dess
dem stekta på bordet man ställer.
Man gärna dem äter, men be de om mat,
bemötas de vresigt, och som en — kroat
man handskas med uppå torget.

Du jamande kisse, fast hvass är din klo,
 och list syns dig nödig i världen,
 mig tycks du dock vara en bild utaf ro
 och trefnad vid husliga härden.
 Du spinner förnöjsamt, du går uppå jakt
 och håller på lurande gnagare vakt;
 skam vore att dig icke freda.

Åt Hektor och Karo och all deras ätt
 nog vore stort skäl att i sången
 en ärekrans binda, båd' fager och nätt;
 de mer det förtjänat än mången
 af tvåfota hjältar, som prisats i sång. —
 Men däraf blir intet, ty värr, denna gång
 och kanske en annan ej heller.

Hvad ofta har sagts, må dock minnas om här,
 änskönt ju enhvar väl det känner:
 att hunden förvisso i djurvärlden är
 den bäste af människans vänner.
 Hvad hängifven trohet och tjänst han oss ger!
 Och vi — ja, nog borde vi kunna ge mer;
 väl dock, om så mycket vi gåfve!

Och du lilla fågel, som instängts i bur
 och frihetens glädje beröfvats
 till nöje för oss — jag förstår icke, hur
 du, glömsk af det våld, mot dig öfvats,

kan sjunga och kvittra och hoppa så gladt;
men, att du af den, som i fängsel dig satt,
bör omhuldad väl — jag begriper.

* * *

Hör — skapelsen suckar! Från djurvärlden all
förnimmes en klagande fråga:

“Du skapelsens krona, o mänska, hvi skall
så ofta du göra oss plåga?

Vår kraft må du nyttja, vår tjänst vi dig ge,
vårt lif må du taga men mildt till oss se,
och låt oss i kval ej försmäkt!“

"Intet glas emellan."

Liten Ernst i stora staden, utan hägn af mor och far,
tidigt gick i nödens skola; glädjetom hans barndom var.

Hos en bister åldrig kvinna sof han på en halmbädd
hård,
sedan dagen lång han vandrat efter bröd från gård till
gård.

Fostermodern omildt kastar pilten som en metkrok ut.
Riklig fångst ur gatans folkström bidar hon vid dagens
slut.

Har han lyckats bra med skörden, lönas han med surt
behag;
men är bytet lätt och magert, vankas bannor, hugg
och slag.

När han vaknar andra dagen, ser han upp med klar-
 nad blick,
 som dock röjer glad förvåning öfver tingens nya skick.

Han ser flera barn i bäddar, hvilka rundt kring rum-
 met stå.
 Några af dem sitta uppe, lekande med saker små.

Han kan se, att de fått hästar, vagnar, får och täcka
 lamm
 uppå brickor uti bädden, hvarur händer sträckas fram.

“Männe de få lof att röra dessa saker?” undrar han.
 Ja, förvisso — nu han ser ju, att dem intet hindra kan.

Snart hans krafter så ha vuxit, att han sitta kan också.
 Mjukt han stödes utaf kuddar — o, hur glad blir han
 ej då!

Väna sköterskan så lägger framför Ernst ett bräde lätt,
 se'n en ask med tennsoldater ställer hon därpå helt nätt.

Ack, det var ju likadana, som han med förtjusning såg
 skimra uti leksaksboden, och som lekt uti hans håg.

Med en strålfull blick han länge tyckes fråga, om han tör;
 sträcker se'n ut handen varligt, tills vid en soldat han rör.

Lifligt bryter ut hans jubel: "Tack, nu är jag glad och
nöjd!

Där finns intet glas emellan liten Ernst och lekens fröjd!"

* * *

Från sin sjukbädd ut i lifvet gossen föres innan kort;
men han räddas ifrån faran att af vanvård tappas bort.

Fromma barnavänner gifva honom fostran, vård och hem.
Källan till allt ljus, all kärlek får han syn uppå hos dem.

Mitt barndomshem.

Jag vet ett ord, som klingar
så ljuft och kärt och gladt.
Åt glädjen ger det vingar,
ger ljus i sorgens natt.

Det stillar tårar heta
och blandar tröst i dem.
Vill du det ordet veta?
Det är: *mitt barndomshem.*

Om bort till fjärran länder
jag förs på tidens flod,
min tanke ofta vänder
dit, där min vagga stod.

Hvad åren åt mig gömma,
hvar jag än möter dem,
ej nånsin jag kan glömma
mitt ljufva barndomshem.

Afslutningspsalmer i skolan.

I.

Himmelske fader! Dig tack nu och lof vi hembära.
Fröjdfullt med mun och med hjärta vi sjunga din ära.

Stort är ditt namn,
öppen för alla din famn,
ständigt din hjälp är oss nära.

Hjälp oss att växa i visdom och nåd under tiden,
som till vår fostran du ger, och som snart är förliden!

Herre, oss lär
vandra den väg, som oss bär
hem till den eviga friden!

II.

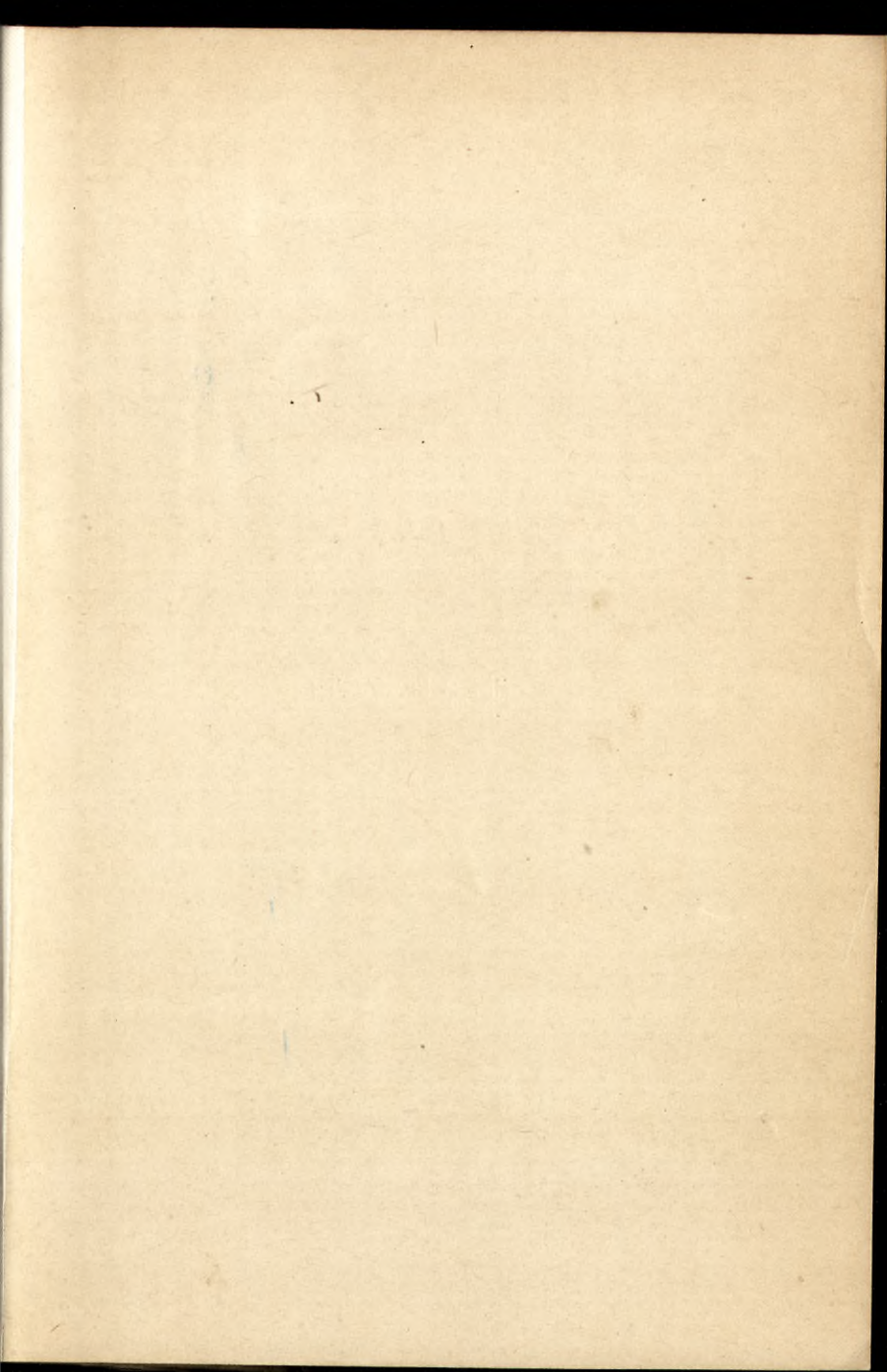
Må vi oss vända först och sist
till dig, o Gud! Från synd och brist
oss rena, kraft förläna!

Tack för allt godt, du oss beskärt!

Gif nåd, att hvad vi nu ha lärt
må till vårt bästa tjäna!

Hjälp, att vi
fromma bli,
ditt ord akta
och betrakta
lefnadstiden
som en skoltid, snart förliden!

Pris: 2 kr. 50 öre.
